WWW.GOFREEBOOKS.COM

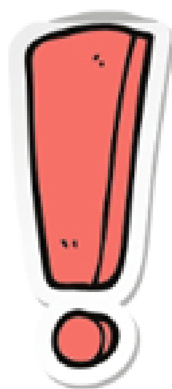

Ибреттүү окуялар

жеткен, мыкты таалим-тарбия бере тургудай акылнасаат сөздөр жана окуялар бар.

Ибреттүү окуялар

«Алтын мурас» фонду

altynmuras.kg@gmail.com

Бишкек 2015

УДК 29
ББК 86.38
И15

И15 Ибреттүү окуялар. - Б.: 2015 - 180б.

ISBN 978-9967-27-591-1

“Ибреттүү окуялар”деген ат менен жарык көрүп жаткан бул китеп “Алтын мурас” коомдук фондуна караштуу www.islamdini.kg сайтынан алынган материалдардан даярдалды.

Окурмандардын кеңири катмарына арналган китепте тарыхта өткөн пайгамбарлар, олуялар жана аалымдардын өмүр баяндарынан өтө чоң үлгү-сабак ала турчу таасирдүү окуялар жыйналган. Ошону менен катар ичинде руханий, маданий мурастарыбызга байланыштуу көптөгөн маалыматтар орун алган.

Ибрет – насыяттын өзгөчө бир көрүнүшү. Ата-бабаларыбыздан, даанышмандарыбыздан бизге чейин келип жеткен, мыкты таалим-тарбия бере тургудай акыл-насаат сөздөр жана окуялар бар.

И 0403000000-15 **УДК 29**

ISBN 978-9967-27-591-1 **ББК 86.38**

Менин күчүм ушунчалык

Бир күнү Намрут Ибрахим алейхиссаламды отко ыргытууга чечим чыгарат. Ушунчалык чоң от жаккандыктан өзү дагы отко жакындай албайт. Бир мубарек зат караса бир кумурска оозуна суу алып, отту өчүрүш үчүн алыстан алып келаткан болот. Бирок, жакын бара албайт, отко жакын бир жерге алып барып таштайт.

Олуя зат андан сурайт экен:

- Сен эмне кылып жатасың?

Анда кумурска айтат:

- Ошону сураба, Аллахтын Пайгамбарын өрттөгөнү жатышат. Отту өчүргөнгө аракет кылып жатам.

Олуя зат сурайт:

- Сен көтөрүп келген бир тамчы сууң менен бул тоодой болгон от өчмөк беле?

- Аллаху таала ар кимден күчүнө жараша эсеп сурайт. Менин күчүм ушунчалык.

Аркы тараптан бир жылан токтобостон отту тутандырып жаткан болот. Айтат:

- Сен эмнеге минтип жатасың?

Жылан айтат:

- Бүгүн майрам! Бир Пайгамбар өрттөнөт.

Жылан дагы күчүнүн жетишинче колунан келген жамандыкты кылууга аракет кылууда.

Демек, Аллаху таала айбандарды дагы кандайча эки топто жараткан болсо адамдарды дагы эки топто жараткан экен:

Бири отту тутандыргандар, экинчиси отту өчүргөндөр.

Аллаху таала бизди отту өчүргөндөрдөн кылсын!

Ачкалыктан өлгөн бай

Юсуф алейхиссалам жалаадан улам зинданда жатканда Мысыр өкүмдары түш көрөт. Коркуу менен уйкусунан ойгонуп: ***“Мен түшүмдө 7 семиз уйдун 7 арык уйду жеп жатканын жана 7 жашыл машак, 7 кургаган машак көрдүм. Эгер түштү кандай жорууну билсеңер бул түшүмдү жоруп бергиле”,*** *- дейт. Алар: “****Биз мындай түштөрдү жорубайбыз”,*** *- дешет. Хазрети Юсуф менен зынданда болгон шербетчи Хазрети Юсуфтун туш жоругандыгын эстеп:* ***“Мен бул түштү жорутамын”,*** *- дейт. Хазрети Юсуфтун жанына келет. Мысыр өкүмдарынын тушүп айтып берип, бул түштү жоруусун суранат.*

*Хазрети Юсуф: “****7 жыл молчулук, 7 жыл кaатчылык болот. Молчулук мезгилде сактагыла, кaатчылык кезде буларды жейсиңер. Молчулук жылдары көп эгип, эгиндерди саптары менен бирге машактары менен кошо кампага сактап коюшуң керек. Ушундайча эгиндер бузулбай турат, саптары болсо жан-жаныбарга азык болот. Элге дагы эгинден муктаждыктарын кетире турган өлчөмдө гана колдонууларын, калган бөлүгүн сактап коргоолорун буйрук кылууң керек. Бул азыктар кaатчылык мезгилде силердин жана айланадагы адамдардын муктаждыктарын камсыздайт”,*** *- дейт.*

Хазрети Юсуфтун кеңештерин жактырган өкүмдар Мысырдын казыналарынын башкаруу ишин Хазрети Юсуфка берет. Мындайча айтканда аны финансы иштеринин башчылыгына коёт. Ал болсо талап кылынган үнөмдөө жолун сактайт. 7 молчулук жылдан кийин 7 кaатчылык жыл келет. Туш тараптан буудай алуу үчүн адамдар келип башташат.

Бул окуядан бир мөөнөт өтүп Йеменге өтө катуу сел келет, бак-дарактарды тамырынан жулуп, турак жайлардын жыгылуусуна себеп болот. Суулар тартылгандан

кийин эски бир мазардын ачылып калгандыгын көрүшөт. Ортого бир аялдын сөөгү менен көп байлык чыгат. Ал жердеги эстеликтеги жазуу окулганда бул сөөктүн Химйери өкүмдарларынын биринин кызы болгон Таже атуу бир аялга тийиштүү экендиги белгилүү болот. Таженин сөөгүнүн мойнунда 7 берметтен шуру, колдорунда 7 баалуу алтын билерик, буттарында 7 гаухар билерик жана манжаларынын жетисинде кооз гаухар шакектер бар болот. Айрыкча, баш тарабында өтө баалуу буюмдарга толгон бир табыттын жаркылдап тургандыгы да назарга түшөт. Бул табыттын алдыңкы бөлүгүндө тагылган жазуулар өзүнө көңүл бурдурат. Жазууда булар жазылган эле:

Мен өкүмдардын кызы Тажемин. Өлкөбүздө катуу каатчылык болгондугу үчүн буудай алып келүү үчүн бир нече адамымды Мысырдын казына башчысы болгон Юсуф алейхиссаламга жибердим. Бир далай убакыт өтсө дагы жиберген адамдарым келбей, адамдарыбыздын кээ бирлерине бир кантар (50 килограммчалык) күмүш берип кайсы жерден болсо да буга бир кантар ун алып келүүсүн буйрук кылдым. Алар болсо таба алышпады. Акыры бир кантар алтын берип кайра жиберсем анда да таба алышпагандыктан берметтерди майдалап жештен башка чара таба албадым. Бирок, ал дагы азык боло албагандыктан ушунча көп байлык ичинде ачкадан өлүм менен бетме-бет калдым. Менин бул аянычтуу окуямды уккандар керектүү сабак алуулары керек, байлыгына ишенбөөлөрү керек, зарыл болгон үнөмдөө жолун тандоолору керек. Тарыхта алтындын да, берметтин да ишке жарабай турчу жагдайлары болгону менен менден башка дүнүйөдө кайсы аял ушунчалык зыйнат ичинде өлгөн?

Казыналар бул аялга пайда бербегендей эле акыретте да пара-пул өтпөйт. Хадиси шарифте мындайча буюрулган:

“Үстүндө кул акысы бар адам өлүүдөн мурда төлөп кул ээси менен адалдашсын! Себеби, акыретте алтындын, мал-мүлктүн кадыры болбойт. Ал күндө акы төлөнгөнгө

чейин өз сооптору алынып, сооптору болбосо акы ээсинин күнөөлөрү буга жүктөлөт.” *[Бухари]*

Алар там да салабы?

Нух алейхиссаламдын заманында адамдар узун өмүрлүү болушкан экен. 800 – 1000 жылга чейин жашашчу экен. Бир аялдын баласы кайтыш болот. Аял аябай ыйлайт. Кошуна аялдардын бири ага деген экен:

- Эмне мынчалык ыйлайсың, Аллаху тааланын тагдыры ушундай экен да.

- Албетте ушундай, мен ага ыйлаган жокмун.

- Анда эмнеге ыйлап жатасың?

- Балам көп күн көрө албай калды деп, энелик мээримимен улам ыйлап жатам.

- Балаң канча жашта эле?

- 275 жашта эле.

- Макул, бирок, сен буга ыйлап турасың да, акыр заманда келе турган үммөт эмне кылсын, өмүрлөрү 50-60 жыл гана болот.

- Чын эле айтып жатасыңбы?

- Албетте.

- Ооо Кудай! Алар там да салабы?

- Албетте, бир канчасын салат экен.

Мен алардын ордунда болсом чатырымдын бир казыгын болсо да котормок эмесмин.

Кааба жана Замзам суусу

Каабанын орду унутулган жылдардын биринде Ибрахим алейхиссалам Хажар энебиз менен уулу Исмаилди алып азыркы Кааба турган жерге келет. “Мага силерди ушул жерге калтыруу буюрулду”, - деп кайтып кетет. Хажар энебиз тобокел кылып буйрукка баш ийет да: “Раббим бизге жетет!” - дейт. Алардын жанында бир

*чөлмөк суу 3-5 даана хурма бар эле. Анын үстүнө Исмаил али наристе болчу. Хажар энебиз бир нерсе табууга үмүттөнүп Сафа чокусуна чыгат. Бир дагы бак, куураган чөп дагы жок болот. Кийин Марва чокусуна чыгат. Кайра кайтып келгенде уулун таппай калат. Катуу тынчсызданган абалда кайра Сафа жана Марва арасындагы ысык күн астында 7 жолу кыйналып жүгүрөт. Кийин таттуу үн угат. Алдынан айдай жаркыраган Жабраил алейхиссалам көрүнөт. Ушул таң калуу менен Хажар энебиз уулун көрөт. Сүйкүмдүү баланын буттарынын алдында мөлтүрөгөн суу чыгып жатканын көрүп, сууну бир жерге жыйнагысы келет. Бир жагынан суунун төгөрөгүн курчап, бир жагынан чөлмөгүн толтурууга аракет кылат. Маанисиз толкунданган үн менен **“Зам”** (токто) дейт. Жада калса, **“Зам!..” “Зам!..”** деп кыйкырып жиберет. Жабраил алейхиссалам күлүмсүрөп: **“Жөн кой, аксын! Бул суу дайым агат, эч токтобойт”,** - дейт.*

*Бул сууга көчмөн уруулардын назары түшөт. Акыры Жүрхумилер Хажар энебизден уруксат алып Кубайс тоосунун этегине келип отурукташат. Ушундай касиеттүү жер калаага айланып, аты Мекке деп аталып калат. Хадиси шарифтерде мындай делет: **“Касиеттүү Замзам суусу мубарек.”“Касиеттүү Замзам ичкендерди тойгузат”.***

“Жер бетиндеги кудуктардын эң кайырлуусу Замзам кудугу.” “Касиеттүү Замзам кандай ниет менен ичилсе шыпаасы дагы ошол үчүн болот.”

Замзамды иче турчу кезде Кыбыланы кароо керек. Бисмиллах айтып өйдө туруп жана тойгончо ичүү керек. Ичүү учурунда үч жолу деп алынат. Дуба кылуу керек жана акырында шүгүр кылуу керек. Замзам суусун ичип айтылган дуба кабыл болот. Ар таваф кылгандан кийин Замзам суусун ичүү мустахаб. Миллиондогон ажылар ичип, жуунуп, мекендерине ала

кетишет. Суу насосторуменен күнү-түнү тартып жатса дагы түгөнбөйт. Замзамдын жер жүзүндөгү суулардын эң негизгиси, эң жогору касиеттүүсү экендиги билдирилген.

Биз билбептирбиз, билгенде...

Зулкарнайн алейхиссалам аскерлери менен жолдо келе жатып: "Бутуңарга илинген нерселерди жыйнай жүргүлө", - деп буйрук берди.

Аскерлери бул буйрукту уккан кезде ичтеринен бир бөлүгү: "Көп жүрдүк, катуу чарчадык. Түн болсо, ага кошулуп бутубузга илинген нерселерди жыйнап бошко эле кыйналабызбы, эч нерсе жыйнабайбыз", - деген чечимге келип, эч нерсе жыйнашпайт.

Экинчи бөлүгү: "Колбашчыбыз буйрук кылган экен, буйругуна баш ийели, аз болсо да жыйнайлы. Анткени, колбашчыга кандай да болсо моюн сунуу керек", - деп аз гана жыйнашат.

Үчүнчү топ болсо: "Колбашчыбыз эч нерсени бекерге буйрук кылбайт. Сөзсүз түрдө бир нерсени билип айткан болуусу керек, буйругун аткарабыз", - деп бардык каптарын оозуна чейин толтурушат.

Таң аткан кезде бардык аскерлер түндө алтындуу аймактан өткөндүгүн түшүнүшөт. Буттарына тийген нерселердин алтын экенин эч ким байкаган эмес. Ошондо буйрукту аткарбай эч нерсе албаган биринчи топ:

- Кап, эмнеге албадык! Колбашчыбыздын сөзүн эмнеге укпадык. Эч болбогондо бирөөсүн алганыбызда эмне... деп өкүнүп калышат.

Экинчи топ болсо өздөрүн жектеп башташат:

- Кап, дагы бир аз алуубуз керек эле. Чөнтөктөрүбүздү, каптарыбызды оозуна чейин толтуруп алуубуз керек эле...

Үчүнчү топ да өкүнүп:

- Керексиз, пайдасыз буюмдарыбызды ыргытканыбызда мындан да көп кылып жыйнайт элек...

Мына ушул мисалдагы сыяктуу акыретте да бардык адамдар өкүнүшөт.

- Эмнеге ыйман келтирбедим. Ишенгенимде эч болбосо Жаханнамга түшсөм да ыйманымдын аркасында акыры бараы бир Жаннатка кирер элем. Түбөлүк тозоктон кутулаар элем – дешет.

Мусулман болгону менен сообу аз болгон адам:

- Мындан да көп сооптуу иштерди кылышым керек эле. Мындан да көп ниматтарга жетээр элем - дешет.

Мусулман болуп, сообу көп болгон адам болсо:

- Кап, мындан да бийик даражаларга көтөрө турган көбүрөөк ибадат кылуум керек эле, көбүрөөк садака берип, көбүрөөк орозо кармап, көбүрөөк сооп жыйнай тургандай амалдарды кылуум керек эле - деп өкүнүшөт.

Мен ага ашык болдум

Курани карим окуп жаткан кезде сүйүктүү Пайгамбарыбыздын ысымын укканда дароо ошол мубарек ысымды урматтоо жана сүйүү керек. Көп ниматка жетет. Муса алейхиссаламдын заманында эч ким жактырбаган, күнөөкөр бир адам бар эле. Бир күнү ал киши өлөт. Айланасындагылар ушул да адамбы деп таштандыга алып барып ыргытып салышат. Аллаху таала Муса алейхиссаламга: "Менин баланча жердеги таштандыда олуя бир кулум бар. Аны ал жерден чыгарып, тазалап, жаназасын окуп жерге бер", - деп буйрук кылды. Муса алейхиссалам алиги адамды таштандыдан чыгарып, жакшылап жууп, кепиндеп, жаназасын окуду. Муну көргөн эл таң калды. Жерге бергенден кийин Муса алейхиссалам ал адамдын үйүнө келип:

-Эй, аял, бул адам эмне кылган, кандай жакшы амал кылган? – деп сурайт. Аял:

-Эй, Аллахтын Расулу, эч ким аны жакшы көрчү эмес, баары андан качышчу, анын эч кандай жакшы амалы жок болчу.

-Эч бир жакшылыгы жок эле, ар дайым күнөө кылчу, - дейт. Үч жолу сурайт:

-Анын сөзсүз түрдө бир жакшы иши бар, Аллаху таала мага аны жерге берүүмдү буюрду, - дейт. Ошондо аял мындай дейт:

-Бир күнү Тоорат окуп жаткан кезде Мухаммед алейхиссаламдын Ахмед деген ысымын кездештирет. Бул кандай көркөм ысым деди, дагы да окуп, бул кандай көркөм ысым. Анан, эй, Раббим, ысымы ушундай көркөм болгон адам ким билсин өзү да көркөм чыгар, "мен ага ашык болдум" деп ыйык ысымын өпкөн эле.

Муса алейхиссалам: "Болду, эми түшүнүктүү", - дейт. Мындай Пайгамбарга үммөт болуу эң чоң нимат.

Бир адам ишенип Мухаммед алейхиссаламды бир жолу көрсө, жанынан, жада калса, аркасынан көргөн болсо же эгер көзү сокур болуп ыйык үнүн бир жолу уккан болсо жана ыйман келтирсе бүткүл илимдер (жаратылыш таануу жана дин өкүмдөрү жана бүткүл үстөмдүктөр) ага берилет. Бул нерсе бойокко салынган кездеменин бойокту сиңирип алуусуна окшойт. Бүткүл үстөмдүктөр жана илимдер ага өтөт. Ошол себептен сахабалардын бардыгы муштахид эле. Алардын даражасына эч ким жете албайт, бул жогорку даражаларга алар гана татыктуу.

Машита хатундун ыйманы

Фараондун казына иштерин караган вазири жана бул вазирдин Машита аттуу бир жубайы бар эле. Фараондун кызына кызмат кылчу. Өзү Муса алейхиссаламдын динине ишенчү, бирок, муну жашырып, ибадаттарын да жашыруун орундачу.

Машита хатун бир күнү мончодо Фараондун кызынын чачын тарап жатканда тарагы жерге түшөт. Таракты жерден алып жатып байкабай Бисмиллах айтуу менен алат.

Фараондун кызы бул сөзгө ачууланып мындай деди:

-Эй, кызматчы! Бул кандай сөз. Менин атамдан башка теңир барбы? Атамдын атын эмес башка бирөөнүн атын эмне үчүн айтасың?

-Ооба, балам, Аллах бар. Асман-жерди жана анын ичиндегилерди жоктон бар кылган, сени-мени, атаңды жана бардык макулуктарды жараткан бир Аллах бар.

Фараондун кызы бул сөздөрүнө ого бетер ачууланып айтты:

- Сени атама айтып барам. Өз оозуң менен тапкан жазаңды тартасың!

Укканын атасына айтып барат. Фараон Машита хатунга айтат:

-Сен менден башка теңирге ишенет экенсиң. Айтчы, менден башка жер жүзүндө теңир барбы?

-Эй, Фараон, сен өзүң дагы билесиң, сен илах эмессиң, алсыз бир кулсуң. Сени дагы жараткан – Аллах. Сен өткүнчүсүң, жок болосуң. Бирок, Аллах түбөлүктүү. Өткүнчү эмес. Муса алейхиссалам болсо Анын Пайгамбары.

Бул сөздөргө катуу ачууланган Фараон аны дароо өлтүрбөстөн ар күнү бир дене мүчөсүн кесип, башкаларга сабак болуусун каалайт. Алгач тырмактарын сууртат. Чачынан чатырга асылат. Камчы менен денесинен кан чыкканга чейин сабалат. Буларга карабай дининен эч кайтпаганын көргөндө Фараондун өчү күндөн күнгө күчөп, Машита хатунду бир бакка байлатат. Бири 5 жаштагы, экинчиси 5 айлык болгон эки наристе кызынын улуусун маңдайына алдырып келип мындай деди:

- Эй, Машита, мени теңир деп кабыл кыла турган болсоң сени эркиндикке чыгарам.

Машита кызынын жалооруган абалын, бир тараптан Фараондун абалын карады. Кийин:

- Мен бир гана жалгыз болгон Аллахка ишенемин, - деди.

Фараон колуна алган бычак менен 5 жаштагы наристенин кекиртегин энесинин көз алдында кести. Канын болсо Машитанын оозуна, бетине сүрттүрдү. Кийин кайра жаалы чыгып сурады:

-Айт, менден башка теңир барбы?

-Аллах бир, Аллахтан башка илах жок.

Бул жолу Фараон 5 айлык оролгон наристени алып келүүлөрүн буйрук берди. Алып келинген наристени энесине жакындатышканда сааттар бою сүт эмбей калган бала эмчек издей баштады.

Машита хатун биринчи наристесинин көргөн акыбетин ойлоду. Экинчи наристесинин дагы жырткычтык менен союлуусуна эне катары чыдап тура алмак эмес, акыры чечимин чыгарды. Фараонго"Раббим сенсиң" деп айтып, бирок, көңүлүндө ишенбей турган болду. Дал "Раббим сенсиң" дей турчу кезинде ымыркай нариcте тилге келип мындай деди: -Жок, апа, жок! Сабыр кыл! Раббим сенсиң дебегин! Ыйманыңан эч кайтпа. Фараонго ишенбе! Мен үчүн, эжем үчүн, сен үчүн Аллахтын Жаннатта даярдаган ордубузду көрүп турам. Ал орунда сага кызмат кылуу үчүн айланчыктап тегеренип жүргөн хурилерди көрүп жатам.

Фараон жана ошол жерде карап тургандар бул сөздү угушту. Тообо кылуунун ордуна ого бетер ачууланган Фараон 5 айлык наристени дагы дароо кекиртегин кестирди. Бирок, бул жолу Машита хатун ыйлабастан, күлүмсүрөп жаткан эле. Кызы көргөндөрдү эми ал дагы көрүп жаткан эле. Өлүмүнүн дароо келүүсүн арзуулап жатты. Фараон күйөөсү менен Машита хатунду жана наристесин кайнаган казандын ичине ыргыттырды. Бирок, ошондо да өчү тараган жок.

Салавати шариф

Бир күнү яхудилердин бири эки жалганчы күбө табат да Пайгамбарыбыздын жанына барып мындай дмындай дейт:

- Эй Мухаммед! Сахабаларыңдан баланча адам менин төөмдү уурдап алды. Аны көргөн күбөлөр да бар, мына алар.

Пайгамбарыбыз күбөлөрдөн сураганда:"Ооба, туура айтат", - дешти. Кийин сахабаларынын бири болгон ал адамды чакыртып, ага мындай дейт:

-Сенден көңүлүм калды.

-Эмне болду йа Расулаллах?

-Сен ушул өткөн түндө төө уурдаптырсың.

-Менби? Кимдин төөсүн?

-Мына, бул яхудинин төөсүн.

-Ал төөнү мен сатып алдым, уурдаган жокмун.

- Макул, анда сенин сатып алганынды көргөн күбөлөр барбы?

-Эй, Расулаллах мен бир аз мурда эле алдым, али эч ким көргөн жок.

-Бул күбөлөр төөнүн яхудиники экендигин айтышты. Ошондуктан төө яхудиге берилет.

Ошо кезде бул мубарек сахаба Пайгамбарыбыздан: "Эй, Расулаллах! Мага бир аз убакыт бересизби?" - деп өтүндү. Анан мечиттин бир бурчуна эки рекет намаз окуп колун жайып дуба кылды: "Йа, Раббим! Мен күндө жатаар алдында Пайгамбарыбызга 10 салават окуйм. Йа Раббим, эгер сенин алдында ушу окуган салаваттарым кабыл болгон болсо, мени бул кыйынчылыктардан куткара көр! Мен бул төөнү сатып алдым, бирок, күбөлөр яхудиники экенин айтып жатышат."

Сахаба кайтып келгенинде төө ордунан туруп:"Йа, Расулаллах! Бул яхуди калп айтып жатат. Мен мынабул адамдын төөсүмүн", - деп тилге келет.

Төөнүн сүйлөгөнүн көргөн яхуди менен күбөлөр корккондорунан качып жөнөштү. Алар кеткенден кийин

Пайгамбарыбыз мунун себебин сураганында сахаба мындай деди:

- Эй Расулаллах! Менин бир адатым бар! Ар түнү жатаар алдында сизге 10 салават айтамын. Аллаху таала бул 10 салаватты кабыл кылып, төөгө тил бүтүрдү.

Ошондо Пайгамбарыбыз мындай деди:

*- **Сенин мага ар түнү 10 салават окуганын учун Аллаху таала дүнүйөдөгү кезиңде сени бул кыйынчылыктан куткарганына караганда акыретте Жаханнам отунан да куткарат.***

Кайсы тарапта экенин билдирүү

Ар ким өз тарабын, өз жагын, өзүнүн кайсы тараптын адамы экенин билдирүүсүкерек. Башка айла жок. Анткени, акыретте адамдын бара турган эки гана жери бар. Бири – Бейиш, экинчиси – Тозок. Үчүнчү жер жок. Акыретте:"Сен кайсы тараптын адамысың?" -деп суралат.

Сулайман алейхиссалам ары пайгамбар, ары падыша эле. Ал башкарып турганда мамлекеттин ак сөөктөрү, бекзадалары ага сыйлык алып келишет. Бир кумурска да элден калбай чегирткенин жулунган бир бутун оозуна тиштеп алып хан сарайына бет алат. Кумурскадан:"Кайда барасың?" -деп сурашат.

-Сулайман алейхиссаламга сыйлык алып бара жатам – деп жооп берет.

-Көптөгөн ак сөөктөр, бекзадалар көп түрлүү сыйлыктарды алып барып жатышыптыр, сенин чегирткеңдин бутуна ким карайт?

-Андай дебегиле.

Сулайман алейхиссаламга сыйлык алып келгендердин аттары бир тизмеге жазылат, мен да өз атымды ошол тизмеге жаздырамын. Ал жерде ким келди, ким келбеди деп тизмеге каралат – деген экен.

Ибрахим алейхиссалам отко таштала турган кезде дагы да бир кумурска оозун асуу толтуруп ташып жүрөт. Бир мубарек киши кумурскага:

-Сен отко да жакындай албайсын го, оозундагы бул суу менен отту кантип өчүрөсүн? – дейт.

-Албетте, өчүрө албайм, өчүрө албасымды өзүм да билем – дейт кумурска.

-Андай болсо эмнеге ташып жатасын?

-Өзүмдүн ким тарабында экенимди билдирип жатам. Мен отту өчүрүп жаткандар тарабындамын – дейт кумурска.

Анын ары жагында жылан отту токтобой жатты. Жыландан:

- *Сен эмне кылып жатасын? – деп сурады.*

Ибрахим азыр оттко ташталат, отту мындан дагы күчтүүрөөк жалындап күйсүн деп үйлөп жатамын.

-Эмнеге андай кылып жатасын?

-Мен да ким тарабында экенимди билдирип жатамын. Мен отту күйгүзүүчүлөр тарабындамын.

Аййуб Пайгамбардын сабыры

Аллаху таала Аййуб алейхиссаламдын сабырын сыноодон өткөрүүнү каалайт. Аййуб алейхиссалам өтө бай кезинде койлорун сел алып, эгинин шамал учуруп, бүткүл мал-мүлкү түрдүү себептер менен жок болот.

Мындан кийин Аллаху таала Аййуб алейхиссаламдын денесине бир оору берди. Туугандары, жолдоштору аны жалгыз таштап кетип, жардам берер эч кимиси болбоду. Жалгыз гана адал, мээримдүү өмүрлүк жары Рахима ханым аны таштабады.

Аййуб пайгамбар аялы жасаган алачыкта 7 жыл бою көргөн кыйынчылыктары менен азап ичиндеги абалына бир да жолу нааразылык кылбады.

Буларды аткарган Аййуб алейхиссалам жаш кезиндей болуп калды. Жабраил алейхиссалам ага кооз кийимдерди кийгизди. Ошол кезде аялы келди. Аййуб алейхиссаламдын алачыкта жок экенин көрүп таң калды. Аййуб пайгамбар:

-Эй, ханым! Кимди издеп жүрөсүң?

-Бир оорукчан адамды издеп жүрөм. Аты - Аййуб. Ал менин күйөөм эле. Дени соо кезде сага окшош эле.

-Эй, Рахима! Ал оорукчан болгон Аййуб менмин. Аллаху таала мага ден-соолук берди.

Кийин Аллаху таалага шүгүр кылып, экөө көз жашын төгүштү. Шаарга кирээрде эл аларды кубаныч менен тосушту. Урап турган үйлөрүнүн жаңыланганын жана мурда колунан алынган мал-мүлкү менен бала-чакаларынын кайра берилгенин көрүштү.

Ыйман жана уят

Жабраил алейхиссалам акыл, уят жана ыйманды Адам алейхиссаламга алып келип мындай деди:

- Эй Адам! Аллаху таала сага саламын айтты. Алып келген бул үч сыйлыктын бирин кабыл алууңду сүйлөдү.

Адам алейхиссалам:

- Алып келген үч сыйлыктын ичинен акылды кабыл алдым.

Жабраил алейхиссалам ыйман менен уятка карап:

- Силер бара берсеңер болот, -деди.

Анда Ыйман ага:

- Аллаху таала мага акыл кайда калса, сен да ошол жакта кал деп буйрук кылган. Ошондуктан мен акылдан айрылып кете албаймын!

Уят болсо:

- Аллаху таала мага да дал ушундай буйрук кылган. Мен да акылдан айрылып кете албаймын!

Аллаху таала кимге акыл берсе, уят менен ыйман бирге болот. Акылы болбогон адамдын уяты да, ыйманы да болбойт.

Ит менен короздун тили

Бир күнү бир адам Муса алейхиссаламга келип:

-Эй, Муса, мен үчүн бир дуба кылыңыз, жаныбарлардын тилин түшүнө турган болоюн, алардан өзүмө сабак алып, жакшы адам болоор элем деп өтүнөт. Ошондо Муса алейхиссалам:

-Сен үчүн ушул абалын кайырлуу (жакшы), көтөрө албай турган жүктү аркалоого тырышпа деп жооп берди. Бирок, алиги адам айткан сөздү укпай, кайтпай туруп алды:

-Эй, Муса, эмнең кетет? Жок дегенде эшигимдин алдындагы ит менен кроозумдун тилин түшүнө турган болоюн деп жалынды. Акыры Муса алейхиссалам дуба кылды. Тигил адам кубанып үйүнө кайтты. Эртеси кызматчысы дасторкон даярдап жүргөндө колунан нан түшүп сыртка томолонуп кетти. Короз жүгүрүп келип нанды чокуп жей баштайт. Аны көргөн ит:

- Эй короз, кылып жатканын туурабы? Сен буудай, арпа да жей аласың, мен болсо нандан башка нерсе жей албайм. Сен эмне үчүн менин ырыскымдан жейсин: - деп корозго ачууланды. Короз:

-Туура айтасын, бирок, сен ачууланба, эртең кожоюндун эшеги өлөт, ошондо сен да жакшылап тойосун – дейт. Муну уккан адам дароо эшегин сатып жиберди. Эртесинде эмне айтаар экен деп дагы да ити менен корозун тыңшоого киришет. Ит корозду күнөөлөп баштайт:

-Эшек өлөт, менин курсагым тойот дегениң кайда? – дегенде короз:

-Эшек өлдү, бирок, башка жерде өлдү. Бирок, сен эч ачууланба, эртең ат өлөт, чыныгы токчулукту ошондо

көрөсүн, – дейт. Адам дароо атын сатып жиберди. Жаныбарлардын тилин билгени өзүнө олжо болгонун ойлоду. Эртесинде дагы барып ит менен корозду тыңшайт. Ит дагы корозду жемелей баштаганда, короз:

-Мен калп айтканым жок. Эгер кожоюн аны сатып жибербегенде ал өлөт болчу. Бирок, сен эч кам санаба, эртең кожоюндун эң кадырлуу кызматчы кулу өлөт, элге аш берилет, барыбыз тең тойобуз, –дейт. Муну уккан адам кызматчы кулун да сатып, дагы да тыңшоого келет. Бул жолу ит катуу ачуулуу эле. Канча күндөн бери алданып жүргөнүн айтканда, короз:

-Мен калп айтпадым. Кул өлдү, бирок, башка жерде өлдү. Анткени, ээбиз аны сатып жиберди. Бирок андан эч пайда көрбөдү. Себеби, биринчи балээ эшегине келип, ошол аркылуу кожоюнубуз бул балээден кутулаар эле. Аны сатканында балээ атка келди. Атын сатканда балээ кулуна келди. Кулун да сатканы үчүн эми балээ өзүнө келди. Эртең кожоюнубуз өлөт, ошентип барыбыз тойобуз – дейт. Муну уккан адам өкүнүп, өз башын койгулады. Бирок, болоор иш болгон эле...

Намаздын маанилүүлүгү

*Пайгамбарыбыздын "саллаллаху алейхи васаллам" заманында сахабалардын бирөөсү Пайгамбарыбызга келип: "Тапканымдын көптүгүнө карабай турмуш оорчулугун тартуудамын", - деп абалын айтат. Пайгамбарыбыз:**"Үйүндө намаз окубаган адам барбы?"** - деп сурайт. Ал "жок, үйдө барыбыз намаз окуйбуз, намаз окубаган адам жок", - деп жооп берет. Пайгамбарыбыз: **"Коңшуларыңдан же көчөдөгүлөрүңдөн намаз окубаганы барбы?"** - деп сурайт. Сахаба: "Коңшуларыбызда да көчөбүздө да намаз окубаган адам жок", - дегенде Пайгамбарыбыз:**"Бир сураштырып көр, көчөңөрдөн намаз окубаган бирөө өткөн бекен?"**- деп сурайт. Кайтып келген*

сахаба: “Сураштырдык, көчөдөн намаз окубаган эч ким өтпөгөн экен”, - дейт. Пайгамбарыбыз: ***“Бул берекетсиздик намаз окубагандан чыгууда”,*** *- дегенде сахаба кайрадан сураштырып: “Йа, Расулаллах, намаз окубаган бирөөнүн жаназасы өтүп бара жатып табыты биздин үйдүн дубалын чийип кеткен экен”, - дейт. Буга Пайгамбарыбыз:* ***“Мына, үйүндөгү берекетсиздиктин себеби ушу, ал дубалды тез арада бузуп кайра тургузгула!”*** *-деп айтты.*

Аллах ыраазылыгы

Аллаху таала Муса алейхиссаламдан ***“Мен үчүн эмне кылдын?”*** *деп сураганда, ал: “Эй Раббым! Сен үчүн намаз окудум, орозо кармадым, зекет бердим, ысымынды көп зикир кылдым”, - дейт. Аллаху таала айтты:* ***“Эй, Муса! Намаздарын – сага далил. Кармаган орозолорун – тозоктон коргогуч, зекет – кыяматтын ысыгынан коргой турган көлөкө. Менин атымды зикир кылууң – кабыр менен кыямат караңгылыгынан куткаруучу нур. Демек, булардын пайдасы сага тийет. Мен үчүн эмне кылдын?”****, Муса алейхиссалам: “Эй Раббым! Сен үчүн эмне кылуумду айтчы!” - деп жалбарды. Аллаху таала:* ***“Эй Муса! Досторумду Мен үчүн жакшы көрдүңбү? Душмандарыма Мен үчүн душмандык кылдыңбы?”*** *- деди. Муса алейхиссалам Аллах үчүн жасалуучу иштин Анын досторун жакшы көрүү, душмандарына каршы туруу экенин түшүнөт.*

Пайгамдарыбыз Мухаммед алейхиссалам айтты: ***“Ыймандын негизи жана эң күчтүү белгиси – мусулмандарды сүйүү жана мусулмандарга душмандык кылгандарга каршы болуу”.*** *Аллаху таала Иса алейхиссаламга айтты:* ***“Жер менен көктөгү бардык жаратылгандардын кулчулугун кылсаң да, менин досторумду сүйүп, душмандарыма каршы турмайынча, ибадаттын эч кандай пайдасы жок.”***

Бардык нерсени жалгыз гана Аллахтын ыраазычылыгы үчүн жасоо ***“Ихлас”*** *(ыклас) деп аталат. Ихластуу*

мусулман бардык жакшы аракеттерди, жакшы иштерди, ибадаттар менен кайрымдуулуктарды, мусулмандарды кубантууну жалгыз Аллахтын ыраазычылыгы үчүн гана жасайт. Жакшы мусулман Аллаху тааланын көрсөткөн тагдырына ыраазылык билдирет. Жаман адамдар болсо, тагдырга ыраазы болбой, кыйын абалга туш болгондо ызычуу чыгарат.

Сенин диниң хак дин

Конок тосууну өтө жакшы көргөн Ибрахим пайгамбарга бир апта бою эч ким келбейт. Айланадан конок издейт. Акырында, кырдан ак сакалдуу кары адамды көрөт. Карыянын абалын сурайт.

Эй, жолоочу! Жүр, бүгүн тамакты биздикинен ичели, - дейт.

Ибрахим пайгамбар менен анын адамдары ал карыяны жылуу жүз менен тосуп алды. Тамак ичээрде бардыгы “бисмиллах” дешет, бирок ал карыя айтпайт. Ошондо Ибрахи пайгамбар:

-Эй көп жашаган карыя. Кары адамдар динине бек болот. Тамак ичүүнү баштаган кезде Хак тааланын ысымын айтуу керек эмеспи? – дейт.

-Отко табынган пиримдин мындай сөз айтканын уккан эмесмин, - дейт карыя.

Ибрахим пайгамбар эмне кылаарын билбей ойлоно баштайт. Аллахка ишенбеген адамга тамак берүү туурабы?..

Акырында мындай адам менен бир дасторкондо отуруу жакшы эмес деп чечет. Бул кезде карыя да туруп кетет. Ушул учурда Аллаху таала Жабраил алейхиссаламды Ибрахим пайгамбарга жиберди.

- “Эй Ибрахим. Мен ал карыяны капыр болгонуна карабай 100 жылдан бери өмүр сүрдүрүп, ырыскысын берип келемин. Сен андан бир табак тамагыңды аядың.”

Ибрахим пайгамбар дароо карыянын артынан жүгүрүп барып:

-Кайрадан дасторконго келиңиз. Кылган кылыгымды кечириниз, - дейт.

-Эмнеге кечирим сурайсың? – дейт карыя.

-Бул кылганыма байланыштуу Аллаху таала мага вахи жиберип, айыптады.

Карыяга бул катуу таасир берди. Ал:

- Кандай улуу теңир! Мен сыяктуу өзүнө 100 жыл бою каршы болгон адам үчүн пайгамбарына эскертуу кылат. Бул кандай жакшы дин. Эй Ибрахим! Мен да сенин диниңе киргим келет, - деп, мусулманчылыкты кабыл кылат.

Тирилген өлүк

Муса алейхиссаламдын заманында Бани Исраил коомунан бир жигит өзүнөн башка мураскору болбосо да малына ачкөздүк кылып атасынын бай агасын өлтүрөт. Өлүгүн жашырынып барып коңшу айылга таштап кетет.

Эртеси байдын айылдаштары Муса алейхиссаламга барып, байды коңшу айылдыктар өлтүргөнүн айтышат. Алар өлтүрбөгөнүн айтканда, Аллаху таала бир уй сойуп, бир бөлүгү менен өлгөн адамды урса, өлүк тирилип ким өлтүргөндүгүн айта тургандыгын Муса алейхиссаламга билдирди.

Эл хазрети Мусадан союлуучу уйдун кандай сыпатта болуусу керектигин сурашат. Ал билдирди. Баасы үч алтын болгону менен, айтылган сыпаттагы жалгыз гана уй болгону үчүн териси толгон алтын берип бул уйду сатып алып союшат.

Союлган уйдун бир бөлүгү менен өлүктү урганда өлүк тирилип ***"Мени өлтүргөн инимдин баласы"*** *деп айтып кайрадан өлөт. Эл өлтүргөн жигитти кармап өлтүрүшөт. Ушундайча, эки айыл арасындагы жаңжал токтойт.*

*Бул окуя Курани каримде **Бакара** сүрөсүнүн 67-73-аяттарында билдирилген. Акыркы аяттын уландысында:**“Мына, Аллах өлүүлөрдү ушундай тирилтет. Ойлонуп, чындыкты түшүнүүлөрүң үчүн силерге көрсөтөт”**, - деп айтылган.*

Фараондор доорунда Мысырда уй ыйык деп саналган жаныбар эле. Азыркы Индиядагы сыяктуу алар да уйга сыйынышчу. Аллахтан башка нерселерге сыйынууга болбой тургандыгын көрсөтүү жана ушундай ката ишенимдерди жойуу максаты менен Бани Исраил коомуна ушул мужиза көрсөтүлгөн.

Яхуди дин башынын мусулман болуусу

Пайгамбарыбыз жашап турган кезинде Шам (Дамаск) шаарында бир яхуди динбашы бар эле. Бир күнү Тooратты окуп отуруп 4 бетте Пайгамбарыбыздын ысымын кезиктирет. Ал ислам динине кас болуучу. Өчөшкөндүк менен бул беттерди айрып таштайт.

Экинчи күнү Тooратты окууга киришкен кезде 8 беттен дагы да Пайгамбарыбыздын ысымын окуйт. Ал беттерди да айрып таштайт.

Үчүнчү күнү дагы 20 бетте Пайгамбарыбыздын ысымын кездештирет. Бул жолу ойлонот. Өзүнө-өзү:“Анын ысымы кездешкен бардык беттерди жырта бере турган болсом китеп жыртылып жок болот. Мында бир акылмандык болуу керек”, - дейт.

Ал кезде Пайгамбарыбыздын Ислам динин үйрөтүп жаткан кабары анын элине чейин жетен эле. Узак сапар тартып Мадинага барды. Бирок, Пайгамбарыбыздын кайтыш болгонуна 4 күн болгон эле. Дин башы муну укканда ыйлай баштайт. Ошондо хазрети Али сурады:

-Эй жолоочу. Сен кимсин: Эмнеге ыйлайсын?

-Мен бир яхуди динбашымын. Шамдан (Дамаск) келдим.

-Тоораттан Пайгамбарыбыздын ысымын көргөндө барактарын айрыган сенсинби?

-Ооба, аны кайдан билесин?

-Сенин келе турганынды Пайгамбарыбыз айткан болчу.

Бул сөздөрдөн кийин динбашынын Ислам динине эч кандай күмөнү калбайт. Калимаи тавхид айтып ошол жерден мусулмандыкты кабылдайт.

Ымыркайдын сүйлөөсү

Хазрети Пайгамбарыбызга каршы жаман сөздөрдү айтып жүргөн бир аял бар болчу, Пайгамбарыбызды жактырчу эмес. Бир күнү бул аял эркек бала төрөдү. Баласы 2-3 айлык болгон кезде баласын алып көчөдө кетип бара жатып Пайгамбарыбызга жолугат. Аял дагы да адепсиздик кылууга даярданат. Бирок, андан мурда ороодогу ымыркай сүйлөй баштайт. Ал Пайгамбарыбызга карап:

- Эй, Аллахтын Расулу. Эй, Абдуллахтын уулу Мухаммед алейхиссалам, сага салам бердим! – дейт.

Аял таң калып, селейип калды. Пайгамбарыбыз күлүмсүрөп, балага:

*- **Эй, бала. Менин Аллахтын расулу экенимди кайдан билдин? Менин атым менен атмн атын ким үйрөтү?** Деп сурайт.*

Ымыркай күлүп:

- Мага буларды ааламды жараткан Аллаху таала үйрөттү. Ал каалаbackslash, бардык нерсени жаратат.

Андан соң бир аз токтоп туруп мындай деди:

- Эй, Аллахтын расулу. Мен үчүн дуба кыл, Бейиште сизге кызмат кылайын.

Пайгамбарыбыз ымыркай үчүн дуба кылды. Кубанган ымыркай мындай деди:

- Сага ишенген жана ыйман келтирген адам кандай бактылуу. Сага каршы туруп, куфурлук кылган адам кандай

бактысыз. Аллах аларды дүнүйө менен акыретте маскара кылат.

Артынан, ымыркай шахадат калимасын айтып, ошол бойдон жан тапшырат. Муну көргөн аял дароо ошол жерде мусулман болду. Пайгамбарыбызга ыйлап жалбарды:

- Мени кечир, йа Расулаллах. Бошко өткөн күнөөкөр өмүрүмө катуу өкүнөм.

Пайгамбарыбыз аялга карап:

*- **Сүйүнчү, азыр бир нече периштенин сага кепинди бейиштен алып келгенин көрдүм,** - деди.*

Аял бул сөздөрдү уккандан кийин баласы сыяктуу шахадат калимасын айтып жан тапшырда.

Эне акысынын мааниси

Эски бир коомдо Журейж аттуу көп ибадат кылган бир жигит болот. Күнү-түнү ибадат кылчу. Бул жигиттин карыган апасы бир күнү:

- Балам, келип мына бул иштерде мага жардам бер! – дейт.

Бул кезде баласы нафил ибадат кылып отуруп келген жок. Апасы буга өтө таарынып, “Жаман аялдардын жалаасына жем бол!” - деп жаман дуба кылды. Алар менен кошуна турган бир аял бар эле. Бул аял бир күнү бир койчумандан никесиз боюна бүтүп калат. Ошол кездеги өкүмдар болгон окуянын чын-төгүнүн билүүгө буйрук берет. Аял башына түшө турчу жазадан коркуп, көп ибадат кылган кошуна жигитке жалаа жабат. Өкүмдар жигитти чакырып:

- Эй, Журейж! Бир жактан ибадат кылып, молдо болуп көрүнүп, экинчи жактан зина сыяктуу чоң күнөөгө батып жүргөн экенсиң?

- Мен мындай эч бир иш кылганым жок. Мага бул жалааны жапкан ким болду экен?

- Сенин кошунаң баланча аял сени кылды деп айтты.

Ушул кезде жигит катасын түшүндү. Апасынын жаман

дубасына учураганын сезди. Өкүмдардан бираз убакытка уруксат алып, апасынын жанына келип жалбарат:

- Апаке, мага "Жаман аялдардын жалаасына жем бол!" деп жаман дуба кылган элеңиз, Хак таала дубаңызды кабыл кылды. Баланча аял мага жалаа жапты. Өкүмдар эми мени жазалайт. Мени кечире көрүңүз апаке, жазадан кутулайын! Мындан кийин сизге кызмат кылуудан кемчилик кылбай турган болом.

Апасы уулунун бул кыйын абалын көрүп чыдай албай мындайча дуба кылды:

- Эй, Раббим! Эгер уулума кылган жаман дубам кабыл болгон болсо анын үстүнөн ал!

Апасынын дубасын алган жигит өкүмдардын жанына кайтып келип ага мындай дейт:

- Мага жалаа жапкан аялды кайра суракка алууңузду өтүнөм.

Аялдан кайрадан суралганда бул жолу аял:

- Мен ага жалаа жаптым. Бул кошунамдын күнөөсү жок. Жигит ушундайча жалаадан кутулат.

Пайгамбарыбыз сахабалары менен сухбат кылып отуруп бул окуя тууралуу мындай деди: ***"Эгер Журейж фыкых илимин билгенде апасына кызмат кылуунун Раббине нафил ибадат кылуудан дагы жогору экендигин билер эле."***

Расулуллахтын сага саламы бар

Карызын төлөй албай жүргөн бир кедей киши Равза-и Мутаххарага барып: "Эй, Расулуллах! Шафаат кылыңыз, карызым бар, төлөй албай жатам!" – деп арызданат. Бираздан кийин уктап калат. Түшүндө Расулуллах алейхиссаламды көрөт.

Пайгамбарыбыз алейхиссалам: "Баланча жерге бар, ал жерде бир бай киши бар, ага менден салам айт, карызың канча болсо, ошончо акча сура. Туура айтып жатканыңа далил сураса ар күнү мага 100 салават айтпастан жатчу

эмес, кече аны унутуп койду... Ошону эстет, бүгүн кечинде айтып жатсын", - деп айтат.

Чоочуп ойгонуп кеткен кедей бай адамды издеп табат. Байдын үйүнө барганда анын саман элеп жатканын көрөт. Саманга беш тыйын акчасын түшүрүп алып, аны табуу үчүн самандын баарын электен өткөрүп жаткан эле. Анын бул абалын көргөн кедей таң калып, бирок, эмне болсо дагы мен милдетимди аткарайын деп, Расулуллахтын саламын ага айтат:

"Расулуллахтын сага саламы бар. Салават айтууну кече унутуп койгон турбайсыңбы, бүгүн кечинде окуп жатсың деди. Мен болсо карызы бар адаммын, 300 дирхам карызымды төлөөгө жардам берүүң үчүн Пайгамбарыбыз алейхиссалам мени сага жиберди", – дейт.

Пайгамбарыбыздан салам келиши ал адамды абдан кубантат. "Эмне деди, эмне деди", - деп кедей кишиге үч жолу айттырат. "Мени мазактап жатасыңбы", - деп бурулуп артка кетип баратканда бай адам дароо анын жолун тосуп: "Мен сенин оозуңан Расулуллах алейхиссаламдын саламын көбүрөөк тыңдайын деп үч жолу айттырдым. Ар бир айтканыңа 300 дирхам беремин. Эгер андан да көп айтканыңда ар бири үчүн 300 дирхам бермекмин", – деп, кедей кишиге 900 дирхам берет.

Аны периштелер жууду

Ухуд согушуна үйлөнгөнүнө бир күн болгонуна карабастан Пайгамбарыбыздын буйругуна моюн сунган Хазрети Ханзала дагы кошулган эле. Согуш бүткөндө Мусулмандар Мединага кайтып баштошат. Согушка катышкандардын жакындары:"Бизден кеткендерден кайра кайткандар бар бекен", - дешип толкундануу менен жол боюна тизилип күтүп турушкан эле. Булардын арасында үйлөнгөнүнө бир күн гана болуп, түн ортосунда сүйүктүү Пайгамбарыбыздын

буйругуна баш ийип согушка барган жана шейиттик шербетин ичкен Хазрети Ханзаланын да жубайы бар эле. Ар ким өтө толкунданып согуштан кайткандардан өз жакындарынын кабарын сурашат, бирок, эч ким эч кимге жооп бере албай жаткан эле. Суралган суроолорго бир гана сүйүктүү Пайгамбарыбыз "алейхиссалам" жооп берип жаткан эле.

Эң акыры суроо кезеги Ханзаланын жубайына келет.

Расулуллахка "саллаллаху алейхи ва саллам" жакындап сурайт:

- Йа, Расулаллах! Ханзала кайда?

- Сүйүктүү Пайгамбарыбыз жооп кылып мындай дейт:

- Ханзала шейит болду.

Ошодой дегенде Ханзаланын жубайы жерди карап, акырын үн менен:

- Йа, Расулаллах, азыр айта турган нерсем үй-бүлөлүк сыр. Сиздер дагы билесиздер, күйөөм менен үйлөнгөнүбүздүн биринчи гана түнү болчу. Ханзала сиздин мубарек буйругуңузга баш ийип гусулун дагы ала албастан дароо согушка кошулду. Ошондуктан, буйрук бериңиз, күйөөмдү таап жуушсун, – дейт.

Пайгамбарыбыз мындай деди:

"Сен Ханзалага эч капа болбо! Мен Ханзаланы периштелердин жуушкандыгын көрдүм."

Ошондуктан, ага "Гасилул-малаика", б.а., "Периштелер гусул кылдырган Ханзала" деп айтылат.

Бул кабар кантип айтылат

Сахабалардан Навфал (радыйаллаху анх) эки кичине уулун жетелеп жубайы менен бирге Пайгамбарыбыздын (саллаллаху алейхи ва саллам) жанына келип мындай деди: "Йа, Расулаллах! Мен дуба кылайын, Сиз "амин" деңиз. Ушундайча кылган дубам кабыл болсун." Пайгамбарыбыз (саллаллаху алейхи ва саллам): "Сен айт, мен "амин" дейин",

- деди. Навфал (радыйаллаху анх) алакандарын жайып мындайча дуба кылды: “Эй, ааламдардын Раббиси! Навфал кулуңа шейиттик насип кыл. Бул эки уулумду жетим кыл. Бул энесин жесир кыл.” Мындан кийин барып кылычын кушанып, атына минип душманга каршы согушка кошулду. Согушта бир нече душманды өлтүрүп, акыры анын атын жарадар кылышты. Кийин өзүн дагы шейит кылышты. Зубейр бир Аввам (радыйаллаху таала анх) айтат: “Мен келип Расулуллахка Навфалдын шейит болгондугун кабарладым. Навфалдын шейит болуп, канга боелуп жаткандыгын айттым. Хазрети Пайгамбардын көздөрү жашка толуп, кийин ошол жердеги сахабалар менен бирге келишти. Саад бин Абу Ваккас ок атып, мушриктерди анын денесинин жанынан алыстатышты. Расулуллах келип башын тизесине алып мындай деди: “Аллаху таала сага рахмат кылсын эй Навфал! Күмөнсүз, Аллаху таала эртең кыямат күнү нида кылып буюрат. Сен Арштын алдынан чыгасың. Башың оң колуңда болот. Тамырларыңан кан агат. Жыты мисктен жыпар жыттуу болот. Эсепсиз, суроосуз Жаннатка барасың. “Кийин Абдуррахман бин Авф хазреттерине буйрук кылып жаба турчу кездеме алдырышты. Ороп жерге беришти. Кийин Расулуллах бармактарынын учтары менен басты, сурашканда мындай деди: “Мени Пайгамбар кылып жиьерген Аллаху таалага ант кыламын, Навфалга ушунча көп периштелер келишкендиктен баса турчу жер табалбай жаттым. Бир периште келип канатым буттарымдын алдына төшөдү. Ошого бастым.” Газават бүткөндө Пайгамбар алейхиссалам барып Хазрети Наффалдын кабырын зыярат кылып турушту. Кийин көп олжо жана жеңиш менен Мединага жол алышат. Дал Мединага кире бериште Хазрети Навфалдын жубайы кичине балдарынын колунан жетелеп Пайгамбарлардын Султанына (саллаллаху таала алейхи ва саллам) жолугушат.

- Жеңишиң мубарек болсун, йа Расулаллах! Навфалдан кабар барбы?

Пайгамбарыбыз (саллаллаху алейхи ва саллам) ошол балдарын карайт. Көздөрү жашка толот.

Бере албады бул кабарды, чарасыз турган аялга бере албады бул кабарды...

Атынын үстүнөн ыйык колдору менен арка тарапты көрсөтөт... "Келе жаткандардан сура" деген мааниде...

Бечара аялдын тынчы кетет... Пайгамбар (саллаллаху алейхи ва саллам) эмне үчүн эч нерсе айтпады...

Чарасыз абалда арка тараптагы келгендерге карай барат...

Атынын үстүндө бүткүл айбаты менен Хазрети Омар (радыйаллаху анх) келе жаткан эле...

- Йа, Омар! Расулуллахтан Навфалды сурадым, эч нерсе айтышпады. Же күйөөмдүн башына бир келдиби?

Тоо титирейби? Титирейт. Аскер ордолорун титиреткен Хазрети Омар (радыйаллаху таала анх) дагы бере албайт бул жоопту... Ал дагы колу менен арка тарапты көрсөтөт...

Мубарек энебиз барган сайын күчөгөн санаасынан келе жаткандардан бир-бирден сурайт. Эч кимден үн чыкпайт. Хазрети Осман, Хазрети Али жана бардык Асхаби кирам (алейхимуррыдван) үн-сөз жок, капалуу келатышкан...

Сахаба энебиз эми Мединага кирип келаткан кошуундун эң акырына келип калган эле. Жүрөгү жанчылган... Балдары дагы азыртадан эле жетимдер сыяктуу чарасыз карап турушту. Атасын көрө албай тарткан ыздыраптарынан апаларын кучактап, төккөн көз жаштарынан билдирип жатышты.

Кошуундан эң акырында Пайгамбарлардан (алейхимуссалам) кийин адамдардын эң жогорусу, Расулуллахтын жакын досу Абу Бакр Сыддык (радыйаллаху таала анх) келе жаткан эле.

Сахаба энебиз акыркы чара катары ошол улуулардын улуусуна жакын барат.

- Йа, Аба Бакр! Расулуллахтан сурадым, жооп бербеди. Бардык сахабалардан сурадым эч нерсе айтышпады. Навфалдан эмне кабар бар?

Абу Бакр Сыддык (радыйаллаху таала анх) хазреттери дагы аркасын карайт. Бирок, өзүнөн кийин эч ким калбаганын көрөт. Сулуу сакалын кармап, сөөмөйүн тиштерине тийгизет. Ичинен мындай дейт:

- Йа, Рабби! Мен азыр кандай кыйын абалдамын... Бул ушундай кыйын кабар, муну айтуудан Расулуң дагы тартынды. Аллахым, жалган дагы айтпайм. Чындыкты айтсам Сенин Пайгамбарыңа каршы чыккан болом. Көңүлдөр жыгылат. Жалган айтсам "Дин"жыгылат.

Ичинен ушундай ачуу ыздырап тартат Ал улуу сахаба (радыйаллаху таала анх) бул абал каршысында... Жалбарды Өзүнөн башка илах болбогон Аллаху таалага... Бул кандай гана жалбаруу...

"Илахи, Сен мага ошондой бир нерсени илхам кыл... дин да жыгылбасын, көңүлдөр да жыгылбасын..."

Бул жалбаруудан кийин Сыддыки Акбар (радыйаллаху анх) дароо ичиндеги кайнаган бир вулкан менен кыйкырат:

"ЙА АЛЛАХ, ЙА НАВФАЛ..."

Чагылган сымал бир заматта атчан бирөө чыга келет.

- Айтыңыз йа Аба Бакр! Мени чакырдыңызбы!!!

Бул келген зат Хазрети Навфалдан башка бирөө эмес эле...

Асхаби кирам (алейхимуррыдван) ыйык денеси тешкиленип шейит болгон Хазрети Навфалдын бир заматта жаңыдан тирилгендигин көрүшкөндө таң калышты.

Сахабалардан Зубейр бир Аввам хазреттери айтат: "Расулуллахтын ушундай ыйык адаты бар эле, сапардан кайтып келгенде мечитке барып, эки рекет намаз окушчу. Сапарга барбагандар келишип, салам берип куттукташчу. Бул жолу дагы ошол адаты бобнча мечитке барды. Отурушканда эшикте эл жыйналды. Алардан аралап

Навфал ичкери карай кирип, салам берди. Расулуллах (саллаллаху алейхи ва саллам) Навфвлды тосуп алып, саламын алаып өз ордуна отургузгандан кийин өзү дагы жанына отурду. “Субханаллах! Бул бир аят, Хак таала түшүндүрдү. Кимдин колу менен болду экен”, - деп турганда ошол замат Хазрети Жабраил алейхиссалам келди. Зубейр бин Аввам (радыйаллаху анх) айтты: “Көзүм менен көрдүм, кулагым менен уктум. Башында Жабраилдин сарыгы бар эле.”“Йа Мухаммед! Шүгүр саждасын кыл, үммөтүңдө Аллаху таала Хазрети Иса алейхиссалату вассалам сыяктуу өлүүнү тирилткен адамды жаратты. Аллаху таала сага салам кылууда. Хак таала буюрууда: “Менин Хабибим, эгер сенин үңкүрдөгү жан жолдошуң Абу Бакр Сыддык (радыйаллаху анх) сакалы колдорунун ичинде турганда дагы бир жолу “Йа Аллах!” дегенде жалалымдын акысы үчүн бардык шейиттерди тирилтмекмин. Йа, Мухаммед! Абу Бакр кулума айт, мен андан ыраазымын. Ал дагы менден ыраазыбы? Анын сөзүн чындыкка чыгаруу үчүн Навфалды тирилттим. Себеби, ал жахилия доорунда дагы жалган сүйлөбөгөн.”Ошондо Пайгамбарыбыз Абу Бакрдын сакалын өөп Жабраил алейхиссалам берген сүйүнчүнү кабарлап мындай деди: “Йа, Аба Бакр! Чындык жана ылайык, Аллаху таала сага сый кылды. Ошол Аллаху таалага шүгүрлөр болсун, мен дүнүйөдөн кетүүдөн мурда үммөтүмдө Хазрети Иса алейхиссалам сыяктуу Аллаху тааланын уруксаты менен өлгөндү тирилткен адамды жаратты. Андан кийин Абу Бакр хазреттери сарагын чыгарып, башын ачып айтты: “Йа, Расулаллах! Хазретиңен уяламын. Болбосо сарыгымды Жаханнам отунун үстүнө койоор элем. Жаханнам отунун үммөтүңдүн чоң күнөө кылгандарга тийүүсүнө кедерги болор элем. Андан кийин Навфал көп жылдар өмүр сүрдү. Мурдагы уулдарынан башка дагы эки уулдуу болду. Кийин Йамама согушунда шейит болду.”

Өзү казган чуңкурга түштү

Бир күнү Абу Жахил Пайгамбарыбызга “саллаллаху алейхи ва саллам”бир тузак даярдамакчы болуп үйүнүн алдына бир чуңкур каздырат. Кийин Расулуллахты үйүнө чакырат. Пайгамбарыбыз бул чакырыкты кабыл алып Абу Жахилдин үйүнө карай жолго чыгат. Үйгө жакындаган кезде Жабраил алейхиссалам келип Абу Жахилдин үйүнүн алдына тузак кылып чуңкур каздырганын айтат. Бул кабарды алган Пайгамбарыбыз өз үйүнө артка кайтат. Абу Жахил болсо Расулуллахтын артка кайтып кетүүсүн түшүнө албай себебин сурамакчы болуп үйүнөн жүгүрүп чыгып, эшиктин алдына бутун басар замат өзү каздырган чуңкурду унутуп ага түшүп кетет.

Чыгарыш үчүн жип узатышса да жипке жете албайт. Жип узарган сайын чуңкур тереңдей берет. Бул абалда турган Абу Жахил чуңкурдун ичинде акылынан адашарлык абалга жетет. Расулуллахка кабар берилип, өзүн чуңкурдан чыгаруусун өтүнөт. Абалды Пайгамбарыбызга билдиришет. Дароо чуңкурдун жанына келип айтат:

- Сени чуңкурдан чыгарсам ыйман келтиресинби?

Абу Жахил кабыл кылат.

Пайгамбарыбыз мубарек колдорун узатып Абу Жахилди чуңкурдан чыгарды. Абу Жахил чуңкурдан чыгар замат:

- Өмүрүмдө сенчелик күчтүү сыйкырчыны көргөн эмесмин, – деп ыйман келтирбеди.

Жаннат өзөнү

Пайгамбарыбыз менен Хазрети Абу Бакр Хижрат кезинде тоодогу үңкүрдө үч күн болду. Абу Бакр Сыддык катуу суусаганын айтканда Пайгамбарыбыз ага мындай деди:

- Абу Бакр! Сыртка чык, агып жатан өзөндөн каалаганыңча ич!

- Хазрети Абу Бакр сыртка чыкканында таң калды. Кардан муздак жана аппак, балдан таттуу жана жыпар жыттүү бир өзөндүн агып турганын көрдү.

Суусунун кандыра ичип, кийин Пайгамбарыбыздан сурайт:

- Йа, Расулаллах, бул тоонун башында агып турган кандай жандуу суу, мындайды али эч ким көрбөгөн?

Пайгамбарыбыз ага:

- Аллаху таала Жаннат өзөдөрүнө жоопту болгон периштеге сен үчүн Фирдаус жаннатынан ушул үңкүрдүн алдына бир өзөн агызуусун буйрук кылды.

Хазрети Абу Бакр ыйлап:

-Ата-энем сен үчүн курман болсун! Абу Бакрдын Аллаху таала алдында ушунчалык кадыры бар беле, ал үчүн суу жиберерлик?

-Хак таала алдында кадырың өтө жогору. Мени Пайгамбар кылып жиберген Аллахка ант кылып айтамын сага душмандык кылгандар жетимиш жылдык жакшылыктары болсо да Жаннатка кире албайт.

Аллахка шүгүр кылуу

Муса алейхиссалам Аллаху таaладан мындай деп сурады:

- Йа Раббым! Адамдар берген ниматтарыңдын шүгүрүн канткенде орундаган болот?

Аллаху таала мындай деди:

"Эй Муса! Бир адам өзүнө берген ниматтарымды менден деп билип, өзүнөн деп билбесе, ниматымдын шүгүрүн орундаган болот. Бир кулум ырыскыларын өзүнүн кылган эмгектерим деп билип, менден деп билбесе ниматтардын шүгүрүн орундабаган болот."

Аллаху таала хадиси кудсиде мындай деген:

"Адамдарды жана жиндерди мен жараттым. А алар башкага ибадат кылып сыйынууда. Ырыскыларын мен берүүдөмүн, а алар башкага шүгүр кылууда!"

Давуд алейхиссалам Аллаху таалага кайрылып сурады:

- Йа Раббым! Адам алейхиссаламга өтө көп зыяпат менен мээримдүүлүк тааныттың. Ал сага кандай шүгүр кылды?

Аллаху таала ага мындай деди: ***"Эй Давуд! Ал бүткүл зыяпаттарымды мен тараптан келип жатканын билди. Анын мындай кылуусун анын шүгүркатары кабылдадым!"***

Давуд алейхиссалам:

- Йа Раббым! Ниматыңдын шүгүрүн кандай орундаймын? Анткени, шүгүрдү орундоонун өзү дасенден келүүчү нимат.

Аллаху таала мындай деди:

"Эй, Давуд! Сен азыр шүгүр кылдын. Өз алсыздыгыңды ниматтын шүгүрү деп билдиң."

Юсуф алейхиссалам

Хазрети Юсуф менен бир тууганы Бунямин энелинен айрылгандан кийин атасы хазрети Якуб (Жакып) аларга башка уулдарынан да көп көңүл бөлө баштайт. Агалары бул абалды көрүп, кызганычтан жарыла жаздашат.

Бир күнү Юсуф ажайыпкызык түш көрөт. Түшүндө он бир жылдыз жана ай менен күн ага сажда кылып, баш ийип турган экен. Ойгонгондо бул түштү атасына айтып берди.

- Балам, мартабаң жогору болот экен. Мындай шапаатка Аллахтын нуру түшкөн адамдар гана ээ болот, -деп жоруп берген атасы хазрети Якуб бул түшүн эч кимге айтып койбоосун өтүндү. Кимдир бирөө кастык кылбасын деп кооптонду. Атанын балага деген ихласы андан да арта түштү. Калган уулдары атасынын жакшы көрүүсүн кызганып, азезилди азгырып Юсуфту өлтүрүүнү ойлонушат. Хазрети Юсуфту кыдыртып келебиз деп атасынан уруксат сураган он агасы сыртка чыгышат. Бирок, бир тууганын өлүмгө кыйбай, кудуктун түбүнө таштап кетүүнү туура көрүшөт. Кербенчилер кудукка токтобостон өтпөй

турганын билген алар Юсуфту бир кудукка ташташат да, көйнөгүнө кан сүйкөп үйлөрүнө кайтышат. Үйгө жакындаганда калп ыйлай башташат.

Якуб пайгамбар муну угуп: "Эмне болду, Юсуф кайда?"-деп сурады. Алар кандуу көйнөктү көрсөтүп, "Жарышып жаткандыз, Юсуф кийимдерибизди карап калган болчу. Аны карышкыр жеп кетиптир", -дешет. Хазитети Якуб ыйлап, кандуу көйнөктү бетине, көзүнө сүртөт. Анда эч кандай жыртык жок экенин көрүп, аны карышкыр жебегенин түшүндү.

Бул убакта жаш Юсуф ташталган кудуктун жанына бир кербен келип токтошот. Алардын бири кудукка челек таштайт. Хазрети Юсуф челекке жармашып сыртка чыгат. Кербенчилер аны Мысырга алып барып кул базарына чыгарат. Жүзүнөн нүр төгүлүп тургандыктан бардыгы аны сатып алгысы келет. Аны Мысырөкүмдары Реянын казыначысы Азиз сатып алат.

Азиздин аялы Зылиха жаш эле. Хазрети Юсуфтун сулуулугуна, жүзүндөгү пайгамбардык нуруна дардык адам таң калышчу. Бул абал Зылиханын ага ашык болуусуна себеп болду. Зылиха бир күнү хазрети Юсуфту жанына чакырат. Канчалык сулууланып жасанса да хазрети Юсуф ага көңүл бурбайт. Ашыктыктан напсин тыя албаган Зылиха Юсуфтун көйнөгүнүн артынан кармап тарып жибергенде, кийими айрылып кетет. Ушул учурда казыначы Азиз келип, болгон окуянын үстүнөн чыгат. Зылиха:"Мени маскаралап, зинига чакырды, зордуктады", -деп Юсуфту күнөөлөп, аны зынданга ташталуусу керектигин айтат. Азиз казыга барганда көйнөк алдынан жыртылса Юсуф, артынан жыртылса Зылиха күнөөлүү экенин айтат. Зылиханын күнөөлүү экенин билип туруп, эл арасына сөз тарап кетүүдөн коркуп, Юсуфту зынданга таштайт.

Ушак акыры тарабай койбойт.Бир күнү Зылиха бир топ аялдарды конокко чакырып жемиш тууратып койот.

Ушул учурда Юсуфту Зындандан алдырып, алардын алдынан жүгүрүп өтүүнү буйрук кылат. Хазрети Юсуф өтүп бара жатканда, эсин жоготуп, сулуулугуна айран калган аялдар жемиш менен кошо манжаларын да туурап таштагандарын сезбей калышат. Зылиха ушакчы аялдарга чындыктын бетин ачат. "Чындыгында, мен аны азгырдым. Сулуулугуна телмирип, напсимди тыя албадым" деп мойнуна алат.

Кийин Аллахтын буйругу менен Юсуф зындандан чыгат. Сырткы сулуулугу менен гана эмес, эки эсе ички суруулугу менен өзгөчөлөнгөн Юсуф пайгамбарыбыз тууралуу касиеттүү Курани каримдин 12-"Юсуф"сүрөсүндө айтылат. "Юсуф-Зылиха"ырында да бул окуя толук баяндалат.

Булбулдун арманы

Намруд деген залым падыша Ибрахим алейхиссаламды отко таштаган кезде бардык периштелер, жаныбарлар жана куштар ыйлай баштайт жана айланасына жыйналып Ибрахим алейхиссаламга бир жардам берүүнүн айласын издей башташат. Булардын ичинде булбулдун али кичине балапаны да бар эле. Ал өзүн отко таштайын деп турган кезде Аллаху таала Жабраил алейхиссаламга буйрук кылып мындай деди:

-Аны карма жана кандай тилеги бар экенин сура.

-Жабраил алейхиссалам булбулду кармап эмне каалаганын сураганда:

- Халилуллахты отко таштап жатат. Аны куткаруу колуман келбей турганын билип турам. Эч болбосо аны менен бирге жанайын.

Жабраил алейхиссалам блбулдн жобун Аллаху таалага айтканда мындай деди:

- Анын менден кандай тилеги бар?

Ошондо ал булбул тилегин мындай билдирет:

- Менин дүйнөдө Аллаху тааланы зикир кылуудан (эске алуудан) башка тилегим жок. Миң бир аты бар деп уккамын.

Жүз бир ысымын билемин. Тогуз жүз ысымын да билгим келет.

Хак таала булбулдун тилегин орундатат. Азыр бакчаларда сайрап жүргөн булбул Хак тааланын ысымын айтууда.

Намруддун оту Ибрахим алейхиссаламга гүл бакчага айланганда булбул келип гүл сабагына конуп сайрай баштайт. Ошол кезден кыяматка чейин гүл сабагына ашык болду.

Куранды тыңшаган мушриктер

Исламдын алгачкы жылдарында Меккелик мушриктер түрлүү айлалар жана зулумдуктар аркылуу адамдардын ыйман келтирүүсүнө кедерги болушчу. Мекке калкына Мухаммед Пайгамбар окуган аяттарды угууга тыйуу салышчу. Ал эми өздөрү түндө жалгыз-жалгыздан Пайгамбарыбыздын үйүнүн айланасына жашырынып барып Пайгамбарыбыз окуган аяттарды тыңшашчу. Таң атып, айлана жарык болгондо ар бири тыгылып отурган жерлеринде бири-бирин көрүп айыпташчу. Акыры "Биз анын кудайына ишенбейбиз. Мухаммед сыйкырчы окшойт? Сыйкырлуу сөздөрүн Кудайдын сөзү деп элди алдоодо. Биз, Мекkенин чыныгы тургундары ушул сыйкырчыга каршы күрөшүүдөбүз. Эми мындай кылбайлы" деп бир чечимге келип, үйлөрүнө тарашчу. Бирок, эртеси түнү баары бир Курани каримдин адабий жана руханий көз караштан жогору болгон сөздөрү алдында чыдай албай, башкаларга билдирбестен келе беришчү. Кызыгы, таң атып калганда бири-бирин байкап калып, дагы да бири-бирин күнөөлөп урушушчу. Кайра да келбөөгө ант ичип кетишсе да, күнүгө ушул көрүнүш кайталана берүүчү.

Алар жалгыз гана напсилерине багынып, өзүлөрүн жогору санап, башка мушриктердин өздөрүн айыптай тургандыгынан коркуп ыйман келтиришпеди. Башкаларга да тоскоол болуу үчүн көчөдө "Мухаммед сыйкырчы" деп жар салышчу...

Үч күндүк ачтык

Пайгамбарыбыз бир күнү үйүнө кирип мындай деди:

- ***Эй, Айша! Үч күн бою даам татпадым. Жей турган бир нерсең барбы?***

Ошол кезде эшик кагылып хазрети Абу Бакр келди. Эмнеге келгендигин сураганда мындай деп жооп берди:

- *Йа, Расулаллах! Үч күн бою даам татпаган элем, касиеттүү жүзүңдү көрүп ачтыгымды унутуу үчүн келдим.*

Ушул учурда хазрети Омар менен Али да кирип келишти. Алар да ошол сөздү кайталады.

Хазрети Али айтты:

- *Йа, Расулаллах! Кече Муаз бин Жабалдын бакчасынан бакта бышып турган курмаларын көрдүм.*

Анда Пайгамбарыбыз:

- ***Кана анда, Муаздын үйүнө баралы,*** *-деди.*

Чогулуп Муаздын үйүнө келишти. Муаз эшикке карай жүгүрүп, конокторду ичке киргизди. Пайгамбарыбыз жагдайды түшүндүргөнүндө катуу капаланып мындай деди:

- *Йа, Расулаллах! Курмаларды бүгүн эле жыйнап, бир аз бөлүгүн жедик да, калгандарын садака иретинде таратып жиберген элек.*

Ошондо Пайгамбарыбыз Хазрети Алиге үйдөн бир себет алып бакчага баруусун жана курма багына ***“Расулуллах сенден курма берүүңдү сурады!”*** *деп айтуусун буйрук кылды.*

Хазрети Али Пайгамбарыбыздын сөзүн айтканында дарак дароо курмага толуп калды. Себетти толтуруп алып келип, бардыгы тойгонунча жегенинде да себеттеги курмалар таптакыр азайбады.

Периште жана шайтан

Сахабалардан Дихйа Калби хазреттери өтө сулуу болгон. Сапарлардан кайтканында хазрети Хасан жана Хусейнге сыйлыктарды алып келип аларды кубантуучу эле.

Жабраил алейхиссалам Расулуллахка көбүнчө анын келбетинде келе турган. Дагы бир күнү анын келбетинде келгенинде хазрети Хасан менен хазрети Хусейн аны Дихйа деп ойлоп чөнтөктөрүнө колдорун салып, эч нерсе таба алышпады. Расулуллах ага мындай деди.

-Эй, Жабраил бир боорум! Неберелеримдин бул кылыктарын оройлук жана адепсиздик деп ойлобо! Алар сени Дихйа экен деп ойлоп калды. Дихйа келген сайын белек ала келер эле. Буларды ошого үйрөтүп койгон.

Жабраил алейхиссалам муну укканда катуу капаланды. Дихйа булардын жанына келгенде кур кол келбесе мен кандай кур кол келемин деп жаннат жемиштеринен бир боо жүзүм менен бир анар алып келип балдарга берди. Балдар белектерин алып мечиттин бир четине барып жейли деп турганда мечиттин эшигине колуна таяк таянган, үстүн чаң баскан, кары, ак сакалдуу бирөө келип:

- Ачкамын, жегенге бир нерсе бергилечи, -деди.

Хазрети Хассан менен хазрети Хусейн колдорундагы жемиштерди ага бергени жаткандарында Жабраил алейхиссалам ордунан туруп:

- Бербегиле ал малгунга! Ал шайтан. Жаннат ниматтары ага харам кылынган – деди.

Анан: “Жогол бул жерден!” - деп шайтанды кууп жиберди.

Пайгамбар ахлагы (мүнөзү)

Бир күнү Пайгамбарыбыз базарга азык-түлүк сатып алууга бара жатканда бир кызматчы кыздын ыйлап отурганын көрдү. Ага жакын барып:

-Кызым, эмнеге ыйлап жатасын?

-Мен бир яхудинин кызматчысымын. Базардан май алып, үйгө кетип бара жаткан элем. Идиш колуман түшүп кетти. Идиш сынып, май төгүлдү. Кожоюнума эмне айтараарымды билбей ыйлап жатам.

Пайгамбарыбыз кызга идиш менен май сатып алууга акча берди. Кыз эми

-Мени кожоюнум неге кечиктиң деп урат, - дейт.

-Коркпо, бирге барып неге кечиккениңди айтабыз.

Алгач идиш менен май алышты. Экөө бирге яхудинин үйүнө барып, эшикти кагат. Яхуди эшикти ачып Пайгамбарыбызды көрүп шашкалактап калат. Пайгамбарыбыз яхудиге кызматчысынын кечиккен себебин түшүндүрүп, кызга эч нерсе кылбоосун жана кечирүүсүн сурайт.

Яхуди бул жагдайга таң калып, расулуллахка:

- Миңдеген адамдын баш таажысы болгон Пайгамбар! Бир кызматчы кыз үчүн мен сыяктуу бечаранын эшигине келдиң. Йа, Расулаллах! Бул кызды сенин урматың үчүн азат кыламын. Мага ыйманды, Исламды үйрөт. Сенин жаныңда мусулман болгум келет, - дейт.

Пайгамбарыбыз ага мусулмандыкты кыскача түшүндүрүп берди. Ал адам мусулман болгон соң үйүнө барып, бала-чакасына болгон окуяны айтып берди. Алар да мусулмандыкты кабылдашты.

Ачууланба!

Бир күнү Пайгамбарыбызга (саллаллаху алейхи васаллам) бир уруунун башчысы келет. Кайтаарында: “Мырзам, мага бир насыйкат бериңиз!” - деп сурайт.

Пайгамбарыбыз алейхиссалам ага: “Абайла, ачууланба!” - дейт.

Уруунун көсөмү бул кыска гана насыйкатка таң калып, айылына карай жөнөйт. Айылына келсе, айыл тургундарынын куралданып жатканын байкайт. Алардан тынчсызданып сурайт:

-Тынччылыкпы, эмне болду?

-Биздин жаштарыбыз коңшу уруунун малдарынын бир нечесин уурдап алышыптыр. Алардын куралданып бизге келе турганын ойлоп, коргонуу үчүн даярданып жатабыз, - дейт.

-Демек, бизге чабуул жасамакчыбы! –деп каарданып, уруу башчысы да куралданды. Дал ошол убакта Пайгамбарыбыздын алейхиссалам насыйкаты эсине түштү.

Дароо тообо кылып, курал-жарактарын таштап, элге мындай деди:

- Мен азыр коңшу урууга барып сүйлөшөм. Келишпесек да жоготоорубуз жок.

Аркы айылга жакындаганда, ал айылдын тургундары таңыркашып аны башчысынын жанына алып барышат. Уруу башчысы менен саламдашып мындай дейт:

- Биздин жаштарыбыз силердин малыңарга зыян келтириптир. Каталык бизден. Бардык чыгымдарды мен төлөймүн. Мунун кесиринен кан төгүлбөөсү керек.

Тигил башчы бул кең пейилдикке катуу ыраазы болуп:

- Андай болсо мен да бардык зыяндарыбызды кечтим, -деди.

Ушундайча кан төгүлбөй араларында бейпилдик орноду.

Жаннатты сатып алды

Бир күнү өтө кедей бир адам Муса алейхиссаламга: “Йа Муса, жылдар бою ибадат кылып жүрөм, бирок, кедейликте өлө турган болдум. Аллаху таалага дуба кыл, мага көп мал-мүлк берсин. Абалымды түзөп алайын”, - дейт. Муса алейхиссалам Тур тоосуна барып Аллаху таалага дуба кылат. Аллаху таала: ***“Ал кулумдан сура! Байлыкты дүнүйөдө берейинби, акыреттеби?”*** *- дейт. Муса алейхиссалам кедейге келип сурайт. Кедей: “Мен байлыкты дүнүйөдө каалайм”, - деп жооп берет. Муса алейхиссалам: “Үч күндүк дүнүйөнү эмне кыласын? Бир күнү бардыгын таштап кетесин да. Сен байлыкты акыретте сура, ал жак түбөлүк”, - деп кеңеш берет. Кедей: “Тандоо мага берилди, мен дүнүйөдө каалаймын”, - дейт. Муса алейхиссалам кедейге: “Өзүң билесиң”, - деп, Тур тоосуна барып Аллахка: “Йа Раббым, өзүң билгениңдей ал кулуң байлыкты дүнүйөдө каалады”, - дейт. Аллаху таала:* ***“Каалоосу ушундай болсо, байлыкты дүнүйөдө бердим”****, - дейт.*

Кедей аз убакыт ичинде өтө бай болот, акчасы сансыз көбөйөт. Акчаларынын эсебин жакшы нерселерге жумшайт. Акчасын тараткан сайын арта берет. Канчалык көп берсе, ошончолук акчасы көбөйөт. Кай жерде кедей адам болсо, ага барып көмөктөшөт. Кай жерде карызга баткан адам болсо, барып анын карыздарын төлөйт. Жетимдерге камкордук кылат. Аларды кубантат. Үйү жокторго үй алып берет, үйлөнгөндөргө жардам берет. Өзүнө эч нерсе сарптабайт. Бар мүлкүн өзгөлөргө таратат.

Убакыт келип, бир күнү ал адам кайтыш болот. Муса алейхиссалам түшүндө аны жаннатта бийик сарайлар ичинде көрөт. Кызыгып, мунун хикматын сурайт: “Йа Раббым, бул кулуң байлыкты дүнүйөдө каалады, сен бердиң. Акыретте бийик үйлөргө кандай ээ болду?” Аллаху таала мындай дейт:

"Ооба, ал байлыкты дүнүйөдө каалады, мен бердим. Бул сарайларды ал ошол байлыгы менен сатып алды. Мен берген бардык акчаны ал ушул жерге жумшады. Ал дүнүйөдө бийик сарайларды сатып алган жок, дүнүйөдө мал-мүлк ээси болбоду. Ага берген бардык мүмкүнчүлүктөрдү менин ыраазычылыгым үчүн, менин кулдарыма, менин сүйгөндөрүмө таратты, (ушундайча) Жаннат менен бийик сарайларга жетти."

Периштелер да кызыгып карашат

Сүйүктүү Пайгамбарыбыз, Аллахты жакшы көрүү тууралуу, дин тууралуу сүйлөшүп отурган жерлерге периштелердин да кызыгып карай тургандыгын мындай билдирген:

Аллаху тааланын жер бетинде жүргөн периштелери бар. Дин тууралуу сүйлөшүп отурган бир жамаатты көргөн кезде досторун чакырып мындай дейт:

- *Келгиле издегенибиз бул жерде экен.*

Бардыгы келип, аларды курчап алышат. Көптүгү ушунчалык, көккө чейин жетет. Кулдарынын ар бир ишин билүүчү Аллаху таала алардан сурайт:

-Кулдарым эмне кылып жаткан экен?

-Алар сага шүгүр, тасбих айтып, зикир кылып жатышкан экен.

-Менден эмне сурап жатышат?

-Жаннатты сурап жатышат.

-Алар жаннаттымды көргөнбү?

-Жок, көргөн эмес.

-Эгер көргөндө эмне кылышмак эле?

-Жаннатты көргөндө андан да көп сурашмак.

-Алар эмнеден качып жатышат?

-Тозоктун отунан.

-Тозоктун отун көргөнбү?

-Жок, көргөн эмес.

-Эгер көргөндө эмне кылышмак эле?

-Эгер аны көргөндө, андан да катуу коркушмак.

-Эй периштелерим, силер күбө болгула, мен аларды кечирдим.

Периштелер:

- Алардын арасынан бирөөсү илим үйрөнүү же ибадат ниети менен эмес, башка бир маселе менен келген. Ал да кечирилеби?

Аллаху таала мындай дейт:

- ***Алар ушундай бир жамаат, алар менен отурган адам шаки (тозоктук) болбойт, жаханнамга кирбейт.***

Бул сүйүнчүгө жетишүү үчүн, бир нече адам жыйналган кезде маңыздуу диний илимдер тууралуу сүйлөөсү керек. Мындай мүмкүндүктү ганибет деп билүү керек.

Текебердиктин зыяны

Күнөөгө бир тообо жетет, таатка (ибадаттарга) миң тообо жетпейт. Күнөө кылган адам тообо кылса Аллах кечирет. Бирок, ибадат кылган адамдын ужбка (өзүн жакшы көрүү), кибирге (текебердикке) чалдыгып калуусу мүмкүн. Буга миң тообо да жетиштүү эмес. Исраил уулдарынан бир фасык (күнөөкөр) бар эле. Бир абид (көп ибадат кылуучу адам) да ибадаты менен таанылган эле. Фасык ал абиддин жанынан өтүп баратып: "Барып бул абиддин жанына отурайын, балким Аллаху таала анын урматына мени кечирсе", - деп ойлоду. Барып абиддин жанына отурду. Абид болсо үстүндө бир булут дайым көлөкө салып турган бир зат болгондуктан текеберленип: «Бул фасык мени менен отура албайт", - деп, андан бетин бурду. Абдан кыжалат болгон фасык да кетип калды. Бирок, абиддин үстүндөгү булут фасык менен бирге кетти. Аллаху таала доорунун Пайгамбарына: ***"Адамдардын ниеттерине карай мамиле кыламын. Фасыктын күнөөлөрүн анын жакшы ниетине байланыштуу кечирдим. Абиддин ибадаттарын да текебердигинен улам жок кылдым"****, -деп кабар берди.*

Кимди сүйсөң акыретте аны менен бирге болосуң

Дин улуктары менен бирге болуш үчүн аларды сүйүү жеткиликтүү. Бирок, эч бир ибадат кылбаган жана эч бир күнөөдөн сактанбаган адам улууларды эч качан сүйө албайт. Сүйгөн адам сүйүктүүсүнө баш ийет. Алар сыяктуу боло албайбыз, бирок, колубуздан келгенин кылуубуз шарт. Диндин буйрук жана тыюу салган нерселерине моюн сунбастан бир гана сүйөм деп айтуу жалган болот. Себеби, анда гаухар жок. Сүйүү жогорудан келет. Улуулар аны сүйбөсө, ал адам улууларды сүйө албайт.

Асхабы кирамдан биринин өтө кайгырып турганын көргөн Пайгамбарыбыз “саллаллаху алейхи ва саллам” сурайт:

- Мынча эмнеге кайгырып жатасың?

Ал адам айтат:

- Йа, Расулуллах, сиздин айткандарыңызды толук аткара албай жатабыз, абалыбыз кандай болот.

Ушундайча кайгы азап ичинде турганда Пайгамбарыбыз ошол жерде бир сүйүнчүнү билдирет:

«Эль меру меа мен эхаббе”

***Сен кайгырба, бул жерде кимди сүйсөң акыретте аны менен бирге болосуң,** - дейт.*

Демек, ким экендигибиз эмес кимди сүйгөндүгүбүз маанилүү.

Хазрети Абу Бакр

Башка бир риваят боюнча Абу Бакр (радыйаллаху анх) Пайгамбарыбызга пайгамбарлыгы билдирилгенден мурда соода максаатында Йеменге барган. Ошол сапарында Йемендеги Азд урууcунан көп китеп окуган бир картаң адамга жолугат. Ал карыя хазрети Абу Бакрга карап: "Сен Мекке калкынансың го чамасы?" - дейт. Хазрети Абу Бакр: "Ооба, ошондой" деп экөө маегин мындай улашты:

-Сен курайштансынбы?

-Ооба.

-Бани Темимденсинби?

-Ооба.

-Дагы бир белги калды.

-Ал эмне?

- Ичиди ач, көрөйүн.

-Максатың эмне, айт.

-Китептерден окудум, Меккеде бир пайгамбар чыгат. Ага эки адам көмөктөшөт. Бири жаш, экинчиси жашап калган адам. Жашы канчалаган кыйынчылыктарды жеңилдетет. Көптөгөн балээ-жалааларды жок кылат. Ал эми жашап калганы ак жүздүү, арык тулкулуу, ичинде бир кара меңи бар болот. Мен ошол адамды сен деп ойлойм. Ичиңди ач, көрөйүн.

Ошондо хазрети Аба Бакр ичин ачты, Киндигинин үстүдөгүкара меңди көргөндө: "Валлахи, ал адам сенсин" деп, Абу Бакрга көп насыяттарды айтты.

Хазрети Абу Бакр жумушун бүтүргөндөн кийин коштошууга жанагы адамга барат. Пайгамбарыбыз тууралуу бир нече ыр окуусун сурайт. Ал киши он эки сап ыр окуйт. Хазрети Абу Бакр аларды жаттап алат.

Азрети Абу Бакр сапардан Меккеге кайтканда Укба ибни Муайт, Шайба, Абу Жахл, Абул Бухтари сыяктуу курайштын алдынкы катардагы адамдары анын үйүнө барат.

Абу Бакр алага: "Бир нерсе болдубу?" - деп сурайт. Алар: "Мындай нерсе болду, Абу Талиптин жетими пайгамбарлык тууралуу айтууда, силер жана ата-бабаларыңар жалган диндесиңер деди. Эгер сен болбогондо аны бул убакытка чейин тирүү калтырбайт элек. Сен анын жакын досусуң. Бул ишти сен чеч", - дешти.

Хазрети Абу Бакр аларды жиберип, Пайгамбарыбыздын Хатижа энебиздин үйүндө экенин угуп, барды. Пайгамбарыбыз аны тосуп чыкканда: "Йа Мухаммед! Сен тууралуу айтылып жаткандар эмне сөз?" - деп сурайт. Пайгамбарыбыз: ***"Мен Хак тааланын пайгамбарымын. Сага жана бүткүл адамзат баласына жиберилдим, ыйман келтир, ошондо Аллаху тааланын ыраазылыгына жетишесин жана жаныңды тозоктон коргойсун",*** *- дейт. Абу Бакр: "Буга далилиң барбы?" - деп сурайт. Расулуллах:* ***"Тиги Йеменде көргөн картаң адамың тууралуу окуя далил",*** *- дейт.*

Хазрети Абу Бакр: "Мен Йеменде көптөгөн кары жана жаш адам көрдүм", - дейт . Пайгамбарыбыз: ***"Ал кары адам он эки куплет ыр тапшырып, мага жиберди"*** *деп, ошол ырларды окуду. Хазрети Абу Бакр: "Муну сага ким айтты?" деп сураганда: "Менден мурдагы пайгамбарларга келген периште айтты", - дейт . Ушуну уккандан кийин хазрети Абу Бакр: "Колуңду берчи", - деп, Пайгамбарыбыздын колунан кармап:* ***"Ашхаду ан Ла илаха иллаллах ва ашхаду анна Мухаммадан абдуху ва расулух",*** *- деп мусулман болду.*

Мажусинин (отко сыйынуучунун) арызы

Хазрети Омар халифа кезинде чыгыш майдандын кол башчысы болгон хазрети Саад бин Аби Ваккас Куфа шаарында бир имарат тургузмакчы болот. Курулуш боло турган жерге катар турган мажусинин үйүн да сатып алуу керек болот. Мажуси үйүн саткысы келбейт. Үйүнө барып аялы менен кеңешет. Аялы: "Булардын Мадинада бир амири бар, ошого барып арыздан", - дейт. Мадинага келип Халифанын ак сарайын издейт. Сураштырып жүргөндө адамдар: "Анын сарайы жок", - дешет. "Ал өзү азыр кайда?" – деп сураганда: "Шаар сыртына кеткен", - деп айтышат.

Издеп барат. Эч жерден аскерлер, сакчылар көрүнбөйт. Топурак үстүндө уктап жаткан адамды көрүп: "Халифа Омарды көрдүңбү?" - дейт. Бул адам хазрети Омар эле. "Аны эмнеге издеп жүрөсүң?" - деп сурайт. Ошондо мажуси: "Анын кол башчысы менин үйүмдү зордук менен тартып алмакчы. Ошол үчүн арызданганы келдим", - деп жооп берет.

Хызрети Омар мажусини ээрчитип үйүнө келди. Кагаз сурады, бирок, кагаз табылбайт. Далы сөөктү көрүп бетине "бисмиллахтан" кийин: "Эй, Саад, бул мажусини капалантпа, болбосо, дароо жаныма кел!" - деп жазды.

Мажуси сөөктү алып үйүнө келди. "Бекер эле убара болуптурмун, бул сөөктү колбашчыга көрсөтө турган болсом шылдыңдап жатасың деп ачууланса керек", - дейт. Аялынын көндүрүүсү менен Саадга барды. Саад аскерлеринин арасында көңүлдүү отурган эле. Көзү узакта келе жаткан мажусинин колундагы сөөккө түштү. "Амирул муминин" Омардын жазуусун таанып, ошол замат жүзү бозоруп кетти. Ирeңинин капыстан өзгөрүүсүнө бардыгы таң калды. Саад мажусинин жанына барып: "Эмне каалаcан да орундайын, бирок мени Омардын алдына жибербе! Анын жазасына

чыдай албасмын", - дейт. Мажуси колбашчынын мындай жалбаруусун көргөндө таң калганынан эсинен танып калды. Эсине келгенде калима айтып мусулман болду. Мажусинин мусулман болгонун уккан достору: "Эмнеге мусулман болдуң?" – деп сурайт. Ошондо ал: "Амирлерин көрдүм, жамалган чапан кийип топурак үстүндө уктап жаткан эле. Колбашчынын андан коркуп калтырап калганын да көрдүм. Булардын хак динде экенин түшүндүм. Мен сыяктуу отко табынган адамга ушунчалык адилдик көрсөтүү жалгыз гана хак динге ишенгендерде гана болот", - дейт.

Кишини таануунун ченеми

Бир адам Хазрети Омардын жанында бир маселе тууралуу күбө болгон эле. Хазрети Омар андан: "Мен сени таанымбайм, сени тааныган бир адамды алып кел", - дейт.

Ошол жерде тургандардын бири: "Мен аны тааныйм", - дегенде Хазрети Омар: "Ал кандай адам?" – деп сурайт. Ал: «Ишеничтүү жана адилеттүү адам", - деп жооп берет.

Хазрети Омар кайра сурайт:

- Күндүзү дагы, түндө дагы кандай экендигин билгидей жакын кошунаңбы?

- Жок.

- Адамдын такыбаасын белгилүү кыла турчу нерсе мамилеси болуп саналат. Бул адам менен бир нерсе алышып-бериштиң беле?

- Жок.

- Аны менен адамдын ахлагынын жакшы же жаман экендигин билүүгө мүмкүндүк берчү кандайдыр бир сапарга чыгып көрдүң беле?

- Жок.

- Ошондо Хазрети Омар: "Сен аны таанымбайсың", - деп тиги адамды карап: "Бар, сени тааныган бир адамды алып кел", - дейт.

Апа, апа, Аллах бизди көрүүдө

Хазрети Омар халифа болуп турганда бир түнү коопсуздукту текшерүү үчүн Медина көчөлөрүн кыдырып жүргөн эле. Караңгы түндө бир үйдүн жанынан өтүп бара жатып бийик добуш келип жатканын угат. Бир эне өз кызына мындай деп жаткан эле:

- Кызым, эртең сатыла турчу сүткө суу аралаштыр!

- Апа, Халифабыз сүткө суу аралаштырууга тыюу салбадыбы?

- Кызым, түндүн бул оокумунда Халифанын кайдан кабары болмок эле, ал азыр төшөгүндө жатат.

- Апа, апа! Халифа уктап жатат, кабары болбойт дейсиң! Ар нерсени билген, көргөн жана бардык нерсеге эгедер болгон Аллаху таала бизди көрүүдө, кандай абалда турганыбызды билет! Куулугубузду адамдардан жашыра алуубуз мүмкүн, бирок, бардык нерсени билген жана көргөн Аллахтан кантип жашырасың?

Хазрети Омар бул кыздын көркөм ахлагына айран таң калат. Бул окуяны жубайына айтып берет. Кийин ал кызды уулу Асым менен үйлөндүрөт. Асымдын бул аялдан бир кызы дүнүйөгө келет. Бул кыздан болсо адилеттүү халифа болгон Омар бин Абдулазиз хазреттери дүнүйөгө келет.

Нил дайрасына кат

Хазрети Омар (радыйаллаху анх) Амр ибни Асты (радыйаллаху анх) Мысырга аким кылып дайындаган эле.

Бир нече ай өттү.

Мысыр калкы жыйналып, Амр бин Аска келип:

“Бул Нил дайрасынын бир адаты бар, эгер ал орундалбай турган болсо суусу соолуйт”, - деп арыздарын айтышты.

Амр бин Ас сурайт:

“Ал адаты эмне?”

Жообунда:

“Ар айдын он экисинде бир кыз наристени табабыз. Эне-атасын мал-оокат менен ыраазы кылабыз. Ал кызды өзгөчө кийимдер менен кооздоп Нил дарыясына таштайбыз”, - дешти.

Амр бин Ас буга өтө таң калды.

Келген элге:

“Исламда мындай нерсе жок. Ислам бардык жаман адаттарды жойгон”, - деди.

Ошол белгилүү болгон күн келип жетти.

Нилдин суусу соолуду.

Эл көчө баштады.

Хазрети Амр (радыйаллаху анх) бул абалды Хазрети Омарга (радыйаллаху анх) кат менен кабарлады.

Хазрети Омар катты алды.

Окуп, маселени түшүндү.

Ал дагы өтө таң калды.

Ошентип, катка жооп катары:

“Андай нерсе болбойт. Каттын ичине бир тилим кагаз салдым. Аны Нил дайрасына ташта!” - деп жазды.

Кат акимге келди.

Анда мындай деп жазылган эле:

“Омар-ибнул Хаттабдан Нил дарыясына. Мурда өзүң агып жаткан болсоң акпа. Эгер Аллаху тааланын буйругу менен агып жаткан болсоң Ал сени албетте агызат.”

Амр бин Ас кагазды алды да, Нил дайрасына таштады. Нилдин суусу он алты чыканак көтөрүлдү. Бир дагы соолубады...

Акимдин үч кемчилиги

Хазрети Омар халифа болуп турганда Хымыс жергесинин алдыңкы кишилерине бир кат жазып, тегеректеги кедейлердин ага кабарлануусун жана жардам бере тургандыгын билдирди. Хымыс тургундары Шам жана анын төгөрөгүндө жашаган кедейлердин тизмесин Халифа Хазрети Омарга сунушту. Хазрети Омар келген тизмени ачып караганда тизменин башында казы кылып дайындаган Саад бин Амирдин атын көрүп бул тизмени алып келгендерден акимдин материалдык ал ахвалын сурады. Алар: "Акимибиз чыны менен абдан кедей. Колуна тийгенин кедей-кембагалдарга таратып, паракорлуктан коркуп биздин дагы кымындай белегибизди кабыл кылбайт", - дешти.

Хазрети Омар сурады:

-Аллахтан ушунчалык корккон акимиңердин силерге жакпаган тарабы барбы?

"Ооба" дешип кемчиликтерин атай башташты:

1- *Ишин таңкы намаздан кийин баштоосу керек, бирок, ал күн чыккандан кийин баштайт.*

2- *Үйүнө кирип алып арабызга аралашпайт.*

3- *Аптада бир күн үйүнөн сыртка дагы чыкпайт. Эшигин ичинен илип алат.*

Хазрети Омар аларга бир канча азык жана кийим-кече берип жиберет. Аким Саад бин Амирди болсо булардын себебин сураш үчүн алдына чакырат.

Аким Хазрети Омардын алдына келгенде жагдайын айтып берди:

Биринчи кемчилигим: үй-бүлөм оорукчан болгондуктан үйдүн бардык ишин жеке өзүм бүтүрөм, ушул себептен улам жумушума күн чыкканда гана бара алуудамын.

Экинчи кемчилигим: шам болгондо күн бою кылган иштеримдин эсебин чыгарып, кылган иштеримде кемчилик болдубу же жокпу деп ошону текшерем.

Үчүнчүсү: үстүмдө кийген кийимимен башка кийимим жок. Аптада бир жолу күндүз кийген кийимдеримди жууп, тазалык иштерим менен алек болом. Жада калса, үй ичинде дагы үстүмө кийе турчу кийимим болбогондуктан жууган кийимдерим курганганга чейин эч кимди кабылдай албайм.

Саад бин Амирдин бул жоопторуна Хазрети Омар абдан ыраазы болуп, ошондон кийин Саадды эстеген сайын "Ээх, Саад! Аллахтан коркуу сенин даражаңды кандай гана бийиктеткен" деп аны менен сыймыктанчу.

Хазрети Осман

"Хазрети Османдын айтып бергени:"Менин бир эжем бар эле. Өтө илимдүү болчу. Бир күнү мага мындай деди:

- Сага бир сулуу буйруп турат. Сен андан мурда эч кандай кыз менен болбойсун, ал да сенден мурда эч кандай эркек менен болбойт. Сулуу жүздүү жана өтө диндар кыз, бир улуу пайгамбардын кызы болсо керек.

Мен бул сөздөрүнөайран калдым. Кийин мага карап:

- Бир пайгамбар келди. Ага вахий түштү.

-Эй эжеке! Мындай кабар шаарда али угулбады. Аныктап түшүндүрүп айтчы!

-Мухаммед бин Абдуллахка пайгамбарлык берилди. Элди динге чакырып жүрөт. Көп убакыт өтпөй Анын дини менен аалам нурданат. Ага каршы чыккандар жаханнамга түшөт.

Бул сөзү мага катуу таасир берди. Толкунданып кеттим. Абу Бакр экөөбүздүн арабызда достук бар эле. Бири-бирибизден эч айрылчу эмеспиз. Эки күндөн кийин алдына бардым. Эжемдин айткандарын ага айтып бердим. Хазрети Абу Бакр мага мындай деди:

- Сен акылдуу адамсын. Эч көрбөй турган, укпай турган, бизге пайдасы да, зыяны да тийбей турган путтар кандай кулчулукка ылайык болот? Сенин айткандарың туура. Сенин эжең да сага туура айткан.

Хазрети Абу Бакр экөөбүз ушинтип сүйлөшүп отурганда Расулуллах менен хазрети Али жаныбызга келди. Хазрети Абу Бакр туруп Расулуллахка бир нерсе айтты.

Пайгамбарыбыз келип жаныбызга отурду. Мага карап мындай деди:

"Эй Осман! Мен Раббыбыздын пайгамбарымын. Аллах сени жаннатка чакырууда. Сен да бул чакырууну кабыл кыл!"

Бул сөзү мага катуу таасир берди. Ошондо шахадат калимасын айтып Исламга келдим. Кыска убакыттан кийин вахи келип, Пайгамбарыбыз кызы Рукая менен никеледи. (Ал кайтыш болгондо Умми Гүлсүм менен никеледи.) Эжем менин ыйман келтирүүмө катуу кубанган эле.

Хазрети Алинин даражасы

Бир күнү Сахабалар хазрети Алинин мартабасын билүү үчүн Пайгамбарыбыздан мындай деп сурашты:

- Йа, Расулаллах! Хазрети Алиге деген ушунчалык жакшы көрүүңүздүн себебин айтасызбы?

Пайгамбарыбыз:

- Андай болсо Алини чакыргыла! – деди.

Бирөө хазрети Алини чакырууга кетти. Калгандарынан Пайгамбарыбыз мындай деп сурады:

-Бир адамга жакшылык жасасаңар, ал эми ал адам силерге жамандык кылса, эмне кыласыңар?

-Жакшылык менен жооп беребиз.

-Кайталап жамандык кылса, дагы жакшылык кыласыңарбы?

-Ооба, жакшылык кылабыз.

-Силерге үчүнчү ирет жамандык кылса эмне кыласыңар?

Үчүнчү ирет сураганында эч ким жооп бербеди. Үнсүз баштарын төмөн каратышты. Хазрети Али келгенде Пайгамбарыбыз андан да дал ушул суроолорду сурады:

-Эй Али! Бир адамга жакшылык кылсаң, ал сага жамандык жасаса эмне кыласың?

-Жакшылык жасайм.

Пайгамбарыбыз жети ирет сураганында да ушул жоопту алды.

- Баарыбир жакшылык кыламын, эй, Расулуллах! Убара болбоңуз, канча сурасаңыз да берер жообум ушул.

Сахабалар бул жоопту укканда таң калып, Пайгамбарыбызга мындай дешти:

- Йа, Расулаллах! Хазрети Алини эмне үчүн мынчалык жакшы көрүүңүздүн себебин билдик. Биз да аны катуу жакшы көрөбүз...

Императордун таң калуусу

Абдуллах Бин Хузафе жана анын сексенге жакын жолдошу Византиялыктарга туткунга түшөт. Аларга император тарабынан диниңерден кайткыла деп катуу кысым жасалат. Өзгөчө Абдуллах Бин Хузафе катуу кыйналат. Бирок, Абдуллах Бин Хузафе өз growth

- Диниңерден кайтпасаңар казанга кайнатып өлтүрөм, -дейт. Мусулмандар диндеринен кайтпай тургандыктарын айтышты.

Казанга май куюп, астына от жагып, бир туткун мусулманды алып келип:

- Диниңден кайт! – деп акыркы ирет эскертти. Ошондо мусулман аларга карап күлүп туруп:

Мына азыр шейиттерге убада кылынган бейиштеги заңгыраган үйлөр көз алдымда турат. Аттиң, жаным көп болгондо, бейиште көп заңгыраган үйлөргө жетээр элем – дейт. Муну уккан Византиялыктар ал мусулманды кайнап турган казанга таштащат.

Хазрети Абдуллахка да дал ушундай:

- Диниңден кайт! – деп акыркы ирет эскерткенде, “жок” деп жооп кайтарган хазрети Абдуллахтын да казанга ташталуусу буйрук кылынат.Казанга таштоого алып бара жатканда хазрети Абдуллах өксүп ыйлайт. Мун көргөн император анын алдына алып келүүсүн буйрат. Императордун алдына келген хазрети Абдуллах мындай деди:

“Мени ушундай абалга түшкөнүм үчүн ыйлап жатат деп ойлобо. Андай эмес. Менин Аллах жолунда курбан кылар жалгыз гана жаным бар. Чачымдын санындай көп жаным болгонунда, бардыгын кубана-кубана Аллах жолунда курбан кылаар элем...”, *- дейт.*

Мындай күчтүү ыймандан таасирленген император, бир шылтоо таап хазрети Абдуллахты боштондукка чыгаргысы келет.

-Менин башымдан өпсөң боштондукка чыгарам.

-Жок!

-Диниңден кайтып, менин кызыма үйлөнсөң мал-мүлкүмдүн жарымын сага беремин.

-Жок!..Жок!

-Башымдан өпсөң сени жаныңдагы 80 жолдошуң менен кошуп боштондукка чыгарам.

Хазрети Абдуллах императордун бул сунушуна көнүп, императордун башынан өптү да, 80 жолдошун алып Мадинига кайтат. Аларды Мадинидагы Сахабалар кучак жайып тосуп алышты. Хазрети Омар Сахабаларга карап: “Бардыгыңар Абдуллахтын башынан өпкүлө”, - дейт.

Хазрети Омар өзү баштап артынан бүткүл мусулмандар хазрети Абдуллахтын башынан өбүштү...

Абдуллах Бин Хузафе хазрети Османдын доорунда Мысырда кайтыш болот.

Бутка кадалган жебе

Расулуллахтын сүйүктүү күйөө баласы Хазрети Али (радыйаллаху анх ва каррамаллаху важхах) намазга турган учурда жер коңторулуп жатса да сезбес эле.

Мындай деп баяндалат: Бир казат учурунда Хазрети Алинин (радыйаллаху анх) ыйык бутуна жебе тийип, сөөгүнө чейин кирип кетет. Окту суура албай коюшат. Дарыгерге көрсөтүшөт. Табып: "Сага аң-сезимиңди жоготуп, уктата турган дары беришибиз керек. Ошондо гана бутуңдан жебени чыгара алабыз, же болбосо, бутуңдун оорусуна чыдай албайсың", - дейт. Амир-ул-муминин Хазрети Али (радыйаллаху анх): "Уктата турган дарынын кереги эмне? Кичине күткүлө, намаз маалы келсин, анан мен намазга турганда жебени чыгаргыла", - дейт. Намаз убакты болот. Хазрети Али намаз окуй баштайт. Дарыгер ошол маалда Хазрети Алинин бутун жарып жебени чыгарат. Жарасын таңат. Хазрети Али (радыйаллаху анх) намазын бүтүргөндө: "Жебени чыгардыңбы?" - деп сурайт. Дарыгер: "Чыгардым", - дейт. Хазрети Али (радыйаллаху анх): "Таптакыр сезген жокмун", - деп жооп берет.

Булардатаңкалатурчуэмнебар! Юсуф (алейхиссаламдын) сулуулугуна суктанган Мысыр (Египет) аялдары акыл-эсин жоготушуп, колдорун кесип жатканын байкабай калышкан. Эгер Аллаху тааланын алдында туруу, Аны сүйгөн пенделерин өздөрүн унутуп койгондой абалга алып келсе, буга эмнеге таң калалы? Момундар да өлүм учурунда Пайгамбарыбызды көрүп, өлүм кыйынчылыгын сезишпейт.

Абдуллах бин Аббас

Абдуллах бин Аббас – Улуу сахабалардын бири. Хижрадан 3 жыл мурда дүнүйөгө келди. Пайгамбарыбыз кайтыш болгон кезде 13 жашта болчу. Эки ирет Жабраил алейхиссаламды көрдү. Пайгамбарыбыз ага Аллаху таала акылмандык берсин деп дуба кылган. 71 жашында Таифта кайтыш болду.

Бир күнү мечитке бара жатып жолдо бир сулуу аялды көрдү. Напсинин ага жүз бурганын байкады. ***"Эй, Раббым! Сен мага көздү нимат кылып бердиң. Бирок, мунун бир балээ болуусунан коркомун. Көзүмдү көрсөтпө"*** *деп дуба кылды. Көздөрү көрбөй калды. Бир тууганынын баласы аны мечитке алып барат, бир теректин түбүнө кыбылага каратып отургузат. Бала ойноого кете турган, керек болгондо баланы чакырып алчу. Бир күнү даарат алуу керек болот. Баланы чакырат. Оюнга берилип кеткен бала оңойдо келе калбайт. Айлананы булгоодон коркуп,* ***"Эй, Раббым! Көзүмдү нимат иретинде бердиң. Балээ боло турганынан коркуп көргөзбөй койдуң. Эми кийимим менен мечиттин болгануусунан коркомун",*** *- дейт. Ошол кезде көрбөгөн көздөрү кайрадан ачылды.*

Зайд бин Хариса

Йеменде энеси экөө бир жерге бара жаткан жеринен туткунга алынып кулдукка жиберилди. Меккеге алып келип хазрети Хатижа энебиздин жээнине сатылат. Жээни кийин аны хазрети Хатижага, ал да Пайгамбарыбызга тартуу кылат.

Атасы менен таякеси изине түшүп, аны издеп Меккеге келишет. Ал кезде али пайгамбарлыгы жарыяланбаган Расулуллахтын алдына келип баласын сурайт. Пайгамбарыбыз:

- Зайддин өзүнөн сурайлы. Сизге баргысы келсе барсын, менин жанымда калгысы келсе мында калсын! – дейт.

Атасы менен таякеси бул сунушка катуу кубанышты. Анткени, баласынын өздрүнө кайта турганын ойлоду. Зайдди чакырып Пайгамбарыбыз абалды түшүндүрдү. Ошондо ал мындай деп жооп берди:

- Мен эч кимди сизге алмаштырбаймын. Менин атам да, таякем да сизсиз. Сиздин жаныңызда калгым келет.

Атасы бул жообуна ачууланып:

-Сен боштондукту, ата-энеңди, таякеңди кулдукка алмаштырып жатасың!

-Атаке, мен бул адамдан ушундай жакшылыктарды көрдүм, эми андан айрылгым келбейт!

Пайгамбарыбыз буга өтө кубанып, Зайдди Каабадагы хажарул асуад ташынын жанына алып барып, ал жерде болгондорго мындай деп жарыялады:

- Барыңар күбө болгула! Зайд бүгүндөн баштап менин балам.

Атасы менен таякеси бул жагдайды көргөндө ачуулары басылып, көңүлдөрү толуп, элине кайтышты.

Зайд бин Хариса Расулуллахтын пайгамбарлыгын угуу менен ыйманга келди. Алгачкы ыйман келтирген 4 адамдын бири болду. Мекке капырлары ага өтө көп азап менен кордук көрсөтөт. Хижретке уруксат келүүсү менен Мадинага көчтү. Расулуллах да аны азат кылган болчу.

Сахабалардын ичинде хазрети Зайддан башка эч кимдин ысымы Курани каримде анык айтылбаган. 630 жылы колбашчы иретинде катышкан Мута согушунда шейит болду. Уулу Усама хазреттери да Пайгамбарыбыздын колбашчы кылып дайындаган сахабаларынан болгон.

Сатылып алынган кудук

Мусулмандар Мадинага хижрет кылган кезде таза суу маселеси кыйын болгон эле. Кудук көп болчу. Бирок, суулары анча жакшы эмес эле. Руме деген кудуктун суусу өтө сонун эле. Бул кудук бир яхудинин кудугу болчу. Яхуди мусулмандарды кыйноо үчүн кудуктан дайыма эле суу бере берчү эмес. Берген күндө да кымбат баага сатчу. Ошондуктан, бардык адам ала алчу эмес жана кедей мусулмандар алгандан кыйналышчу.

Пайгамбарыбыз муну көрүп капаланды. Бир күнү мындай деди: "Руме кудугун ким алып өз челегин мусулмандардын челеги менен тең кармаса бейиштеги челеги мындан кайырлуу болот".

Муну уккан хазрети Осман дароо яхудиге барып соодалаша баштайт. 12000 дирхамга (күмүш акча) кудуктун жарым үлүшүн сатып алды. Ошентип, кудуктун башында бир күн яхуди, бир күн хазрети Осман туруп суу сатышат. Яхуди дагы да жогору баага сатат, ал эми хазрети Осман бекер берет. Мусулмандар хазрети Османдын кезегинде эки күндүк сууларын алып алышчу. Эртеси яхудиге эч ким барчу эмес. Яхуди эми кудуктун калган жарымын да ошол баага хазрети Османга саткысы келет. Бирок, хазрети Осман ага көнбөйт. Бир аз убакыт өткөн соң дагы келип, арзан баага макул болуп сатат. Ушундайча кудук толугу менен мусулмандардын керегине жумшалат.

Ал айткан болсо, туура айткан!

Пайгамбарыбыз мираж окуясынан кийин Каабанын жанына барып, элге миражын айтып берди. Аны уккан капырлар аны мазактады: "Мухаммед акылынан адашыптыр" дешти. Мусулман болууга ниет кылып жүргөндөр да ойлорунан кайтты. Капырлардын көбү кубанып, Абу Бакрдын (радыйаллаху анх) үйүнө барды.

Анткени, анын акылдуу, тажрыйбалуу, жана абройлуу соодагер экенин билишчү. Алар: "Эй Абу Бакр! Сен Кудуска көп барасың. Меккеден Кудуска барып келүүгө канча убакыт кетет?" деп сураштьı. Абу Бакр: "Бир айдан көп", - деди . Капырлар буга кубанып: "акылдуу адамдын сөзү ушундай болот"дешет. "Сенин досуң Кудуска бир түндө барып келдим дейт" деп, Абу Бакрга урмат көрсөтүштү.

Абу Бакр (радыйаллаху анх) Расулуллахтын атын уккан укканда: "Эгер ал айтса, туура айткан, ишенем! Бир саатта барып келген!" - деп ичке кирет. Капырлар эмне болгонун түшүнбөй калат. Анан: "Эй Мухаммед, кандай сыйкырчысың , Абу Бакрды сыйкырлап таштаптырсың", - дешти.

Абу Бакр дароо кийинип, Расулуллахтын алдына барды. Топ адамдын арасында туруп: ***"Эй, Расулаллах! Миражыңыз куттуу болсун! Аллаху таалага чексиз шүгүрлүк кыламын. Бизди сиз сыяктуу улуу пайгамбарга кызмат өтөөнү буйруду. Эй Расулаллах, сиздин бардык сөзүңүз чын, акыйкат. Мен ишенемин. Жаным сиз үчүн курман болсун",*** *- дейт. Абу Бакрдын сөзүнө капрлар таң калышты. Айтаарга сөз таппай, тарай башташты. Күмөнү бар, ыйманы алсыз адамдардын жүрөгүнө ишеним уялатты. Расулуллах ошол күнү Абу Бакрга* ***"Сыддык"*** *деген ат ыйгарат.*

Хазрети Абу Бакрдын кепини

Билал Хабеши хазреттери Расулуллахтын кайтыш болуусунан бир аз убакыт өткөн соң мусулмандардын энеси Айша энебиздин үйүнө барып эшигин какты. Ошондо Айша Сыддык энебиз ичинен ыйлап туруп:

-Айрылык оту менен күйүп турган жүрөктүн эшигин каккан ким? – деген үндү укту.

-Расулуллахтын кызматчысы Билалмын... Абалыңыз кандай?

-Эй, Билал! Суудан узакта калган балыктын абалы кандай болсун? Бүгүн түндө Расулаллахты түшүмдө көрдүм, периштелер менен жүргөн экен. Кайда бара жатканын сурадым. Атамдын рухун күтүп алууга бара жаткандыгын айтты.

Хазрети Билал дароо Абу Бакр Сыддыктын жанына барып Айша энебиздин түшүн айтып берди. Хазрети Абу Бакр ага:

- Аллаху тааланын аты менен ант беремин, түндө мен да ушул түштү көрдүм. Мен кызымдын жанына барайын, мени бир ирет дагы көрүп калсын.

Айша энебиз атасын тосуп чыгып:

-Атакем! Сага керек болор деп таза кепин алып келдим.

-Кызым ал кепинди койо тур! Мусулман болгон күнүмдөгү кийимимди мага кепин кылгыла! Анткени көп убакыттарымды Аллахты сүйүүдөн болгон коркунуч менен ыйлап, көз жашымды ошол кийимге сүртөөр элем. Аллаху таала ошол көз жаштарымдын урматына балким мага мээрим көрсөтөөр.

Хазрети Абу Бакр ошол түнү кайтыш болду.

Пайгамбарыбыздын небереси

Хазрети Мухаммед Бакр ахли байттан (пайгамбарыбыздын урпагынан) хазрети Хусейндин небереси жана улуу аалымдардан болгон.

Бир күнү сахабалардан хазрети Жабирдин жанына барат. Хазрети Жабирдин карылыктан көздөрү көрбөй калган эле. Мухаммед Бакрдын саламын алгандан кийин "Сен кимсин?" деп сурады.

-Мухаммед бин Али бин Хусейнмин

-Эй, Расулуллахтын небереси, жаныма кел!

Мусафаха (колун алып) кылып көрүшкөндөн кийин:

- Расулуллах мага айткан эле: "Эй Жабир! Сен менин балдарымдан бирөөсүн көрүп сүйлөшкөнгө чейин өмүр

сүрөсүң. Баламдын аты Мухаммед бин Али бин Хусейн. Аллаху таала ага нур жана хикмат берди. Ага менден салам айт!"

Хазрети Жабир аманат болгон бул саламды ээсине жеткизгенден кийин бир аз күндөн соң кайтыш болду.

Хазрети Абу Бакр менен Хазрети Алинин бири-бирине урматы

Бир күнү Абу Бакр Сыддык (радыйаллаху анх) Расулуллахтын (алейхиссалам) үйүнө келет, ичке кирмекчи болгонунда Али бир Аби Талиб (радыйаллаху анх) да келет. Хазрети Абу Бакр арка чегинип: "Йа, Али, сен кир", - деди. Ал дагы жооп берип, араларында узак аңгеме болот:

***Али** - Йа, Абу Бакр, сен кир. Анткени, ар жакшылыкта, ар кайырлуу иште алдыда болгон, баарынан озгон сенсиң.*

***Абу Бакр** – Сен кир, йа Али, Расулуллахка сен жакыныраааксың.*

***Али** – Мен сенин алдыңан өтө албаймын. Анткени, Расулуллахтан **"Үммөтүмдөн Абу Бакрдан жогору эч кимге күн чыкпады"** дегенин уккам.*

***Абу Бакр** – Мен сенин алдыңан кантип өтөм? Расулуллах кызы Фатима-туз-Захраны (радыйаллаху анха) сага бергенинде: **"Аялдардын эң жакшысын эркектердин эң жакшысына бердим",** - деген эле го.*

***Али** – Мен сенин алдыңан өтпөймүн. Анткени, Расулуллах: **"Ибрахим алейхиссаламды көргүсү келгендер Абу Бакрдын жүзүн карашсын",** - деген.*

Абу Бакр** – Мен сенин алдыңан өтө албаймын, анткени, Расулуллах айткан: **"Адам алейхиссаламдын хилм (жумшак мүнөздүүлүк, ачууланбоо, сабыр) сыпатын жана Юсуф алейхиссаламдын көрком мүнөзүн көргүсү келгендер Али Муртазаны карашсын!"

***Али** – Сенден мурда кирбеймин, анткени, Расулуллах: "Йа, Раббим! Мен эң көп жакшы көргөн жана асхабымдын эң улуусу ким?" - деп сураганда Хак таала: "Йа, Мухаммед*

(алейхиссалам), ал Абу Бакр Сыддык (радыйаллаху анх)", - деп жооп берген.

***Абу Бакр** – Мен сенин алдыңан өтө албаймын, анткени, Расулуллах: "Илимди бир кишиге беремин, Аллаху таала аны жакшы көрөт, мен дагы аны өтө жакшы көрөм", - деген. Ушул илим калаасынын эшиги сен болдуң.*

***Али** – Сенин алдыңан баса албаймын. Анткени, Пайгамбарыбыз: "Жаннаттын эшиктеринде Абу Бакр Хабибуллах деп жазылган", - деген.*

***Абу Бакр** – Сенин алдыңан өтө албаймын, анткени, Пайгамбарыбыз Хайбер согушунда желекти сага берип, бул желек Малики Галибдин Али бин Абу Талибге берген сыйлыгы",- деп айткан.*

***Али** – Сенин алдыңан кантип өтөмүн? Анткени, Пайгамбарыбыз: "Йа, Абу Бакр! Сен менин көрө турган көзүм менен билген көңүлүмдүн ордундасың", - деген.*

***Абу Бакр** – Сенин алдыңан өтпөймүн, анткени, Расулубуз айткан: "Кыямат күнү Али Жаннат жаныбарларынын бирине минип келет, ошондо Хак таала: "Йа Мухаммед (алейхиссалам), сенин атаң Ибрахим Халил (алейхиссалам) кандай жакшы ата! Сенин тууганың Али кандай жакшы тууган!"*

***Али** – Сенин алдыңан өтө албаймын, анткени, Расул айткан,- Кыямат күнү Жаннат периштелеринин башчысы болгон Ридван аттуу периште Жаннатка кирет, Жаннаттын ачкычын алып келет. Мага берет. Кийин Жабраил алейхиссалам келип: "Йа, Мухаммед, Жаннаттын жана Жаханнамдын ачкычтарын Абу Бакр Сыддыкка бер, Абу Бакр каалаганын Жаннатка, каалаганын Тозокко жиберсин", - дейт.*

***Абу Бакр** – Сенден мурда кирбеймин, анткени, Расулуллах айткан: "Али кыямат күнү менин жанымда Кавсардын жанында мени менен бирге. Сыраттын үстүндө мени менен бирге, Жаннатта мени менен бирге. Аллаху тааланы көрө турчу кезде мени менен бирге."*

Али *– Сенден мурда кире албаймын, анткени, Расул: "Абу Бакрдын ыйманы бүткүл момундардын ыймандарынын топтому менен салыштырса Абу Бакрдын ыйманы оор басат", - деп айткан.*

Абу Бакр *– Сенин алдыңан кантип өтөмүн? Анткени, Расулубуз: "Мен илимдин калаасымын, Али – бул калаанын эшиги", - деген.*

Али *– Сенин алдыңан кантип басамын? Анткени, Расулуллах: "Мен садыктыктын (чынчылдыктын, тууралыктын, адалдыктын) калаасымын, Абу Бакр – анын эшиги", - деген.*

Абу Бакр *– Сенин алдыңан өтө албаймын. Анткени, Расулуллах айткан: "Кыямат күнү Али сулуу атка миңгизилет. Көргөндөр: "Бул кайсы Пайгамбар?" - деп сурашат. Аллаху таала: "Бул – Али бин Абу Талиб", - деп жооп берет."*

Али *– Санин алдыңан баспаймын. Анткени, Пайгамбарыбыз: "Мен жана Абу Бакр бир топурактанбыз. Кайрадан бир болобуз",- деп айткан.*

Абу Бакр *– Сенин алдыңан өтпөймүн. Анткени, Расулубуз айткан: "Аллаху таала: "Эй, Жаннат! Сенин төрт бурчуңду төрт адам менен кооздоймун. Бири – Пайгамбарлардын эң улуусу Мухаммед алейхиссалам, бири – Аллахтан корккондордун эң улуусу Али, үчүнчүсү – аялдардын эң улуусу Фатима-туз-Зехра, ал эми төртүнчү бурчунда – тазалардын эң улуулары Хасан менен Хусейин".*

Али *- Сенин алдыңан кантип басайын? Анткени, Расулуллах: "Сегиз Жаннаттан мындай үн чыгат "Эй, Абу Бакр, жакшы көргөндөрүң менен бирге кел. Баарыңар бирге Жаннатка киргиле!" - деген."*

Абу Бакр *– Сенден мурда өтпөймүн. Анткени, Расулуллах: "Мен бир бакка окшоймун. Фатима – бул бактын тамыры, Али – бутагы, Хасан менен Хусейин – жемиштери", - деп айткан.*

Али *– Сенин алдыңан өтпөймүн, анктени, Расулуллах айткан: “Аллаху таала Абу Бакрдын бардык кемчиликтерин кечирсин. Анктени, ал кызы Айшаны мага берди. Хижратта мага жардамчы болду. Билал Хабашини мен үчүн алып, азат кылды.”*

Расулуллах алейхиссалам бул эки сүйүктүү досунун эшик алдында ушундай сүйлөшүп тургандарын ичтен тыңдап турган эле. Хазрети Алинин сөзүн бөлүп ичтен сүйлөдү: “Эй, боордошторум Абу Бакр жана Али (радыйаллаху анхума)! Ичке киргиле. Жабраил алейхиссалам келип: “Жердеги жана жети кабат асмандагы периштелер силерди тыңдоодо. Кыяматка чейин бири-бириңерди мактасаңар да Аллаху тааланын алдындагы урматыңарды жеткире албайсыңар!” - деди.” Экөө кол кармашып бирге Расулуллахтын алдына киришти. Расулуллах:

“Аллаху таала экөөңө тең жүз миңдеген рахмет жаадырсын. Экөөңөрдү жакшы көргөндөргө да жүз миңдеген рахмет жаадырсын жана душмандарыңарга да жүз миңдеген лаанат болсун”, - деди. Хазрети Абу Бакр Сыддык: “Йа, Расулаллах! Мен Али тууганымдын думшандарына шапаат кылбаймын”, - деди. Хазрети Али дагы: “Йа, Расулаллах! Мен дагы Абу Бакр тууганымдын душмандарына шапаат кылбаймын жана башын кылыч менен чабамын”,- деди. Абу Бакр: “Мен сенин душмандарыңды Сырат көпүрөсүнөн өткөрбөймүн”, - деди.

Ишенүү жана ишенбөө

Хазрети Али “карималлаху важхах” мындай деген: “Өлгөндөн кийин кайра тирилүүгө ишенбеген бирөөнү көрсөң ага мындай де: Мен ишенемин, ыйман келтиргенмин. Сенин айткандарың туура болсо мен мындан эч зыян көрбөймүн. Менин айткандарым туура чыкса сен түбөлүккө отто жанасың!” Ишенген адам динге моюн сунуп, эч кимдин

укугун тебелебей, эч кимдин акысын жебей адал өмүр сүрүп, көркөм мүнөз менен дүнүйөдө жакшы адам болгоунундай акыретте да мунун жемишин көрөт. Ал эми ишенбеген адамдын дүнүйөдө чектелүүлөрү болбогонундай акыретте азапка учурайт. Ишенбеген ыймансыз бир адам өлсө өзүнүн ишеними болмоюнча жок болот. Ал эми ишенген ыймандуу адамдын көз карашы боюнча ал Жаханнамда түбөлүк азап чегет. Ишенген, ыйманы бар адам өлсө ыймансыздардын көз карашы боюнча жок болот. Ал өз ишеними боюнча чексиз лаззаттар, ниматтар ичнде өмүр сүрөт. Акылы, билими бар адам ушул экөөнүн кайсынысын тандайт. Албетте, экинчисин тандайт да. Дүнүйө иштериндеги жана ааламдагы далилдер менен мыйзамдуулуктар акыл ээлерине Аллаху тааланын бар экендигин кабар берип көрсөтүп турат. Ал эми акыреттин бар экендигин болсо Аллаху таала кабар берип турат. Андай болсо аклы, илими бар адамдын Аллаху тааланын бар экендигине жана тирүү экендигине ишенүү кажет. Ишенбөө акмактык жана жахилдик болот. Исламга моюн сунган адам дүнүйөдө ырахат жана бактылуу өмүр сүрөт. Бардык адамдарга жакшылык кылат. Аллаху таала кулдарына көп мээрим кылгандыгы үчүн пайдалуу нерсени жасоону буйрук кылган. Бул буйруктар “парз” деп аталат. Зыяндуу нерселерге тыйуу салган. Ал “харам” деп аталат. Парздар менен харамдардын барыгы “Ислам өкүмөрү” деп аталат. Исламга ишенген жана анын өкүмдөрүнө моюн сунган адам дүнүйөдө жана акыретте Аллах тааланын жакшылыктарын жетип, бактылуу болот. Ишенбеген адам акылы менен дүнүйөдө пайдалуу болгон өкүмдөрүнө баш ийсе дүнүйөдө гана бактылуу өмүр сүрөт. Азыркы күндө Европалыктардын бир бөлүгү ушул себептен ырахат жана бактылуу өмүр сүрүшүүдө. Исламга баш ийбеген мусулмандар төмөн, кор абалда өмүр сүрүп жатышат.

Йа, Рабби, мени бул абалдан куткара көр!

Хазрети Малик бин Динар (рахметуллахи алейх) мындай деди: “Бир жылы ажылыкка бара жаткан элем, ай талаада оозунда наны бар бир куштун бир жерге конуп учуп кеткенин, кийин кайра кетип нан алып келип, кайра учуп кеткенин көрдүм. Куштун бул аракети кайталана берди. Менин буга назарым түшүп, куштун конуп жаткан жерине бардым. Карасам бир чуңкурда буту-колу байлануу киши жаткан экен. Аны бошотуп, эмне болгонун сурадым. Ал киши мындай деди: “Мен дагы сен сыяктуу ажылыкка бара жаткан элем, жолдо бизди каракчылар тоноп, мени байлап ушул жерге таштап кетишти. Мени бул жерде экениди эч ким билчү эмес, байлануу, ач, суусуз абалда ушул жерде жаттым. Бул чуңкурдан эч ким мени көрмөк да эмес, менин өлчү жери ушул жер экен деп ойлой баштаган элем. Ушул чарасыз абалда Аллаху таалага “Йа Рабби, сен бардык нерседен кабардарсың, мен сенин үйүңдү зыярат кылуу үчүн жолго чыккан элем, башыма ушул балээ келди. Мени бул абалдан куткара көр!” деп жалбарып дуба кылдым. Дуба кылгандан кийин ушул куш нан алып келип оозума таштай баштады. Кайдан алса да бир идиш менен суу алып келип, көкүрөгүмө коунп, тумшуга менен идишти эңкейтип суу ичирди. Бирок, жерге (казыкка) байлануу болгондуктан кутула албаган элем. Ачкалыктан жана суусуздуктан өлмөй күтүүдө жаткан элем, мына эми сен келдиң.”

Кожоюнун ким билбейт

Ислам аалымдарынын улууларынан болгон Абдуллах бин Мубарек кой жайып жүргөн жаш баланы көрөт. Ага боору ооруйт. «Бечара бала!.. Кичине болуп туруп чабандык кылып жүрөт. Чоңойгон кезде Аллаху тааланын марифатына кантип ээ болот?” – деп ойлонот. “Барып балага Аллаху

тааланы таанытууда бир маселе үйрөтөйүн", - деп, баланын жанына келет. Экөөнүн ортосунда мындайча сөз жүрөт:

- Балам, Аллаху тааланы билесиңби?

- Кожоюнун ким билбесин!..

- Аллаху тааланы эмне аркылуу билдиң?

- Мобул койлор аркылуу.

- Бул койлор менен Аны кантип билдиң?

- Бул бир канча кой чабансыз ишке жарабайт. Буларга сүт, чөп берип бага турчу бир коргоочу керек. Карышкырдан жана башка коркунучтардан коргойт. Бул ааламдагы бардык нерсе, адамдар жана жин, куш-жаныбарлар бардык нерсе Жаратуучусуз боло алышпайт. Бул койлор аркылуу Аллаху тааланы ушинтип билдим.

- Аллаху тааланы кандай деп билесиң?

- Эч нерсеге окшобогон деп билем.

- Мындай экендигин кантип билдиң?

- Дагы эле ушул койлордон.

- Аның кандай?

- Мен чабанмын. Алардын коргоочусумун. Алар менин көзөмөлүмдө. Алар менин эмне ойлоп жаткандыгымды, эмне кыла тургандыгымды билишпейт. Аларга дыкат менен карайм. Алар мага окшобойт, мен да аларга окшобойм. Бул жерде бир чабан койлоруна окшобосо, Аллаху тааланын дагы жараткан кулдарына окшобой тургандыгын түшүндүм: "Анын окшошу жок. Ал бардык нерсени угат жана көрөт."

- Жакшы айтасың. Илимден бир нерсе үйрөндүңбү?

- Мен бул талаа-чөлдө кандай илим үйрөнмөк элем?

- Макул, башка эмнелерди билесиң?

- Үч илим билем. Көңүл илими, тил илими жана дене илими.

- Алар кайсылар?

- Мага калб (көңүл) берди. Өзүн тааный турчу жана сүйө турчу жер кылды. Бул көңүл менен Аны сезем. Анын сүйгөндөрүнө көңүлүмөн орун берем. Сүйбөгөндөрүнө орун

бербейм жана мындайлардан алыс болом. Бул көңүл илими.

Мага тил берди. Тилди зикир кылуу, Анын атын айта турган жер кылды. Муну менен Аны эстеп атын айтууну, Ал тууралуу болбогон сөздөн аны коргоону, мындай сөздөн алыс болууну каалады. Тил илими ушул.

Мага дене берди. Аны менен Ага кызмат болгон бардык нерсени кылам. Кызмат болбогон нерсени болсо денемен алыстатам. Бул дене илими.

- Машаллах, балам. Мага айта турчу сөзүн барбы?

- Эй, мырза! Аалым экендигиң жүзүңөн белгилүү болуп турат. Эгер илимди Аллах ыраазылыгы үчүн үйрөнгөн болсоң адамдардан үмүт өтүүнү токтот! Жок, эгер дүнүйө үчүн үйрөнгөн болсоң Жаннатты каалоону көңүлүңөн чыгар.

Эч бир адепсиз адам Аллахтын олуя кулу боло албайт

Баязыди Бистами хазреттеринен сүйгөн адамдарынан бир канчасы: ***“Баланча шаарда аалым, олуя бир зат бар, аны зыяратка баралы”,*** *- деп суранышат. Акыры булардын көңүлү калбасын деп өтүнүчтөрүн кабыл кылып, ал затты зыярат кылыш үчүн жолго чыгышат. Акыры ошол зат жашаган жерге келип жетишет. Мечитти сурап, ошол тарапты көздөй басышат. Мечитке дал 200-300 метр калган кезде баягы затты көрүшөт. Дароо:* ***“Мына устаз, биз айткан мубарек зат ушул адам”,*** *- дешет. Ал зат ошол убакта жерге түкүрөт. Ошондо Баязыди Бистами хазреттери:* ***“Артка кайталы, аны менен көрүшүүнүн кереги жок”,*** *- дейт. Жанындагы адамдар кайрадан болбой суранышат.* ***“Устаз, ушунча жол жүрүп келдик, ал мубарек затты көрбөстөн кантип арка кетебиз”,*** *- дешет. Бирок, алардын бул өжөрлүктөрү пайда бербеди. Баязыди Бистами хазреттерин жакшы көргөн бул адамдар: “Аалым, олуя зат, бир көрүшсөк жакшы болмок”, - дешкенде Бистами хазреттери айтат:*

“Ал адам олуя жана аалым боло албайт. Кыбыла тарапка түкүрдү. Бул адам Расулуллахка карата сакталуусу керек болгон адептерден бирин сактабады. Олуя болуш үчүн сакташ керек болгон адептерди дагы сактай албайт. Эч бир адепсиз адам Аллаху тааланын олуя, сүйүктүү кулу боло алган эмес.”

Чыныгы аалымдардын абалы

Султан Ахмед Хан бир күнү ылайык көргөн бир белекти шейхи Азиз Махмуд Худайи хазреттерине жиберет. Бирок, шейх хазреттери аны кабылдабайт. Албетте, бул кабылдабоо султанга карата каршылык маанисинде эмес эле. Дин улуктарынын көбү принцип катары келген белекти кабыл кылышчу эмес.

Султан Ахмед шейхи кабыл кылбаган белекти өз заманында жашаган дин улуктарынан Абдулмажид Сивасиге жиберет. Ал кабыл кылат. Ага ошол белекти Азиз Махмуд Худайиге сунушкандыгын, бирок, кабыл кылбагандыгын да эскертишет. Сиваси улуктарга жараша турчу тутумун карманып:

“Шейх Худайи тарпты кабыл кыла тургандай карга эмес да”, *- дейт.*

Азиз Махмуд Худайиге болсо: ***“Сиз кабыл кылбаган белекти Шейх Сиваси кабыл кылды”,*** *- дешет. Ал буга мындай жооп кылат:* ***“Ага эч бир коркунуч жок. Себеби, ал ушунчалык чоң деңиз болгондуктан кымындай ылайдын өзүн кирдете албастыгын билет.”***

Көңүлүмө текеберлик келүүсүнөн корктум

Аллаху тааланын олуя заттарынын улуктарынан болгон бир зат Рамазан күнү шакирттери менен бирге бир шаарга баруу үчүн жолго чыгышат. Шаарга жакындаганда адамдардын аны тозуп алуу үчүн агылып жолго чыгышканын көрөт. Мубарек зат дароо жанынан кургак нанын алып оозуна салат. Муну көргөн элдер: "Биз муну аалым, олуя деп жүргөн экенбиз, Рамазан күнү орозо кармабай, анысы аз келгенсип көз көрүнө жеп жатат. Мындай адам менен сүйлөшүүгө болобу?" – деп таркап кетишет.

Шакирттери анын бул кылган ишинин хикмат сырын сурашканда: ***"Ошончолук көп адамдардын биз үчүн жолго чыкканын көргөндө көңүлүмө текеберлик жана бой көтөрүү келүүсүнөн корктум, алардын көздөрүнө ушундай көрүнүп напсимди басмарлоо үчүн бул ишти кылдым. Нанды тиштедим, бирок, жутпадым. Баары нанды жеди деп ойлошту. Көңүлүмө текеберлик орноп Аллаху тааланын каарына себеп болгонумда абалым эмне болмок",*** *- дейт.*

Дин бир тууганын сындоо

Асхаб-ы кирамдын эч бири эч бир сахабаны жамандаган эмес. Аллаху таала Асхаб-ы кирамды башка жакшы өзгөчөлүктөрүн эмес жакшы мүнөздөрү менен бири-бирин сүйүшкөндүктөрүн мактоодо. ***"Алар бири-бирин өтө сүйүшөт, бири-бирине өтө мээримдүү, бирок, Аллах душмандарына каршы өтө катуу жана бекем болушкан",*** *- деп айтууда.*

Бир шакирт устазына келип досторунун кемчиликтерин айтып жатканда ал мубарек зат айтат:

Сен досторуңду мындай сындасаң нифак жолунда болосуң. Өзүңдү бул коркунучтан сакта, тообо кыл! Сен

кылган бул сын убакыт өткөн сайын бизге келет. Акыретте мага муну айтпадың дебешиң үчүн сени эскертип жатам.

Нифак кыйынчылыктардан, жаңылыштыктардан туулат. Ал сын акыры барып нифакка, андан кийин ал жолдон чыгууга жол ачат.

*Дин улуктары: **"Өзүн Франк капырынан, таз иттен жогору көргөн адам Аллаху тааланы тааный албайт",** - деп айтышкан. Ыйман келтирген, жихад кылган, дин улуктарын тааныган жана сүйгөн адам дин бир тууганына бир канча кемчилигинен улам душмандык кылууга болобу!?*

*Бир муршиди камилдин шакиртине эмне кылынса ал анын устазына тийет. Себеби, улуу заттар: **"Ар бир шакиртибиз биздин балдарыбыз",** - дешкен. Балага кылынган иш атага карата кылынган болот. Алардын шакирттерине болгон жакындыгы балдарына болгон жакындыктарынан да артык болот.*

Дин бир тууганын сүйбөгөн адам устазын дагы сүйбөгөн болот. Ахли сүннөт аалымдарын же Асхаб-ы кирамды сүйбөгөн адам Расулуллахты сүйө албайт, Расулуллахты сүйбөгөн адам Аллаху тааланы сүйө албайт.

Ниматка шүгүр......

*Курани каримде: **«Берген ниматыма шүгүр кылсаңар көбөйтөм, шүгүр кылбай турган болсоңор колуңардан алып ачуу азап тарттырам",** - деп айтылууда.*

Аллаху тааланын бул дүйнөдө бир пендесине бере турчу эң чоң ниматы - Имам Раббани хазреттери сыяктуу бир сүйгөн кулун ага таанытуусу. Бул таануу деген нимат кантип көбөйөт? Эки нерсе менен көбөйөт:

***Биринчиси:** ал мубарек заттын китептерин окуу жана окутуу үчүн аракет кылуу. Себеби, Пайгамбарыбыз: **«Менден укканыңарды башкаларга түшүндүргүлө",** - деп буюрууда.*

***Экинчиси:** дин бир туугандарын, айрыкча ал заттын калган шакирттерин өтө сүйүү. Жада калса, өзүнөн да артык сүйүү. Сүйүктүүнүн сүйүктүүсү болуш үчүн өзүнөн да артык сүйүүсү керек.*

Аятал курсини окуу

Даанышман заттар айтышкан:

Аятал курсини ыклас менен окугандын адам жана айбан акылары жана фарз карыздарынан башка бардык күнөөлөрү кечирилет. Башкача айтканда, тооболору кабыл болот. Пайгамбарыбыз "саллаллаху алейхи ва саллам": ***"Бир момун бир Аятал курси окуп бардык өлгөндөрдүн рухтарына багыштаса момундардын кабырлары көз көрө албай тургандай кеңейет жана өлгөндөр дагы анын рухуна дуба кылышат",*** *- деп айткан. Хазрети Али дагы: "Кабыр азабынан кутулуу үчүн Аятал курсини көп окуш керек", - деген.*

Дин улуктары дайыма үйдөн чыгарда сөзсүз Аятал курсини окушчу. Аятал курси сөзсүз коргоочу. Бир күнү Имам Раббани хезреттери жубайы менен отурганда терезеден өткөн-кеткен адамдарды карап жатып күлөт. Жубайы: "Эмне үчүн күлдүң?" – деп сураганда айтат:

"Бир мусулманды көрдүм, өтүп бара жатканда шайтан оң жагынан кол салды, ал жердеги периште башына бир чокмор урду, сол тарабына өттү. Ал жерден дагы кол салды, сол жактагы периште дагы чокмор урду, алдына өттү. Дагы бир чокмор жеди, аркасына өттү. Ал жерден да бир чокмор жегенде маскара болду, качып жок болду. Ал адамга зыян бере албады. Себеби, бул момун үйүнөн чыгып жатканда Аятал курси окуган эле. Аятал курси окулганда периштелер анын айланасында бир айлана курат, шайтан жолой албайт. Жатарда окуса да шайтан жакындай албайт. Кол салгысы келгендерди дагы периштелер мына ушундай кылат. Ошондуктан, үйгө кирип-чыгарда, жатарда Аятал курсини окуу керек."

Бир зат дагы жумуштап башка мамлекетке барат. Аялы ал күнү кир жууп, күн бою чарчап жатат. Уурулар:

“Кандай болсо да үй ээси жок, бул түнү үйдү тонойлу”, - дешет. Түнү барып карашса үйдүн тегереги жартысына чейин дубал менен курчалганын көрүшөт. Канча аракет кылышса да үйгө кире алышпайт. Экинчи түнү келишет, бул сапар үй төбөсүнө чейин дубал менен курчалганын көрүшөт. Дагы эле эч нерсе кыла алышпай кайтышат. Үчүнчү күнү уурулар үй ээсин базарда көрүп жанына келип: “Аксакал, бизди кечир, таң каларлык нерсе болгондуктан сага айтып жатабыз. Сен кеткенде үйүңдү тонойлу деп бардык, бирок, тоной алган жокпуз. Күндүз үйдүн айланасында дубал жок эле. Түнү келгенде тегерегинде жарым дубал бар болчу. Экинчи күнү барсак бул жолу дубал үйдүн чокусуна чейин болуп калыптыр”, - дешет. Тиги адам үйүнө келип укканларын аялына айтат. “Кандай дуба окудуң эле бул окуя болду?” – деп сурайт. Аялы: “Биринчи күнү абдан чарчаган элем, Аятал курсини толуктай электе уктап калыпмын. Экинчи күнү толук окуп жаттым”, - дейт. Ошондуктан, ар мүмкүнчүлүктө Аятал курси окууну калтырып койбоо керек.

Текебер болуп келип карапайым болуп кетүүдөсүң

Индустан Султаны Махмуд Газнави Делиде аскерлери менен бара жатып үстүнөн түтүн булаган үйгө кирет, караса ***Абул Хасан Харканихазреттери*** *китептери жана шакирттери менен алектенип, Султанга көңүл бурбайт. Султан болсо буга абдан ачууланып, бирок, билдирбестен айтат:*

- Устаз

- Эмне болду?

- Устазың Баязыди Бистами кандай адам болгон?

Абул Хасан Харкани устазынын атын укканда айтат:

- Устазым ушундай бийик зат болчу, эгер мусулман эмес бир адам жүзүн караган кезде ыйман келтирүү сыймыгына ээ болчу эле.

- Бул кандай кеп? Пайгамбарыбызды Абу Жахил жана калган мушриктер көрүштү, бирок, ыйманга келбеди, сенин устазың жүзүн көрөр замат ыйманга келгидей Пайгамбарыбыздан да жогору беле?

Абул Хасан Харкани хазреттери ушул жоопту берет:

Абу Жахил жана калган мушриктер Пайгамбарыбызды Абу Талибдин жетими деген көз менен караашты, Пайгамбар деп карашпады. Устазым Баязыди Бистами хазреттеринин жүзүнө бир атеист же яхуди бул Баязыди Бистами хазреттери деген көз менен карай турган болсо ыйман келтирүү менен сыймыктанат.

Бул жообу Султанга жагат жана ыраазы болуп кайтат. Абул Хасан Харкани хазреттери Султанды сыртка чейин узатып чыгат. Султан буга таң калып айтат:

- Сени түшүнө албадым, келгенимде бетиме да карабадың эле, азыр болсо сыртка чейин узатып жатасың. Себеби эмне?

- Келген кезде текебердик менен ичке кирдиң, кетип жатканда карапайымдык менен кетүүдөсүң, азыр сулуулаштың.

Жердеги "бисмиллах" жазуусуна урмат

Бишри Хафи хазреттеринин тообосу мындайча болгон:

Ал жаш кезде ичкиликке берилген эле. Бир күнү жолдо мас абалда кетип бара жатканда бетинде ***Бисмиллах*** *жазылган бир кагазды таап алат. Ичи сыздап аны жерден алат. Жүзүнө сүрүп өөп, анын ылайын сүртүп тазалагандан кийин жыпар жыттан сүрүп үйүнө дубалга асат.*

Түндө аалым бир зат түш көрөт. Түшүндө: ***"Бар, Бишрге айт! "Ал Биздин ысымыбызды тазалады, биз дагы анын көңүлүн тазалайбыз. Ал Биздин ысымыбызды бийик кармап жогоруга асты, Биз дагы анын ысымын улуу кылып, бийик даражалуу кулдарымдын арасына кошобуз. Ал Биздин ысымыбызга жыпар жыт сүрдү, Биз дагы анын***

хидаятын кыяматка чейин мусулмандар үчүн жыпар жыт чачкан жылдыз кылдык", *- деп айтылат. Бул түш үч ирет кайталанат.*

Түш көргөн зат таң атканда Бишри Хафини издеп мейханадан табат. Бишр келген бул затка айтат:

- Мени менен сиздин эмне ишиңиз болушу мүмкүн? Менден эмне каалайсыз?

- Сен үчүн маанилүү кабарым бар.

- Ким тууралуу айтмакчысың?

- Аллаху таала тууралуу...

Муну уккан Бишр ыйлап баштайт, кийин сурайт:

- Абалым белгилүү. Мага катуу азап кылабы?

Ал зат көргөн түшүн айтып берет. Бишр ал жердеги досторуна карап мындай дейт:

- Эй, досторум! Мени чакырышты, мындан кийин мени бул жерден эч качан көрбөйсүңөр.

Келген заттын жанында дароо тообо кылат.

Дал ошол учурда бутунда бут кийим болбогондуктан кийин дагы эч качан бут кийим кийбеди. Себебин сурагандарга: "Сөз берген кезимде жылаң аяк болчумун, азыр болсо кийүүдөн уяламын", - дечү. Бут кийим кийбегендиги үчүн аны ***"Хафи"*** *[жылаң аяк] дешкен.*

Кана сен бай элең?

Ибрахи Адхам хазреттерине бир адам бираз акча белек кылмакчы болот.

- Мен байдын бергенин аламын. Кедей болсоң бергеницди албаймын.

- Мен баймын мырзам.

- Канча алтының бар?

- Эки миң алтыным бар.

- Бул алтындын төрт миң болушун каалайт белең?

- Каалайт элем.

- Алты миң болушун каалайт белең?

- Албетте каалайт элем.

- Б.а. канча көп болсо андан да көбүрөөгүн каалайт элең, ушундайбы?

- Албетте мырзам.

- Кана сен бай элең? Сен абдан кедей адам турбайсыңбы. Бай болгонуңда андан көбүнө муктаж болмок эмессиң. Бар кет буларды да ошол акчаларыңдын үстүнө кой дагы бираз артсын.

Бизден эмне үйрөндүң?

Муршиди камил заттын бирөө бир шакиртинен сурайт:

- Балам, бизди канча жылдан бери тааныйсың?

- 22 жыл устаз.

- Ушунча жыл ичинде бизден эмне үйрөндүң?

- Үч нерсени үйрөндүм устаз.

- Алар эмнелер?

- Устаз, биринчисин айткан элеңиз: "Кылган ишиңдин, сүйлөгөн сөзүңдүн эсебин бер. Кимге? Ким сураса. Башчыңа, адамдарга, мыйзамдарга, өзүңө, диниңе бер. Бул эсеп баары бир сенден суралат. Ошого карап кыймылда, ошого карап сүйлө." Муну өзүмө бекем принцип кылдым жана аткарууга аракет кылуудамын.

- Экинчиси эмне?

- Дагы айткан элеңиз: "Акыл, логика менен дин болбойт. Эгер андай болгондо Пайгамбарлардын, китептердин зарылдыгы болмок эмес. Динибиз накылдын дини. Аллаху таала эмнени билдирген болсо, Пайгамбарыбыз "саллаллаху алейхи ва саллам" кандай түшүндүргөн болсо жана кандайча билдирген болсо, мазхаб имамдарыбыз, ахли сүннөт аалымдары буларды кандай системалаштырып, ар ким түшүнө ала тургандай кылып накыл кылган болсо ошондой ишенип моюн сунуу керек. Болбосо адам коркунучтан кутула албайт. Мужтахиддердин түрдүү ижтихаддары - адамдар

үчүн рахмет, муну Пайгамбарыбыз айтууда. Аллаху таала ушундай болуусун мурат кылган. Болбогондо бир гана өкүм билдирип, мусулмандардын иши оор ахвалда калмак, аткара албагандар харамга, куфурга кириши мүмкүн эле. Бул жеңилдик илахий ихсан болуп саналат.” Мунун дал ушундай экендигин жеке өзүм башыман өткөрдүм жана акылыма таянууну таштап көңүл тынчтыгына жеттим.

- Үчүнчүсү эмне балам?

- Дагы айткан элеңиз: “Адамдардын эң төмөнү - дин улуктарын өзү сыяктуу ойлогондор. Дин улуктары – Пайгамбарыбыздын мурасчылары болуп саналат. Эне курсагында шаки болгондор дин улуктарына тил узатат. Мубарек адамдар канчалык күнөөкөр болушса да аларга тил узатышпайт. Аллаху тааланын ыраазылыгы алардын эки эрдинин арасында болот. Дин улуктарын моюндабаган адамдар Пайгамбарыбыздын мезгилинде жашашканда Аны да моюндашмак эмес. Дин улуктарын сүйгөн адамдар Пайгамбарыбыздын мезгилинде жашашканда Аны сүйүп, Асхаб-ы кирам болушмак. Себеби, жол ошол эле жол. Аллаху тааладан келген ниматтардын шарты жок, диндүү-динсиз, каалaсын-каалабасын бардык адамдарга келет. Бирок, Пайгамбарыбыздан келген ниматтардын эки шарты бар, биринчиси – Аны тастыктоо, экинчиси - Аны сүйүү. Келген ниматтардын даражасы ушул сүйүүгө байланыштуу. Бул Расулуллах “алейхиссалам” тирүү кезде ушундай болчу. Кайтыш болгондон кийин эмне болду? Эмне болгондугун жеке Өзү билдирүүдө: “Көңүлүмдө эмне бар болгон болсо тууганым Абу Бакрга агыздым”, - деп айткан. Бул аманаттар силсиле жолу менен келе турчу мурасчыларында. Сүйүүнүн жана моюндабай четке кагуунун каерге бара тургандыгын унутпоо керек. Сүйүү баш ийүү дегенди билдирет, так орундай албаса дагы мойнун бүгүп, кемчиликтүү экендигин кабыл кылуу болуп эсептелет.”

Мына устаз, бул үч нерсе мага чоң таасир кылды, ишендим, орундоого аракет кылуудамын, көңүлүм тынчтык тапты.

- Үчүнчү үйрөнгөн нерсең - сарайга ээ болуу. Экинчи үйрөнгөнүң – бул сарайдын ачкычы. Биринчи үйрөнгөн нерсең болсо – сарайда ырахат табуунун шарты. Бул үч нерседен башка бир нерсе үйрөндүңбү? Мисалы, ахли сүннөт ишеними, намаз, орозо, бидаттын зыяны сыяктуу маселелерди үйрөндүңбү?

- Ооба, устаз, алардын бардыгын үйрөндүм, бирок, бул үчөө мага таасир кылгандыктан буларды санадым.

- Машаллах, бул абалды колуңан чыгарбай улантсаң үмүттөрүңө жетесиң, корккондоруңан амандыкта болосуң.

Хатам-и Таиден да өткөн жоомарт кедей

Жоомарттыгы менен тилдерге дастан болгон Хатам-и Таи айтат:

- Өзүңөн да өткөн жоомарт кишини көрдүң беле?

- Ооба көргөм.

- Ал ким?

- Жетим бир жаш жигиттин үйүндө конокто болдум эле. Бир кой союп, мени конок кылды. Койдун бир жери абдан жагып калды. Ант берип: "Койдун бул жери абдан даамдуу экен", - дедим. Жаш жигит сыртка чыкты. Он кою болгон экен. Бирин мурдараак сойгон экен. Тогузун да жаңы союп, мен жактырган жерлерин бышырып, алдыма койду. Мен аны билген эмес болчумун. Кетип жатып эшиктин алдындагы кандарды көрүп, бираз наааразы болгонсуп сурадым:

- Он койдун баарын сойуунун кереги бар беле?

- Субханаллах, мында таң калыштуу эмне бар? Бир нерсе сизге жагыптыр. Муну кылууга да алым жетип турган. Муну кылбай, сизден кызгансам туура болмок беле?

Муну угуп турган достору кайра сурашат:

- Жетим жаш жигиттин жакшылыгына жооп катары сен дагы ага бир нерсе бердиң беле?

Хатам-и Таи мындай дейт:

- Бердим, бирок, маанилүү эмес.

- Эмне бердиң эле?

- Үч жүз төө менен беш жүз кой.

- Андай болсо сен андан да жоомартсың.

- Жок, ал жаш жигит менден да жоомарт. Анткени, ал колундагынын баарын берди. Мен болсом малымдын бир аз бөлүгүн бердим. Бир кедейдин жарым нанынын баарын конокко бергени маанилүүбү же бир байдын короосунан бир төөнү конокко бергениби?

Эмнеңе ишенип текебердик кыласың?

Байазид-и Бистами хазреттери бир күнү жаңы таза ак кийимдерин кийип, тар бир көчөдөн мечитке кетип баратканда жолдун ортосунда жаткан бир итке туш келет. Көчө ушунчалык тар болгондуктан эки киши жанаша араң өтчү. Бул зат төрт мазхабдын тең шарттарын сактачу. Шафии мазхабында ит нажис болгондуктан ит силкингенде үстүндөгү суу үстүмө тийбесин деп этектерин түйүп, итке тийбей жанынан өтүп кетүүгө аракет кылат. Ит тилге кирип мындай дейт:

“Эй, Байазид! Сен өзүңдү ким деп ойлоп жатасың! Мени жийиркенердик ит кылып жараткан да, сени Байазид-и Бистами кылып жараткан да бир Аллах. Мени жийиркенерлик бир ит кылып жараткан Раббим мени Байазид, сени да жийиркенердик бир ит кылып жаратышы мүмкүн эле. Эмнеңе ишенип текебердик кыласың?”

Байазид хазреттери болсо кылган ишине абдан өкүнөт.

Жамандык кылган өзүнө кылат

Бир зат бир падышага мындай деп айтат:

-Сага жакшылык кылганга андан көбүрөөк жакшылык кыл, жамандык кылганга эч нерсе кылба, анын жамандыгы өзүнө жетет.

Муну көргөн бирөө ал затка көралбастык кылып падышага айтат:

-Булзатмагакелип,сениноозуңжаманжыттангандыгын айтты.

-Чын айтып жатасыңбы?

-Албетте, чын айтып жатам, жаныңа келгенде оозу-мурдун жаап алса сөзүм туура чыгат.

-Анда муну бир сынап көрөлү.

Бир күнү баягы затты тамакка чакырып тамагына сарымсак кошот.

Анан мындай деп айтат:

-Падышанын тынчын кетирбөө үчүн ага жакын барба!

Ал зат падышанын алдына барып күтүп турганда падыша сынап көрүү үчүн ал затка айтат:

-Мага жакын кел!

Ал зат болсо оозу-мурдун жаап алып падышага жакын барат. Падыша ичинен "баягы киши туура айткан турбайбы" деп, кат жазып, бул заттын колуна карматып айтат:

-Бул катты баланча аскер башчыга алып бар!

Ал зат катты алып сыртка чыкканда өзүнө тамак берген адамга жолугуп калат. Ал адам сурайт:

-Колуңдагы эмне?

Падышанын өз колу менен жазган буйруктары көбүнчө бир сыйлыктын берилүүсү үчүн жазылган буйруктар болгондуктан мындай деп айтат:

-Падыша бираз сыйлык жазып берди, аны алууга баратамын.

-Өтүнөм, аны мага берчи!

-Макул, мына алыңыз!

Ал киши кагазды алып, аскер башчыга барат. Жазылган нерсе ал ойлогондон башкача болуп чыгат. Падыша кагазда: "Бул кагазды алып келген адамды жазала!" - деп жазган экен. Муну уккан ал киши: "Мунун ээси мен эмесмин, кааласаң мунун чыныгы ээсин алып келейин" дегени менен пайда чыкпайт. Буйрук дароо орундалат. Эртеси күнү ошол зат падышанын алдына дагы барганда падыша айтат:

-Сага кече берген катым эмне болду?

Ал зат болуп өткөн окуяны айтып берет. Падыша сурайт:

-Менин оозумду жаман жыттанат деп айтып жүргөн экенсиң, чынбы?

-Жок, андай дегеним жок.

-Андай болсо эмне себептен мага жакын келгенде мурдуңду жаап алдың?

-Ал адам мага сарымсак кошулган тамак жегизген болчу. Жыты сизди жийиркентпесин деп оозумду жаап алдым эле. Ошондуктан, мурдум дагы жабылган болду.

Падыша окуяны түшүнүп мындай дейт:

-Жамандык кылган жамандыгынын жазасын алды.

Бар, себептерге жармаш!

Бир киши толкунданып жана кайгыланып Жафар Садык хазреттеринин алдына келип мындай дейт:

- Сизден аябай суранамын устаз, Аллах мага дагы көбүрөөк ырыскы бериши үчүн дуба кылсаңыз, себеби, абдан кедеймин!

- Жок, мен сага дуба кылбайм.

- Эмнеге?

- Анткени, Аллаху таала бул иш үчүн бир жол дайындаган; себептерге жармашкыла, ырыскынын артынан чуркагыла

жана ага ээ болгула деп буйрук кылууда. Сен болсо үйүңдө отуруп алып, дуба кылуу менен ырыскыңдын бутуңдун астына келүүсүн каалап жатасың. Б.а., адат-и илахиге (Аллаху тааланын адатына) каршы чыгуумду каалап жатасың, мындай нерсе болмок беле? Бар, себептерге жармаш, себептердин таасир этүүсүн Аллаху тааладан тиле! Ошондо гана мен дагы бул үчүн сага дуба кыламын.

Падышалыгын кантип таштады

Балх Падышасы Ибрахим Эдхем бир түнү жубайы менен куш жүнүнөн тигилген төшөктө жатып өзүн абдан ырахат сезген болушу мүмкүн: "Хатун, Жаннатта да сени менен ушундай бирге болсок", - деди. Дал ошол маалда сарайдын чатырында бирөөнүн басып жүргөнү угулат. Чатырга бир адам чыгып алганын түшүнөт.

Ибрахим Эдхем ачууланып: "Бул саатта чатырда жүргөн неме ким... Ал жерде эмне издеп жүрөсүң", - дейт. "Төөмдү жоготуп издеп жүрөм", - деп жооп берет.

Падыша ого бетер ачууланып: "Ээй, адашкыр, чатырда төө болчу беле?" – деп кыйкырат. Чатырдагы киши айтат: "Эй, өкүмдар! Чатырда төө изделбей атлас төшөктө Жаннат изделчү беле?"

Бул сөз өкүмдарга катуу таасир кылат...

Таң эрте вазирлери менен көрүшүп жатып ой-санаасы түндө болгон бул окуяда эле. Бул маалда бакчадан үн угулуп баштайт. Терезеден караса далылуу, келбеттүү жаш жигиттин сарай сакчылары менен талашып-тартышып жатканын көрөт. Аларды ичке киргиле деп чакырат жана жаш жигиттен эмне каалап жатканын сурайт. Жаш жигит ачууланып: "Мен ханга киргим келип жатат, булар болсо киргизбей жатат", - дейт. "Аныңа макул, бирок, бул жер хан эмес сарай, мен болсо падышамын", - дейт.

Жигит ага болбой:

- Жок, бул хан.

- Макул анда, хан дегениң кандай болот?

- Сенден мурда бул жерде ким бар эле?

- Атам бар болчу.

- Ага эмне болду?

- Көчүп кетти.

- Андан мурдачы?

- Чоң атам бар болчу?

- Ага эмне болду?

- Ал дагы көчүп кетти.

- Андай болсо бири конуп, бири көчкөн жер хан деп аталбайбы?

Баягы жигит муну айтып чыгып кетет.

Түнү чатырдагы адамдын сөздөрү жана бул жаш жигиттин сөздөрү падышаны абдан бушайманга салды. Дароо ууга кийген кийимдерин кийип, атынын оозун талаа белге салат. Бул эки окуянын таасиринен кутулууга аракет кылат. Бир кийик көрөт. Муну кубалап баштайт. Бир канча саат алек болот. Акыры кийик качып кутула албай турчу жерге такалып калат. Өзүнчө кобуранып кийикке айтат: "Мени ушунча чарчаттың, эми кантесиң, менден кантип кутуласың?" Дал ошол маалда кийик Аллаху тааланын уруксаты менен тилге келип: "Сенин башка ишиң жокпу, менден эмне күтүп жатасың, сен эмне, мени өлтүрүш үчүн жаратылдың беле, өз милдетиңди кылбайсыңбы", - дейт.

Муну уккан Ибрахим ок-жаасын ыргытып, тообо кылат. Падышалыгын да таштап өз жерине кайтып барган жок. Барып, Ислам аалымдарына шакирт болду, жылдар бою илим менен алектенди. Акыры Ибрахим Эдхем хазреттери болду.

Сыр сактаган муратына жетет

“Ибадат он бөлүк, тогузу – унчукпоо, бири болсо – жаман достон узак туруу.”

“Тил – ирфан казынасынын ачкычы, көп сүйлөгөн көңүлдөгү кызмат гаухарын түгөтөт.”

“Аз сөз - адеп, жакшы амалдарды коргоого себеп.”

“Киши тилинин алдында сакталган. Сыр сактаган муратына жетет.”

Булбул ителги кушка айтат экен:

Экөөбүз тең куш болгонубуз менен сен падышанын сарайындасың, мен болсо бакчанын тикен баскан жериндемин. Сен түркүн куштарды кармап жейсиң, падышанын жанында кадырлуу болуп каалаганыңа жетесиң. Куштардын султаны болосуң. Мен болсо күн санап, ар түнү таң аткыча гүлдүн ачылуусун күтөм. Мен уктамайынча ал ачылбайт, ойгонгон кезде ачылганын көрөм. Ачылганын көралбайм, муратыма жеталбайм. Тикен арасында муратсыз ыйлап, жүрөгүмдү сыздатам.

Ителги минтип жооп берет экен:

Мен бир мурат алам, бирок, бирөөнө айтпайм. Сен бир мурат алалек жатып миң жолу сүйлөйсүң. Сөз сактаган мурат алат, сайраган муратсыз калат.

Сенде текебердик бар

Абдулваххаб Шарани хазреттеринин устазы Шейх Зекерия Ансари хазреттери болуп саналат. Бул заттын дагы өтө бийик даражалуу устазы бар эле. Бир күнү устазы менен бирге отурганда Хызыр алейхиссалам келет. Сухбаттын акырында Хызыр алейхиссалам бул заттын устазына: ***“Сенин бул шакиртиңин өтө чоң күнөөсү бар. Мунун мындан ары илгерилөөсү мүмкүн эмес. Мындан тообо кылмайынча кутула албайт”,*** *- деп көздөн кайым*

болот. Шейх Зекерия Ансари хазреттери: “Устаз, өтүнөм, Хызыр алейхиссалмды чакырсаңыз, бул күнөөнүн эмне экендигин билип алайын”, - деп жалбарат. Бирок, устазы: ***“Хызыр алейхиссалам чакыруу менен келбейт. Өзү качан кааласа ошондо келет”,*** *- дейт. Бул зат күн сайын тообо кылат, каеринде кемчилиги бар экендигин ойлонуп, таба албайт. Бир күнү дагы устазы менен бирге отурганда Хызыр алейхиссалам келет. Дароо өздөрүн түйшөлткөн бул маселени сурашат. Хызыр алейхиссалам айтат:*

“Сенде текебердик бар. Жазган жазууларыңдын алдына ***“Шейх Зекерия Ансари”*** *деп жазуудасың. Шейхтик ким, сен кимсиң?”- дейт. Ошол замат дароо тообо кылып, мындан кийин жазууларынын алдына “Адамдардын эң төмөнү Зекерия”ж.б. сыпаттар менен бирге атын жаза баштайт. Өзү чындыгында эле Шейх эле.*

Шейх Зекерия Ансари мезгилинде ал жашаган жердин Султаны бир чечим чыгарат, бирок, ал чечимдин динге каршы жерлери жана элге зыян берген жактары да бар эле. Муну укканда дароо атына минип түптүз Султан турган чепке карай жөнөйт. Султандын кишилери муну укканда Султанга: “Мырзам, Шейх хазреттери келе жатат”, - дешет. Султан: “Чепти жаап, эшиктерин чынжырлагыла”, - дейт. Эшиктерди жаап, чынжырларды тагышат. Мубарек зат эшикке келгенде колундагы жазуусу бар дептерин чынжырга каратат. Чынжырлар үзүлүп, эшиктер ачылып, Султандын жанына келет. Султан: ***“Устаз, эмне кемчилик кылдык? Күнөөбүз эмне?”*** *- деп сурайт. Султанга* ***“Баланча буйругум жаңылыш, туурасы мына бул”*** *деп жаз дейт. Жаздырып кетип жатып:* ***“Эми эшиктерди жапкыла”,*** *- дейт.*

Жада калса, эски байпагымды дагы алып кете албадым

Бир киши уулуна: "Сенден эки сураныччым бар: биринчиси – мен өлгөндө бир бутума эски байпагымды кийгизүүнү унутта калтырба. Экинчиси болсо – мына бул оозу жабык катты мени көмгөнгө чейин ачпа, көмгөндөн кийин ачып оку", - деп осуят керээзин айтат.

Мезгили келип, атасы көз жумат. Кепендеп жатышканда уулу атасынын керээзин эстеп: "Атама сөзсүз эски бир байпак кийгизүүбүз керек", - дейт. Имам: "Болбойт, динибизде өлгөн адам кепенден башка нерсе менен бирге көмүлбөйт", - дейт. Баласы канчалык көндүргөнгө аракет кылат, бирок, эч майнап чыкпайт. Көмүү иштери бүткөндөн кийин уулу атасы калтырган оозу жабык катты ачып окуй баштады:

"Уулум! Көрдүң го, ошончолук малы-мүлкүм болсо дагы жада калса эски бир байпагымды дагы бирге алып кете алган жокмун. Албетте, бир күнү сен дагы мен сыяктуу өлөсүң. Сага дагы бир нече метр кепенден башка бир нерсе беришпейт. Сага калтырган мал-мүлкүмдү сарптай турчу жерлериңди жакшылап танда, Аллаху таала жактырган жерлерге сарпта. Беш убак намазыңды жана калган ибадаттарыңды аксатып, кечиктирип койбогун. Динде кандай билдирилген болсо ошондой так, туура аткар. Себеби, сен кабырга амалыңан башка нерсе алып бара албайсың."

Эне акысынын мааниси

Эски бир коомдо Журейж аттуу көп ибадат кылган бир жигит болот. Күнү-түнү ибадат кылчу. Бул жигиттин карыган апасы бир күнү:

- Балам, келип мына бул иштерде мага жардам бер! – дейт.

Бул кезде баласы нафил ибадат кылып отуруп келген жок. Апасы буга өтө таарынып, "Жаман аялдардын жалаасына жем бол!"- деп жаман дуба кылды. Алар менен кошуна турган бир аял бар эле. Бул аял бир күнү бир койчумандан никесиз боюна бүтүп калат. Ошол кездеги өкүмдар болгон окуянын чын-төгүнүн билүүгө буйрук берет. Аял башына түшө турчу жазадан коркуп, көп ибадат кылган кошуна жигитке жалаа жабат. Өкүмдар жигитти чакырып:

- Эй, Журейж! Бир жактан ибадат кылып, молдо болуп көрүнүп, экинчи жактан зина сыяктуу чоң күнөөгө батып жүргөн экенсиң?

- Мен мындай эч бир иш кылганым жок. Мага бул жалааны жапкан ким болду экен?

- Сенин кошунаң баланча аял сени кылды деп айтты.

Ушул кезде жигит катасын түшүндү. Апасынын жаман дубасына учураганын сезди. Өкүмдардан бираз убакытка уруксат алып, апасынын жанына келип жалбарат:

- Апаке, мага "Жаман аялдардын жалаасына жем бол!" деп жаман дуба кылган элеңиз, Хак таала дубаңызды кабыл кылды. Баланча аял мага жалаа жапты. Өкүмдар эми мени жазалайт. Мени кечире көрүңүз апаке, жазадан кутулайын! Мындан кийин сизге кызмат кылуудан кемчилик кылбай турган болом.

Апасы уулунун бул кыйын абалын көрүп чыдай албай мындайча дуба кылды:

- Эй, Раббим! Эгер уулума кылган жаман дубам кабыл болгон болсо анын үстүнөн ал!

Апасынын дубасын алган жигит өкүмдардын жанына кайтып келип ага мындай дейт:

- *Мага жалаа жапкан аялды кайра суракка алууңузду өтүнөм.*

Аялдан кайрадан суралганда бул жолу аял:

- *Мен ага жалаа жаптым. Бул кошунамдын күнөөсү жок. Жигит ушундайча жалаадан кутулат.*

Пайгамбарыбыз сахабалары менен сухбат кылып отуруп бул окуя тууралуу мындай деди: ***"Эгер Журейж фыкых илимин билгенде апасына кызмат кылуунун Раббине нафил ибадат кылуудан дагы жогору экендигин билер эле."***

Имам Азамдын акылы менен илими

Бир атеист (Кудайга ишенбеген адам) христиан өлкөдөн мусулман өлкөсүнө келет. Барган жеринде пикир тартыштарында алдына чыккандын баарын жеңип жүрөт. Сага Ислам аалымдары гана жооп бере алышы мүмкүн дешет. Ошентип, мусулман жергеси болгон Басра шаарына келет. "Мага жооп бере ала турчу бир дагы киши таба албадым", - дейт. Хазрети Хаммад: ***"Сен биринчи биздин балдар менен талашып көр, керек болсо аалымдар менен дагы көрүшөөрсүң",*** *- деп анын алдына ошол кезде али жаш бала болгон Нуман бин Сабитти (Имам Азамды) чыгарат.*

Атеист ачууланып минбарга чыгат да: "Аалымдарыңар кайда? Мага ошол аалым дегендерди чакыргыла!"- дейт. Жаш Нуман бин Сабит: ***"Эмне болду? Менден корктуңузбу?"****- дегенде, атеист чыдай албай биринчи суроосун узатат:*

- *Бар нерсенин башы менен акыры болбоосу мүмкүнбү?*
- ***Албетте, мүмкүн.***
- *Кандайча?*
- ***Санаганды билесизби, бирдин алдында кандай сан бар?***
- *Эч бир сан жок.*

- *Ушул жалгандуу 1дин алдында эч бир сан жок болсо чыныгы Бирдин алдында кантип бир нерсе болсун?*

Атеист бул жооптун алдында өзүн жоготуп шашкалактап калат, кийин минтип суроо сурайт:

- *Бардык нерсенин бир багыты болот, сен айткан чыныгы Бирдин жүзү кайсы тарапты карап турат?*
- ***Шамды күйгүзгөндө жарыгы кайсы тарапка түшөт?***
- *Белгилүү бир тарапка деп айтууга болбойт.*
- ***Бул жалгандуу жарыктын багытын таппаган болсоң түбөлүктүү болгон Жарыктын багытын кантип тапмакчысың?***

Атеист дагы бир суроо сурайт:

- *Бар болгон нерсенин бир орду болуусу керек эмеспи?*
- ***Ооба, жаратылгандар ошондой.***
- *Анда чыныгы Бар деген Кудайдын орду каерде? Эмне үчүн аны көрбөйбүз?*
- ***Жараткан менен жаратылганды салыштырып болбойт. Бирок, мына бул сүттө майды көрүп турасыңбы?***
- *Жок.*
- ***Бар экениң билсең да көрбөй турам деп жокко чыгара аласыңбы? Сенин акылың барбы?***
- *Албетте, бар.*
- ***Бар болсо көрсөкпүз дейсиң, акылың бар болсо көрсөтчү кана?***
- *Макул, бар болгон ошол Кудай дал ушул тапта эмне кылып жатат?*
- ***Сен мага бардык суроолоруңду минбарга туруп алып сурадың, эми сен ошол жерден түшүп менин ордума кел, мен минбарга чыгайын сага ошол жерде туруп жооп беремин.***

*Атеист минбардан түшүп жатканда жаш Нуман мындай деп минбарга чыгат: **"Аллаху таала сен сыяктуу ыймансызды минбардан түшүрүп, мен сыяктуу ыймандууну минбарга чыгарды, Анын азыркы иши ушул."***

*Кийин рахман сүрөсүнүн **“Андай болсо Раббинин кайсы ниматтарын жокко чыгара аласың?”** деген 28-аятын окуду. Бул жагдайдан кийин атеист айтууга сөз таппай жеңилип, маскара болгон абалда ал жерден алыстап кетти.*

Чыныгы достор

Атактуу хадис аалымдарынан Вакиди “рахметуллахи алейх” айтып берет:

“Бир кездерде акчасыз калып, абдан карызга баткан элем. Айт майрамы дагы жакындаган эле. Аялым арызданган үн менен: “Бизди кой, жокчулукка эптеп сабыр кылабыз, бирок, мына бул балдарыбыздын абалы кандай болот? Алар кошуналардын балдарын кооз, кымбат кийимдер менен жүрүшөнүн көрүшөт. Биздин балдардын болсо эскиси жеткен, жыртык кийимдери гана калды. Булардын кийимдерин камсыз кылгыдай каражат издештирсеңиз”, - деди.

Ошол абалда Хашими деген досума барып, абалымды айтып, жардамдашуусун сурадым. Ал мага миң дирхам (күмүш акча) салынган, оозуна мөөр басылган кесени берди. Ал жерден чыгып келе жатканымда башка бир досум менен кезиктим. Ал дагы мага өтө зарыл акча керек болуп тургандыгын айтты. Мен колумдагы мөөр басылган кесени ага бердим. Аялыман уялганыман ал түндү мечитте өткөрдүм. Таң эрте үйгө барып болуп өткөн окуяны айтканымда аялым менин бул ишимди жакшы кабыл кылды. Мени уялтпады. Мени ушундай чарасыз абалда отурганымда досум Хашими жана мөөр басылган кесе менен чыга келди. “Чыныңды айтчы, мен сага берген акча менен эмне кылган элең?” - деди. Мен болсо башыман төкөндөрдү айтып бердим. Ошондо ал мага: “Сен менден жардам сурап келгениңде сага берген мына бул акчамдан башка эч нерсем жок эле. Өзүмдүн дагы муктаждыктарым бар эле. Сен

кеткенден кийин карызга акча табуу үчүн сыртка чыктым. Бираз жүргөн соң досум менен кезиктим, ага жагдайымды айтканымда ал дагы мага мөөр басылган кесесин берди. Көрсө ага бул акчалардын сен берген экенсиң."Ушундайча акчалар эч сарпталбастан үч колдо айланып баштапкы ээсине кайра келген болот.

Вакиди (рахметуллахи алейх) мындай деп улантты: "Бул болгон окуя Халифа Мамнунга жеткенде мени чакыртып, окуяны сурады. Мен болгондорду айтып бергенимде мен үчүн жети миң динар айлык берилүүсүн буйрук кылды. Ар барибиз үчүн эки миң динардан жана биздин аял үчүн миң динардан айлык жазды."

Яхуди кошуна

Кошунага кыянаттык кылбаш керек, ошону менен бирге, кошунанын кылган кыянаттыгына сабыр кылуу керек. Кошунанын мал-үлкүнө көз тикпөө керек. Бирок, өзүңдө мал-мүлк болсо андан кошунаңа да берүү керек.

*** *** ***

Малик бин Динар хазреттеринин яхуди кошунасы бар эле. Бул яхуди душмандык кылып, үйүнүн ажатканасынын чуңкурун Малик хазреттеринин бөлмөсүнүн артына такап жасайт. Бөлмөсүнө ажатказананын суусу өтүп, жагымсыз жыттар чыгып тынчын алчу. Мали бин Динар хазреттери күн сайын өткөн сууларды кургатып, сүртүп, жаман жытты кетире үчүн атыр жыттуу нерселерди сээп койчу. Яхуди Малик бин Динар хазреттеринин тынчсыз абалда жүргөнүн билчү. Бирок, арызданып келбегендигине таң калчу. Чыдай албай, кошунасынын үйүнө өзү барат. Жаман жытты сезгенинде: "Эй, Малик, мына бул эмненин жыты?" - деди.

- Бул бөлмөдө жыты чыккан нерселерди сээп жүрөм.

- Жок, бул ажатканын жыты, кара, дубалдан тамчылап турат. Эмне үчүн мага айтпай жүрөсүң?

- Эгер айтсам сен таарынмаксың. Биздин динибизде кошунаны таарынтпоо жана андан келген кыйынчылыктарга чыдоо деген бар. Кошуна менен уруш-талаш болбойт.

Бул сөздөрдү укканда яхудинин төбөсүнөн суу куйгандай болду. Кийин мындай деди:

- Азыркыга чейин Ислам динине душман элем, азыр болсо Ислам динине таң калдым. Мындай көркөм мүнөздүү мусулман болуу үчүн эмне кылуу керек болсо баарына даярмын.

Яхуди калимаи шахадат айтып, мусулман болду.

"Бисмиллах" сөзүнүн үстөмдүгү

Ибрахим Гүлшани хазреттери бир күнү шакирттери менен сухбатташып отурган эле. Шакирттеринин бири мындай деп сурады:

- Устазым! Аллаху тааланын ырайымы менен кабырдагы өлүүлөрдүн азапта же нимат ичинде экендигин билүүгө болобу? Дуба кылуу аркылуу булардын азабын токтотууга болобу?

Ибрахим гүлшани хазреттери мындай деп жооп берди:

- Аллаху тааланын сүйгөн кулдарынын бири бир кабырга караганда кабырдагы адамдын азап ичинде болгондугун көрөт. Арадан бираз убакыт өтүп, таважжух кылып, дагы бир караганында азаптын токтогонун байкайт. Таң калганынан ойго кирип кетет. Ошол кезде бир үн угулат: ***"Бул кабырда жаткан адамдын ымыркай баласы бар эле. Энеси ал баланы илим үйрөнүүгө жиберди. Бала "Бисмиллахиррахманиррахим" сөзүн үйрөнгөнүндө ушул сөздүн урматына атасынын азабы токтотулат."***

Шайтандын айласы

Атактуу олуялардын бири Баязид Бистами бир күнү катуу уйку басып, багымдат намазына тура албады. Буга катуу кайгырып, тообо кылып, ыйлап жаткан кезинде бир добуш укту: "Эй Баязид, бул кемчилигиңди кечирдим, ушул көз жашың менен кылган тообоңдун берекети үчүн сага дагы да жетимиш миң намаздын сообун бердим". Бир нече ай өткөн соң дагы да багымдат намазында уктап калат. Шайтан келип: "Тур, намазын казага калып калат, тур", - деп ойгото баштайт. Ошондо хазрети Баязид: "Эй, наалатталган шайтан, сен бул ишти кандайча кылып жатасың? Сен баарынын намазын окубоосу үчүн, казага калтыруу үч үн тырышчу элең, кандайча мени ойготуп жатасың?"- дейт. Шайтан мындай жооп берет: "Сен өткөндө багымдат намазын казага калтырган күнү, ыйлап жетимиш миң намаздын сообун алган элең. Бүгүн ошону ойлоп, бир убакыт намазынын сообун гана алсын деп сени ойготтум, анын ордуна жетимиш миң намаздын сообун алып койбосун дедим."

Зулумдук көргөн адамдын дубасы.

Хорасан акими Абдуллах бин Тахир өтө адилеттүү адам эле. Адамдары бир нече ууруну кармап, ага кабарлашат. Уурулардын бири качып кетет. Ошол убакта Хираттык бир уста Нишапурга барган болучу. Бир күнү түндо үйүнө кайтып келе жатканда аны ууру деп кармап алышат. Уурулар менен бирге акимге алып барышат. Ал: "Камагыла", - дейт.

Уста түрмөдө даарат алып, намаз окуду. Колун жайып"Йа Раббым. Күнөөлүү эмес экенимди жалгыз гана сен билесиң. Мени бул зындандан сен гана куткара аласың" деп дуба кылды. Аким түндө түшүндө төрт күчтүү адам келип, тагын оодарайын деп жаткандарын көрүп ойгонот. Дароо даарат алып, эки рекет намаз окуйт. Кайрадан

уктоого жатты. Дагы да ошол түштү көрүп ойгонду. Өзүнөн зулумдук көргөн адамдын наразылыгы бар экенин түшүндү.

Дароо ошол түнү түрмөнүн башчысын чакырып: "Түрмөдө зулумдук көргөн адам барбы?" - деп сурайт. Ал:"Билбейм, бирок, бирөө намаз окуп, көп дуба кылат", - дейт. Аны алдырып, абалын сурап, күнөөсүз экенин билди. Кечирим сурап, мындай деди:

-Кечир, миң күмүш сыйлыгымды ал жана кандайдыр бир тилегиң болсо мага кел.

-Кечирдим, сыйлыгыңды кабыл кылдым. Бирок, тилегимди сенден сурап келе албаймын.

-Эмнеге келе албайсың?

-Анткени, мен сыяктуу бир кедей үчүн сен сыяктуу султандын тагын бир нече ирет тескери оодарган ээмди таштап, тилегимди сенден суроомтуура болобу? Намаздан кийин окуган дубаларым аркылуу мени канчалаган кыйынчылыктардан куткарды. Канчалаган максатыма жеткирди. Кантип мен башка адамга сыйынамын, ага кантип барамын?

Уста султандын жанынан кетип, элине кайтты.

Фаридуддин Генжи-Шекер

Индияда жашаган улуу олуялардан болгон. Өз аты Фаридуддин Масуд. Төрөлө электе эле кереметтери байкалган. Рамазандын башталганын билдирүүчу жаңы ай көрүнбөй, эл эртеңки күнү орозо кармаарын же кармабасын билбей турган эле. Генжи Шекердин атасы Жемаледдин Сулеймандан фатва суроого келишет. Ошол учурда бир адам чыгып "эмнеге тынчсызданып жатасыңар? Бүгүн түнү Жамаледдин Сулеймандын үйүндө бир бала төрөлөт. Эгер бала бүгүн түндүн жарымынан кийин энесин эмбесе, анда, ай көрүндү дегенди билдирет" деди. Соорубактысында

Жамаледдин Сулеймандын үйүнө барып энесинен түн ортосунан кийин баланын эмбей койгонун сурап билген журтчулук ооздорун бекитти. Рамазан айы бою бул бөбөк күндүз энесин эмбеди. Жалгыз гана ооз ачуу убактысы менен соор убактылары арасында гана эмүүчү.

Эмне үчүн Шекер Генж деп аталган?

Бир күнү катуу суусайт. Кудуктан суу тартууга челеги жок болгондуктан эмне кылаарын билбей турганында эки кийик келип, кудуктагы суунун көтөрүлгөнүн көрөт. Кийиктер суу ичип ал жерден алыстап кетет. Генжи Шекер кудукка жакындаганында суу кайрадан төмөндөп кетет. Буга таң калып: "Эй, Раббым, мунун хикматы эмне?" - дейт. Мындай добуш угат: "Жаныбарлар рахметиме ишенип, сууга жетишишти. Сен челекке ишенгенин үчүн суудан куру калдың." Буга катуу өкүнөт. Тообо кылып, истигфар айтып, 40 күн орозо кармайт. Андан кийин оозуна салгандары шекерге айланат.

Мечитке келе жатып, буту тайып, ылайы толо чуңкурга кулап түшөт. Оозуна кирген баткактар шекерге айланып кетет. Устазы Куббиддин Бахтияр мындай деген экен: "Ылай оозуңда шекерге айланганына караганда Аллаху таала сени таттуу адам кылат. Жагымдуу, таттуу сүйлөй турган болосуң."Ушул окуядан кийин адамдар аны Шекер Генж (бала) деп атай башташкан. Көп орозо кармачу жана кээде ооз ачарга нерсе таппай калчу. Бир түнү курсагы ач кезде оозуна майда таштарды салат. Булар шекерге айланып кетет. Устазы аны "Генжи Шекер"(шекер казынасы) деп атайт.

Төөлөрүнө кап-кап шекер жүктөгөн соодагерге эмне алып бара жатканын сураганында соодагер тамашалап: "Туз", - деп айткан. "Макул, туз болсун", - деп айтат. Соодагер Дели шаарына келип, шекерлеринин тузга айланганын көрүп аң-

таң болот. Арка кайтып, Генжи Шекерден кечирим сурайт. Ал: “Макул, шекер болсун”, - дегенде туздары кайрадан шекерге айланат.

Халал жана харам табыш

Бир жаш жигит Каабада “Эй, дуруcтардын жардамчысы болгон Аллахым! Эй, харамдардан сактангандардын жардамчысы болгон Аллахым! Сага шүгүр кылам!” - деп кайталай берет. Бирөө келип: “Эмне үчүн кайра-кайра бир дубаны кайталай бересиң, андан башка эч дуба билбейсиңби?” - деп сурайт. Ага мындай деп түшүндүрөт:

“Мындан 7-8 жыл мурда Каабада жүргөндө ичинде миң алтыны бар капчык таап алдым. Ичинен бир үн: “Бул алтындар менен мобул-мобул нерселерди кыласың”, - деп азгырып жаткан эле. Өзүмө-өзүм: “Жок, бул меники эмес, бирөөнүн буюмун колдонуу харам болот”, - дедим. Ушул кезде бирөө: “Мына мындай капчык таап алган адам барбы?” - деп кыйкырып жүргөн болот. Аны чакырдым. Капчыктын кандай экендигин сүрөттөдү жана ичинде 1000 алтын бар”, - деп айтты. Капчыгын бердим. Ал дагы мага капчыктан чыгарып отуз алтын берди.

Базарга бардым. Таза келбеттүү бир жаш туткун баланы мактап, сатып жатышкан эле. Ал жаш баланын тазалыгы менин назарымды тартты. “Бул туткун үчүн канча сурайсың?” - дедим. “Отуз алтын”, - деп жооп берди. Алтындарды берип, ал жаш баланы сатып алдым. Арадан бир эки жыл өттү. Жаш бала өтө эмгекчил жана адептүү эле.

Бир күнү аны менен кетип бара жатканда алдыбыздан үч киши келе жатканын көрдүк. Жаш жигит мага: “Мырзам, мен Фас өкүмдарынын баласымын, мына бул келе жаткандар атамдын кишилери, мени издеп жүргөндөр.

Сенден мени сатууңду сурашат. Сен жакшы адамсың, отуз миң алтындан төмөн сатпа!" - деди. Үч киши жаныбызга келип: "Бул туткунду бизге сатасыңбы?" - деди. "Сатамын, бирок, отуз миң алтындан төмөн болбойт", - дедим. Бираз соодалашып, болбогондон кийин айласы жок кабыл кылды. Алтындарды берип, жаш жигитти алып кетти. Мен бул алтындар менен жумуш орундарын ачып, соода-сатык менен алектенип, андан да байып кеттим. Бир күнү туугандарым: "Өтө бай үй-бүлөнүн жакшы бир кызы бар, атасы жакында кайтыш болду. Аны менен сени үйлөндүрөлү", - деди. Мен дагы: "Болот", - деп жооп бердим.

Нике кыйылды. Төөгө артылып, кыздын себин алып келишти. Себинин арасынан бир капчык менин назарыма түштү. Жубайыман: "Бул эмне?" - деп сурадым. "Ичинде 970 алтын бар. Атам бир убакта Каабада жоготкон экен. Тапкан адамга отуз алтынын бериптир. Калганын мага белек кылды. Себиңе кошоорсуң" – деди", - деп жооп берди.

Демек бул алтындар менин ырыскым экен. Катйрып бербегенимде харам жолдон келмек эле. Азыр болсо хала жолдон кайра өзүмө келди. Мага көмөктөшүп, харамдардан коргогон, көптөгөн ниматтарды берген Раббиме шүгүр кыламын... Ачуу болсо да чындыкты айткыла... Баары бир тагдырга жазганын көрөсүң... Насибиңден артыгын көрбөйсүң...

Чырактын жарыгы

Баязид Бистами хазрети бир түнү бир нече шакирттери менен бирөөнүн үйүндө конок болот. Үй ээси үй жарык болсун деп бир чырак жагат. Баязид Бистами хазрети үй ээсинен мындай деп сурайт:

-Мынабу чырак күйүп турат, бирок, бирок жарык бербей жатат. Мунун хикматы кандай болду экен?

-Устаз, биз бул чыракты бир түн колдонуу үчүн коңшудан аманатка алган элек. Сиздер конокко келген соң бүгүн экинчи түн колдонуп жатабыз, балким ошондон чыгар.

Баязид Бистами хазреттери чыракты өчүрүп:

- Чыракты ээсине кайтарып бергиле. Эгер аларга керек эмес болсо, дагы бир түн колдонуп турууга уруксат сурагыла! – дейт.

Үй ээси чыракты коңшусуна алып барып, болгондорду айтып, чыракты дагы бир түн колдонууга уруксат алат. Үйгө келип чыракты кайра жагат. Бул жолу бөлмө абдан жакшы жарыктанды. Баязид Бистами хазрети:

-Мына эми жарыкты көрүп турам,– дейт.

Яхудини куткарган даарат

Имам Жафар Садык хазреттери жолдо кетип бара жатып, бир яхуди ибадатканасын көрдү. “Балким, мусулман болор” деген ой менен насыят айтуу үчүн ибадаткананын эшигинин алдына келди. Эшик жабык эле. Үн чыгарганда яхуди жооп берип, бираз күттүрүп туруп ачты. Имам Жафар Садык хазреттери ичке кирген соң яхудиден мындай деп сурады:

- Жооп бергениңди эмне үчүн эшикти дароо ачпадың?

- Сенин үнүңдү укканымда көңүлүмдө бир коркунуч пайда болду. Туруп алгач даарат алдым. Анткени, Тоораттан “Бир адамдан же бир нерседен корккон адам даарат алсын, ага эч нерсе зыянын тийгизбейт, ага эч ким жамандык кыла албайт” деп окуган элем, ошондуктан, эшикти кечиктирип ачтым.

Жафар Садык яхудиден бул сөздөрдү укканда атң калды. Ага Исламды түшүндүрдү. Яхудинин көңүл көзү ачылып, мусулман болууну каалоосу көбөйүп, ошол замат калимаи шахадат айтып, мусулман болду.

Юнус Эмре

Юнус Эмре – сопулук (тасаввуф) өкүлү. Хакка ашык улуу инсан. Ырлары кылымдар бою сүйүлүп, ибрет менен окулган. Кыскасы, Орто Азия элдери үчүн Хазрети Ахмед Ясави кандай орунду ээлесе Юнус Эмре дагы Түркиялыктар менен Балкан элдери үчүн ошондой кадырлуу. Күмбөзү Эскишехирдин Михалычжык дубанына караштуу Юнус Эмре деген айылда. Башка жерлерде да мазары бар экендиги айтылат.

1948-жылы Анкара-Эскишехир темир жолу салнып жаткан жылдарда жол Юнус Эмренин кабырынын үстүнөн өтө тургандыктан бузула турган болот. Бирок, жумушчулар канча аракет кылышса да муну жүзөгө ашыра алышпайт. Жана калса, бир жолу төшөлгөн рельстердин ажырап, 8-10 метрге учуп түшкөнү байкалган.

Ушуга байланыштуу жакын жердеги дөбөгө көчүрүү ойлонуштурулат. Бул ишти беш адамдан турган бир кеңеш уюштурган эле. Башка эч кимдин кабары жок бологон эле. Даярдык жумуштары аякталат. Эртеси таңерте эч кимге айтпастан аны көчүрөбүз деп ойлошот. Таңерте кабырдын жанына барган беш кишилик кеңеш отуз миңден ашуун адамдын ошол жерге жыйналгандыгын көрүшөт. Бул адамдар кандай укканын түшүнө албай калышат. Юнус Эмренин кабыры дыкаттык менен ачылат. Жети жүз жыл өтсө дагы денеси эч чирибеген, бир колу бетинде, бир колу жүрөгүнүн үстүндө, уктап жаткан адам сыяктуу эле. Денеси ал жерден алынып, табытка салынып, жүз метр жердеги мазарга көчүрүлдү. Жүз метрлик жерге 3 саатта араң жетет.

Энеңер эмбесин

Али Самарканди хазреттери Самарканддан Анкара Чамлыдереге алгач келгенинде айыл тургундары уйларын бага турчу бадачы издеп жатышкан болот, бирок, эч кандай адам табылбай жаткан болот. Жергиликтүү калк Хазрети Али Самаркандини жакшы таанышчу эмес. Адамдардын ушул кыйынчылыгын көргөн Али Самарканди аларга: ***"Уйларыңарды мен багайын, эмгек акысын дагы талап кылбаймын",*** *- дейт. Айылдыктар бул сунушуна өтө кубанышат. Айылдарына жаңыдан келип, дин тууралуу, ыйман тууралуу сухбаттарды жүргүзгөн бул кишиге алар:* ***"Биз уйларыбыз менен кошо музоолорубузду да бадага кошкубуз келет, эгер музоолордун энелерин эмбестен жайылып келүүсүн камсыз кылсаңыз ыраазы болор элек",*** *- дешет.*

Ал болсо бул сунуштарына макулдугун билдирет. Эртеси уйлар менен музоолорду бирге жайытка алып келген Али Самарканди хазреттери уйларга бурулуп: ***"Эй, уйлар менен балдары! Кечке чейин бирге оттогула, бирок, музоолор энелерин эмбесин, энелери дагы балдарын эмизишпесин!"*** *- дейт.*

Ушул сөздөн кийин кечке чейин уйлар музоолорун эмизишпейт. Музоолору дагы эмүүгө аракеттенишпейт. Кеч кирүүсүн чыдабай күткөн айыл тургундары уйларынын эмчектери сүткө толуп келгендерин көрүшкөндө аң-таң болуп калышат. Мындайды мурун угушпаган, көрүшпөгөн эле. Мунун Али Самарканди хазретинин керемети экендигин жана анын улуу олуя киши экендигин түшүнүшөт.

Көралбастыктын акыры

Мурунку заманда бир аалымды падышасы катуу кадырлай турган болот. Бул адам падышага ар дайым мындай деп насыйкат айтат экен: "Падышам, жакшылык кылган адамга жакшылык кыл! Жамандык кылган адамга жаза иретинде өзүнү жамандыгы да жеткиликтүү." Бул аалымды вазирлеринин бири көрө албай падышага арызданат:

-Падышам! Тигил аалым сиздин оозунуз сасык деп айтып жүрөт.

-Сөздөрүңдүн тууралыгына кандай ишенемин?

-Аалымды алдыңызга чакырыңыз, эгерде сизге жакындаганда мурдун жапса, сөзүмдүн чын экени белгилүү болот.

Көрө албаган вазир падышадан биринчи аалымды тамакка чакырып, сарымсак кошулган тамак берет.

Бир аздан соң аалым падышанын алдына барганда, падыша аны алдына жакындоосун айтат. Аалым жакындаганда сарымсактын жыты бар экени эсине түшүп, колу менен оозун жабат. Падыша вазирим туура айтыптыр деген чечимге келет. Бир кагазга "Бул катты алып келген адамдын башын ал!" деп кат жазып, ороп аалымга катты баш вазирге алып барып берүүсүн жана андан бир сыйлык алуусун айтат. Аалым бул катты алып келе жатып жолдо баягы вазирди көрөт. Падышанын буйругу менен сыйлык алуу үчүн баш вазирге бара жатканын айтат. "Сыйлык" деген сөздү уккан вазир "катты мага берсеңиз, мен алып барсам" деп жалынганында, аалым катты ага берип таштады. Ошентип, катты алып барган көрө албаган вазирдин бпшы алынат.

Аалым адаты боюнча кайрадан падышанын алдына барат. Падыша аны көрүп таң калып, сурайт:

-Сен катты эмне кылдың?

-Катты алып бара жатканымда сиздин вазирлериңиздин бири катты берүүмдү сурады, ошого бердим.

-Кече ошол вазир мага, сенин "Өкүмдардын оозу сасыйт" деп айтып жүргөнүңдү айтты. Ушул чынбы?

-Андай эч нерсе айтпадым.

-Андай болсо эмнеге кече алдыма келгениңде оозуңду жаптың?

Аалым ошол вазирдин аны тамакка чакырып сарымсак кошулган тамак бергенин жана сарымсактын жыты менен падышанын тынчын албоо үчүн оозун жапканын айтканда, падыша айткандарын туура экен деп аалымдын сөздөрүн кайталап чыкты: "Жаманга өзүнүн жамандыгы жеткиликтүү болот. Көрө албаган вазир жазасын тарты."

Аманатка кыянат кылбоо

Абу Абдуллах Шариф Талисмани хазрети аманатка өтө маани берип карачу эле. Бир жолу Кусантина казысы Хасан бин Бадис, Абу Абдуллахка бир капчык алтын аманатка берип кетет. Ал үйүнө алып барып койот. Кийин кайра сураганында үйдөн алып келе жатып капчыктын бетинде 100 алтын деп жазылып турганын көрөт. Капчыктагы алтындар түгөлбү деген ой менен санап чыгат. 75 алтын экенин көрүп, азайып калган экен деп өз алтындарынан 25 алтын кошуп ээсине берет. Бир-эки күн өткөндөн кийин казы Абу Абдуллахка кайра келип:

- Капчыкта 75 алтын болуу керек эле, ордуна 100 алтын чыкты, мунун хикматы эмне? – деп сурады. Ал мындай деп жооп берди:

- Капчыкты сенден алган кезде ичиндегилерди санаган эмес элем. Сага берер кезде бетиндеги жазууну окугандан кийин санадым. Аз чыкканын көрүп өз алтындарыман 25 кошуп, 100гө толуктадым. Бул 25 алтынды жоготуп алган экемин деп ойлогон элем.

Муну уккан Хасан казынын көздөрүнө жаш толуп, мындай адамдардын жер жүзүндө бар болгонуна Аллаху таалага шүгүр этти.

Мен төөлөрдү көңүлүмө (жүрөгүмө) байлабаймын...

Бир адам Имам Азам Абу Ханифа хазреттерине "рахметуллахи алейх" келип: "Эй Имам, мен намаздарымды таза көңүл менен окуй албай жүрөм. Намаз окуп жатып төөлөрүмө карап, ойум ошол жакка ооп кетет. Сиз болсо менден да байсыз, сиз кантип ибадаттарыңыздын ырахатына жетишип, намазыңызга толугу менен көңүл байлап жүрөсүз?" - деп сурайт. Имам Азам Абу Ханифа хазреттери "рахметуллахи алейх": "Мен төөлөрүмдү көңүлүмө байлабаймын, акырга байлаймын...", - деп жооп берген экен.

Имам Азам Абу Ханифа хазреттеринин айткандары:

Дин илимдеринин соода-сатык бөлүмүн билбеген адам харам нерсе жештен кутула албайт жана ибадаттарынын сообун таба албайт. Эмгектери текке кетип, азапка дуушар болуп, катуу өкүнөт.

Дайыма Аллаху тааладан корк! Аманатка кыянат кылба! Чоң-кичине, бай-кедей бардыгына жакшылык кылып, насыят айт. Эч кимди өзүңөн төмөн санаба. Кичи пейилдүү бол, бардык адамды урматта. Сага конокко келгендерди жакшы кабырда. Сурап келген маселелерине жооп бер. Эгер ал сураган маселесин үйрөнүү үчүн сураган болсо илими көбөйөт, жөн гана сураган болсо сага урматы, сүйүүсү көбөйөт.

Устаздарыңа урмат кыл, аларга тил тийгизбе. Адамдардан тартын. Аллах үчүн жашыруун абалыңда кандай болсоң адамдардын арасында да ошондой бол.

Көп күлбө. Анткени, көп күлүү көңүлдү өлтүрөт. Карапайым абалда жүр. Шашылып, теңселип жүрбө, ишиңде шашылба. Сүйлөгөндө үнүңдү бийик чыгарба, кыйкырба. Өүң үчүн дайыма салмактуулукту жана үнсүздүктү танда.

Напсиңди дайыма текшери, бекем карма. Өлүмдү эсиңен чыгарба. Устаздарыңа, сага илим үйрөткөн адамдарга дуба кыл, Аллаху тааладан аларды кечирүүсүн тиле. Курани карим окуп жүр. Кабырларды, олуяларды жана касиеттүү жерлерди көп зыярат кыл.

Мутазила, жабрия жана атеист

Имам Азам хазреттерине үч адам келди. Бирөөсү атеист, экинчиси мутазила сектасынын, үчүнчүсү жабрия сектасынын өкүлү. Атеист мындай деп суроо берет:

"Аллах бар дейсиң, ал эми бар болгон нерсе көрүнүү керек. Бар болсо далилдеп бер."

Акылдуусунган мутазила сектасынын өкүлү болсо мындай деп сурайт:

"Жаханнамда от менен азап берилет. Ал эми шайтан оттон жаралган. Шайтанга от кандай таасир этет? От отту күйдүрөбү?"

Жабрия сектасынын өкүлү да мындай дейт:

"Сен "ирада-и жузия бар. Адам тагдырына мажбур эмес, эркин" дейсин жазган болсо, адам эмнеге эсеп-жооп берет?"

Имам Азам хазреттери жерден үч ууч нымдуу топурак алып томолоктоп ар бирин бирден уруп чыгат. Үчөө абалды казыга айтып арызданышат. Казы Имам Азам хазреттеринен эмнеге ылай менен урганын сурайт.

Имам Азам хазреттери мындай деп жооп берет:

Булар мага суроо беришти, мен да аларга жооп бердим.

Атеист Аллах бар болсо, бар болгон нерсе көрүнүү керек деген эле. Топурак башымды оорутту деди, оору бар экен,

андай болсо ооруну көрсөтүү керек. Ооруну көрө албаган адам Аллахты кандай көрөт. Атеисттин акылы жок, бар болсо көрсөтүүсү керек. Рух да акыл сыяктуу көрүнбөйт, бирок, кылгандарынан белгилүү болот. Ааламдын бар болуусу да анын бир жаратуучусу бар экенин көрсөтөт.

Мутазила болсо, өзү топурактан жаратылган болсо да топурактан таяк жеди. Топурак таасир алганы сыяктуу от да оттон таасир алат. Темир кесүүчү араа темирди кескени сыяктуу от да отту куйдүрөт.

Жабрия болсо, бардык ишти Аллах кылдырат деген эле. Андай болсо ал топуракты мен эмес Аллах ыргыттырды, эмнеге эми мени арызданат? Ал ушул арыздануусу менен өзүнүн калпын өзү ачкан болот.

Абдулхаким Арваси

Битлис шаарында жолго чыккан бир жаш жигит кышта бороонго туш болуп жолунан адашып калат. Абдан кыйналып үмүтүн үзүлөр кезде жалбарынат:

“Йа Раббым! Ушул замандын олуясын жардамга жибер!”

Ошол учурда кара сакалдуу бир адам алдынан чыгат. Атынын тизгининен кармап: “Мындай барсаң шаарга чыгасың!” - дейт.

Жаш жигит өзүнө жол көрсөткөн кишинин жүзүн эсинде сактап калат. 30 жылдан кийин Баязид мечитинде капысынан бир баянда болот. “Мен бул адамды бир жерден көргөнмүн” деп ойлойт. Баяндан кийин мечиттин эшигинен чыгарда Абдулхаким хазреттеринин жанына барат. Ал сүйлөбөй туруп Абдулхаким хазреттери “Битлис жолундагы бороон эсиңе түштүбү?” деп жай гана кулагына айтты. Ал көз жашын токтото албай дароо колуна жабышты.

Абдулхаким Арваси хазреттеринин айткандары:

- *Көргөн ар бир кыйынчылыгыбыз, келген балээлер ачууланууну, кылган зулумдуктардын жана жеген акылардын жазасы.*
- *Олуялардын ибреттүү окяларын тыңдоо махабатты арттырат. Сахабалардын өмүр икаяларын тыңдоо ыйманды кубаттандырат, күнөөлөрдү жойот.*
- *Үнсүз түрүбүздөн пайда албагандар, сүйлөөбүздөн да пайда ала албайт.*
- *Улуулардын сөзү – сөздөрдүн улуусу.*
- *Илим жахилдикти жойот, акмактыкты эмес.*
- *Адамзат канчалык тер төгүп тырышканы менен жакшы көрүп, жакшы көрүлмөйүнчө кыйынчылыктан жана балээден кутула албайт.*
- *Таза жана жаңы кийингиле! Барган жерлериңерде жакшы мүнөздөрүңөр менен, сөздөрүңөр менен, кийимдериңер менен Исламдын чырайын жана баалуулугун көрсөткүлө!*
- *Адамзат канчалык тер төгүп тырышканы менен жакшы көрүп, жакшы көрүлмөйүнчө кыйынчылыктардан жана балээлерден кутула албайт.*
- *Таза жана жаңы кийим кийгиле! Барган жерлериңерде жакшы мүнөздөрүңөр менен, сөздөрүңөр менен, кийимдериңер менен Исламдын чырайын жана баалуулугун көрсөткүлө!*
- *Хакты жакшы көрмөйүнчө, Хак тааланы амир деп билип Ага кулчулук кылмайынча адамдар бири-бирин жакшы көрө алышпайт.*
- *Коомдогу руханий оорулардын себеби ыйман кемчилигинен туулат.*
- *Олуянын сөзүндө илахи таасир бар.*
- *Бир убак намазымды жоготкондон көрө бүткүл дүнүйөнү жоготууну каалаймын.*
- *Аллаху таалага ишенген адам эмнеден куру калды? Аллахтан куру калган адам эмнеге жетти?*

Худаи жолу

Азиз Махмуд Худаи хазреттери (1541-1628) устазы Уфтаде хазреттеринин кайтыш болгонунан кийин Хожа Саадеттин Устаздын айтуусу менен Бурсадан Стамбулга келип орун алат. Фатих медреселеринде фикх, хадис, тафсир илимдеринен сабак берет. Ускудардан жер алып, ал жерге медресе (текке) ачат. Стамбулдуктар сабактарына жана баяндарына агылып келип жатышты. Аты бардык жерге жайылды. Төрт Султан (III Мурат, I Ахмет, II Осман жана IV Мурат Хан) эшигине келишти. Күндөр өтүп чыныгы ашыктары медресеге сыйбай турган болуп, сабактарын Султан Ахмет Мечитинде өткөрдү. Султан Ахмет мечитинин ачыла турган күнү Жума хутбасын окуу милдети берилет. Бирок ал күнү деңиз толкуп, толкундар жүрүүгө мүмкүндүк бербейт. Худаи хазрети бороонго карабай Бисмиллах менен баштап кайыгы менен чыгып кетет. Кайык жүрүп өткөн жолдор тынчтанып калат. Шакирттери тунельден өткөн сыяктуу артынан ээрчип кысыктан өтүшөт. Канчалаган жылдардан бери Ускудар кайыкчыларынын бороон убактында ишенимдүү өтүп жүргөн бул жол ***“Худаи жолу”*** *деп аталып кетти.*

Худаи хазреттери бир күнү сарайдагы баяндан кийин намаз убакытына таяп даарат алмакчы болт. Султан Ахмет Хан кумган менен суу куят, ханзадалар жайнамазын төшөйт. Султандын энеси башка бөлмөдөн сүлгү дайындап туруп “Ах, ушул Мубаарет адамдын бир кереметин көрсөм эмне” деп ойлойт. Был жагдай Худаи хазреттерине маалым болуп:

“Таң каламын! Кээ бироолор али керемет көргүсү келип жүрөт. Халифанын өзү биз сыяктуу эч кимиси жок адамга суу куюп, энеси сүлгү дайындап турат. Мындан өткөн керемет барбы?” *- деген экен.*

Бир күнү Падишах өзүнөн дуба сурайт. Ошондо мындай деп дуба кылат:

“Йа Рабби! Бизди жакшы көргөндөр деңизге чөкпөсүн, карыганда муктаж калбасын, ыймандарын сактап өлсүн жана өлө турчу убагын билсин!”

Баязид Бистами

Баязид Бистами хазреттери жамгырлуу күнү жума намазына баруу үчүн үйүнөн чыгат. Катуу жааган жамгырдан жолдор балчык болгон эле. Жамгыр токтогонго чейин бир үйдүн дубалына бааналап турду. Ылай болгон бут кийимин үйдүн дубал таштарына сүртүп тазалайт. Жамгыр басаңдаганда мечитке керай басат. Бир убакта мажусинин (отко сыйынган адам) дубалын кирдеткени эсине түшүп өкүнөт. “Аны менен халалдашпай (ыраазылыгын албай) кандай намаз окуй аласың?” - деп ойлойт.

Дароо артка кайтып ошол мажусинин эшигин кагат. Эшикти ачкан мажуси:

- *Бир иштериңиз барбы? –деп сурайт.*
- *Сизден кечирим суроого келдим.*
- *Кечирими эмнеси? Сени менен эч кандай соода-сатык жүргүзгөнүм жок.*
- *Бир аз мурда сиздин дубалыңызды байкоосуз кирдеттим. Жамгырдын катуулугу мунун маанилүүлүгүн унуттурду.*
- *Анын эмнеси бар, баары бир дубалым балчык ичинде, сиздин бутуңуздан жабышкан ылайдан келер зыян да жок болчу.*
- *Бирок бул да болсо кул акысы жана ээсинин ыраазылыгын алуу керек. Баары бир кир деп, менин да кирдетүүгө акым жок эле.*
- *Сизге бул нерсени диниңиз үйрөттүбү?*

- Ооба, динибиз жана бул диндин пайгамбары Мухаммед алейхиссалам үйрөттү.

- Ошондо мажуси: "Андай болсо биз эмнеге бул динге кирбей жүрөбүз?" деп мусулман болду.

Жакшылык жасап деңизге ташта

Бир күнү Хазрети Жунайд Багдади деңиздин жээгинде жүрүп балыктарга жем ыргытып отурган мажусини (отко табынган адамды) көрөт. Араларында мындай маек болот:

- Эмне кылып отурасың?

- Сооп жыйноо үчүн балыктарга жем ыргытып отурамын.

- Сенин сооп жыйнооң үчүн алгач ыйман келтирүүң керек. Сен мусулман эмессиң да, кандай сооп тууралуу айтып жатасың?

- Макул, менин бул балыктарга жеп таштап отурганымды сенин Аллахың көрүп турабы?

- Ал билбеген, Ал көрбөгөн эч нерсе жок.

- Анда мага ошол да жетиштүү.

Арадан 3-5 жыл өткөндөн кийин Хазрети Жунайд Багдади ажылыкка барып таваф кылып жүрүп баягы деңиз жээгиндеги балыктарга жем ыргытып отурган мажусинин да таваф кылып жүргөнүн көрөт. Хазрети Жунайд Багдади андан сурайт:

- Мында эмне кылып жүрөсүң?

- Ал мени көрдү.

- Кандай көрдү?

- Сен кеткенден кийин ичимде бир нур жаркырай баштады. Бир караганымда балыктардын бардыгы "шахадат калимасын" айтып жатты. Дарактарга карадым, алар да "шахадат калимасын" айтып турду. Андан кийин мен да "шахадат калимасын" айта баштадым. Сенин Раббың мени көрдү, Ал көргөнү үчүн мен мында келдим. Сага бир насыйкат айтайын: Жакшылык жаса, деңизге ташта, балык көрбөсө да Халык (Жаратуучу) көрөт.

Чыныгы жолоочу

Өмүрдү таанығысы келген бир жаш жигит дүнүйөнү кыдырып, саякаттап жүрүп бир элдин белгилүү бир аалымынын үйүнө конокко барат.

Саякатчы аалымдын турган үйүнүн дубалдары китептерге толо экенин көрөт. Албетте абдан таң калат. Бирок, муну маанисин түшүнө албайт. Үйдө жерге төшөлүү бир килем, дубалдын түбүндө бир төшөк, ортодо турган бир стол менен отургучтан башка эч нерсе жок. Таң калганын жашыра албай сурайт:

- Эмне үчүн эч кандай буюмдарыңыз, эмеректериңиз жок?

Аалым колу менен алиги буюмдарын жаңсап жооп берди:

- Бар, мына алар!..

- Эми... Айтайын дегеним башка эмеректериңиз, буюмдарыңыз кайда?

Аалым бул суроого суроо менен жооп берди:

- Балам, сенин да ашыкча эч кандай буюмдарың жок. Жалгыз гана мынабу асынып жүргөн баштыгын бар. Ошондо сенин буюмдарың кайда?

Жаш жигит бул күтүлбөгөн суроого мындай деп жооп кылды:

- Бирок, көрүп турасыз го мен жолоочумун...

- Аалым күлүмсүрөп туура айтасың дегендей кылып башын ийкеди да:

- Мен дагы!.. Мен да акырет жолоочусумун.. – деди.

Үч жигит.

Хазрети Юсуф Хамадани жылда бир айга Багдат шаарына келип вааз айчу экен. Бир күнү баян тыңдоого үч дос бирге келет. Бирөөнүн көңүлүнөн мындай ой өтөт:

“Йа Раббым! Бул эмне деген кубаныч, бул эмне деген бакыт. Бул өлкөгө бир Аллахтын адамы келиптир, бизге баян айтууда. Жолубуз болгон экен.”

Экинчисинин ойу мындай болот:

"Акыры келген экен досторум менен отуруп угалы, балким пайдасын көпөбүз. Бирок, ансыз да мында молдолор аз эмес эле, бул жердеги молдолор жетишпей калды бекен элге?"

Ал эми үчүнчүсүнүн ойу мындай болот:

"Бул молдолор акча, кадыр-барк табуу үчүн ушунча узак өлкөлөрдөн мында келип жатышат. Ага азыр бир суроо берем таптакыр жооп бере албайт."

Бири толугу менен таслим, экинчиси ортодо, ал эми үчүнчүсү каршы чыккан болот. Алар суроолорун бере электе хазрети Юсуф Хамадани аларга карап биринчиге айтат:

"Эй Абдулкадир! Бул адебиңдин көркөмдүгү менен Аллаху тааланы жана Расулун ыраазы кылдың. Мен сенин улуу олуя, улама боло турганыңды, сенин дооруңда сенден ашкан олуя болбой турганын көрүп турамын. Багдатта минбарда отурганыңды жана өтө жогорку илимдерди түшүндүрүп жатканыңды көрүп турамын...

Экинчисине карап мындай дейт:

"Сенин сурайын деп ойлогон суроoң мындай эле, анын жообу мындай. Бирок, сен өзүнчө сынамак болуп адепсиздик көрсөткөнүң үчүн өмүрүң өкүнүч менен өтөт."

Үчүнчүсүнө мындай дейт:

"Убал жок сага эй Ибн-ус-Сакка! Сенин сурамакчы болгон суроoң мынабу, жообу мындай. Сен куфурдун ээсисиң сезип турамын, сен муртад болосуң. Чоң аалым, ары динсиз болосуң."

Ибн-ус-Сакка чоң аалым болот. Тигр дарыясынын жээгинде Аллахтын бар жана бир экенине 300 далил келтирип берет. Константинопольго барып ал жакта жаман адамдарга кошулуп Исламдан чыгат. Христиан болот. Жада калса бул жолу Тигрдин жээгине келип, 3 кудайдын барына 300 далил келтирүүгө аракет жасайт. Ыклассыздыгы, адепсиздиги, текеберлигинин кесиринен туңгуюкка түшөт.

Хазрети Абдулкадир Гейлани “куддиса сирух” захири жана батини илимдерде олуялардын эң жогорусу болот. Ажы Юсуф Хамадани хазреттеринин керемети ушундай ортого чыгат.

Устасыз жасалган кайык

*Имам Азам бир атеист менен айтышуу үчүн саат ондо кездешүүгө келишишет.Хазрети Имам атайын ал жыйынга кечигип келет. Кечиккенинде атеист: “Карагыла, Имамыңар коркуп келбей жатат”, - дейт. Келген кеззде эмне үчүн кечиккенин сурайт. Ал:**“Кайык жок эле, дарыядан өтө албай турдум, бир карасам дарактын бутактары өзүнөн-өзү жыйналып кайык болуп тура калды, ошол кайык менен дарыядан өтүп келдим, ошондуктан кечиктим”, -** дейт. Атеист күлө баштайт,“Көрдүңөрбү, мынабу кандай калп айтып жатат, устасы болбой өзүнөн-өзү бир кайыктын жасалуусу мүмкүнбү?” - дейт. Хазрети Имам дароо коштоп: **“Эй атеист, бир кайык да устасыз өзүнөн-өзү жасалбай турган болсо, мына бул чоң аалам кандайча өзүнөн-өзү бар болот?” -** деп атеист менен айтышты баштабай жатып жеңип чыгат.*

Дубалардын натыйжасы

Бир күнү шакирти Ибрахим Эдхем хазретинен мындай деп сурайт: “Аллаху таала: “Эй кулдарым! Менден сурагыла! Кабыл кылайын, берейин!” деп айткан, бирок, канча сурасак да кабыл болбой жатат?” Ошондо Ибрахим Эдхем:

- Аллаху тааланы чакырасыңар, бирок, Ага барбайсыңар!

- Пайгамбарын тааныйсыңар, ага уйубайсыңар!

- Курани карим окуйсуңар, көрсөткөн жолу менен жүрбөйсүңөр!

- Кудайдын ниматтарынан пайдаланасыңар, бирок, шүгүр кылбайсыңар!

- Жаннаттын ибадат кылгандар үчүн экенин билесиңер, дайындыгын кылбайсыңар!

- Жаханнамды буйруктарга каршы чыгуучулар үчүн жаратканын билесиңер, андан сактанбайсыңар!

- Ата-бабаларыңардын эмне болгондорун көрүп ибрет албайсыңар!

- Өз айыптарыңарга карабай, башкалардын айыптарын издейсиңер!

Мындай адамдар, үстүлөрүнө таш жаабаганына, жер жутуп кетпегенине, көктөн от жаабаганына шүгүр кылсын! Дагы эмне сурайт? Дубаларынын натыйжасы ушул болсо да жетпейби?

Арстандан куткарды

Хазрети Имам Раббанинин шакирттеринин бири мындай окуя айтты:

Хазрети Имам Раббанинин иниси Сурунч шаарында эле. Инисин жанына чакырып алуу үчүн бир кат жазат. Катты инисине мен алып бара турган болдум. Жолго чыгаарда аман-эсен жетүүм үчүн дуба кылып, Фатиха сүрөсүн окуду. Андан соң мага:

“Жолдо Курейш сүрөсүн көп оку, коркунуч-кырсыктан кутуласың. Эгер жолдо кыйынчылыкка туш болсоң бизди эсте!” - деди .

Жаныма эки адам алып жолго чыктым. Сурунч шаарына эки токтом жер калганда алдыбыздан чөл чыкты. Ушул чөлдөн пайдаланып жанымдагылардан алыс жерге барып даарат сындырдым. Даарат алып эки рекет намаз окуюн деп турганымда алдымдан бир арстан чыга калды. Мага жакындап келатты. Ошол кезде эсиме устазымдын “Эгер жолдо кыйынчылыкка туш болсоң бизди эсте” деген сөзү түштү.

Ичимден: ***“Эй устазым! Аллаху тааланын уруксаты менен жардамга кел, мени бул арстандан куткар”, -***

дедим. Сөзүмдү бүтүрүп-бүтүрбөй жаныма Хазрети Имам Раббани келди да, арстанга менин алдыман кет дегендей белги берди. Арыстан качып кетти. Ал эми хазрети Имам Раббани көздөн кайым болду.

Бул окуяны көргөн жанымдагылар: "Сага жардам кылган адам ким?" - деп сурашты. Мен бардык жагдайды түшүндүрүп, мага жардам берген хазрети Имам Раббани экенин айттым. Жанымдагылар хазрети Имам Раббанини жакшы көргөндөрдүн катарына кошулду.

Харун Рашид

Харун Рашид Аббаси халифалардын бешинчиси. Мухаммед Мехдинин уулу Жафар Мансурдун небереси. Кабыры Тус шаарында. Бир тууганы Муса Хади кайтыш болгонунда халифа болот. Атасынын заманында эки ирет Римдиктер менен согушуп баатырдык көрсөткөн. Халифа кезинде Эрегли шаарына чейинки жерлерди басат. 9 ирет ажылыкка барып, Мекке жана Медина калкына көп зыяпаддарды жасады. Илим жана колөнөр ээлерине озгөчө маани берди, алардан жардамын аябады. Өтө адилеттүү эле. Харун Рашид 809 жылы Багдатта кайтыш болот.

Имам Абу Юсуф мындайча айтып берди:

- Атам кайтыш болгонунда мен кичинекей элем. Хазрети Имам Азамдын сабактарына катышууну уланта бердим. Бир күнү апам устазыбызга келип айтты: "Устаз, биз муктажбыз. Балам жумуш иштеп акча табуусу керек." Ошондо устазыбыз:

- Сен ага тийбе. Ал мында сары май, мисте жана бадам эзмесин жешти үйрөнүп жатат. Анын тапчу акчасын мен берип турайын.

Апам муну макул көрүп кайтып кетти. Аллаху таала мага илимде көп нерселерди насип этти. Кийинчерээк мага казылык кызматы берилди. Бир күнү Аббаси халифасы Харун Рашид менен дасторкондо отурган элек. Дасторконго сары

май, листе жана бадам эзмесин алып келди. Мен күлгөнүмдө себебин сурады. Хазрети Имам Азам менен байланыштуу болгон ушул окуяны айтып бердим. Харун Рашид: "Чынында эле илим адамды бийикке көтөрөт", - деп айтты.

Дүнүйө сүйүүсү

Имам Азам бир күнү шакирттерине сабак берип жатканда бир адам келип:

- Соодага жиберген жуктөрүңүз жүктөлгөн кеме чөгүп кетиптир, - дейт.

Бул кабарды уккан Имам бир аз туруп "алхамдулиллах" дейт.

Бир адан кийин дагы бир адам келип:

- Мырза , бир катачылык кетиптир, ал кеме сиздин кемеңиз эмес экен, - дейт.

Бир аз ойлонуп, "алхамдулиллах" дейт. Шакирттеринин бири кызыгуу менен эки кабарга тең эмнеге "алхамдулиллах" дегенин сурайт.

Чөккөн кабар келген кезде жүрөгүмдү тыңшадым. Эч кандай капалануу байкалбады. Кабардын ката экенин укканда да жүрөгүмдү тыңшадым. Эч кандай кубануу сезимин байкабадым. Экөөнө бирдей "алхамдулиллах" деген себебим, дүнүйөлүк нерселерге жүрөгүмдө эч кандай сүйүү жок экенин түшүнгөндүктөн, - дейт.

Садака бербеген адамдын дубасы кабыл болбойт

Бир аймакта жамгыр жаабай, кургакчылык кыйынчылык туудура баштаган эле. Элдер жамгырдын жаашына канчалык дуба кылса да жамгыр жаабайт. Олуялардын бири эмне кылаарын билбей тынчсызданган элге мындай дейт:

*- **Мунун бир чарасы бар. Себептерине жабышмайынча жамгыр жаабайт.***

- Устаз, чарасы кандай болсо да айтыңыз! Бул балээден тезирээк кутулалы.

- ***Бербей туруп суроого болбойт. Аллах үчүн да бербей туруп суроого болбойт. Менин бул чапанымдан башка эч нерсем жок. Мен бул чапанымды беремин, ар ким садака иретинде бир нерселерин алып келсин.***

Муну уккан адамдар бере алуучу нерселерин алып келип ортого коюшту, көп нерсе жыйналды. Олуя адам бир нече адамга буларды ошол аймактагы кедейлерге таратуусун айтты. Бардыгы таратылып бүткөн соң мубарек адам мындай дуба кылды:

- ***Йа, Раббым, кулдарыңды кубанткан адамдардын дубасын кабыл кыла турганыңды билдирүүдөсүң, биз сенин кедей кулдарыңды кубанттык, сен да жамгыр ихсан кылып бизди кубант!***

Ушуну айткан соң жамгыр жаап баштады. Анан олуя адам элге мындай дейт:

- ***Мына, көргөнүңөрдөй садака бербеген адамдын, адамдарды кубантпаган адамдын дубасы кабыл болбойт.***

Халал тамак

Харам жеген адамдан керемет күтүлбөйт, мындай нерсе болбойт, мүмкүн да эмес. Халал азык көңүлдү нурлантат, адам оңой ибадат кыла турган болот. Ал эми харам азык адамды шайтандын оюнчугуна айландырат. Бир күнү адамдар хазрети Ибрахим Эдхемге келип мындай дейт:

- *Устаз, бир жаш жигит бар, күнү-түнү ибадат кылат, "важд" абалына кирип, өзүнөн кетип калат. Ар бир кылганы керемет, муну да адатка айландырган.*

Хазрети Ибрахим Эдхем:

- *Мында бир маселе бар, -дейт*
- *Жүрүңүз сиз да көрүңүз, өзү бир жакшы жигит.*
- *Макул барып көрөлү.*

Барып көргөнүндө дал айткандарындай эле, "Йа Раббым! Иншаллах шайтандан эмес чыгаар" деп ойлоду да жигитке айтат:

- *Балам сен жакшы жигит экенсин. Кечкисин мага кел бирге тамактаналы.*

Жигит кеч кирээри менен келди. Хазрети Ибрахим Эдхем баштыгынан бир үзүм нан чыгарып: "Ал балам, муну же!" - дейт. Жигит "бисмиллах" айтып нанды жегенинде өзүндөгү бүткүл касиеттер жок болуп кетет, эч нерсе калбайт. Таң калып сурайт:

- *Устаз сен мени эмне кылдың?*
- *Мен эч нерсе кылганым жок, болгону нан бердим.*
- *Мендеги кереметтер эмне болду?*
- *Сенин ал керемет деп ойлоп жүргөндөрүң шайтандан келүүчү. Айланаңдын баарын шайтан баскан экен. Халал азык жегениңде өз абалың ортого чыкты.*

Бир алма жана Имам Азамдын атасы

Шемседдин Сивасинин Менакых-и Имам Азам аттуу эмгегинде мындай жазылган:

Имам Азамдын атасы Сабит (рахметуллахи алейх) кичине жашынан тарта ахлагы таза, такыбаа зат болгон. Жүзү абдан нурдуу болуп, диндарлыгы жана илими өтө жогору болгон.

Бир күнү бир дайранын жээгинде даарат алып жаткан эле. Сууда бир алманы көрөт. Даарат алып болуп, сууда чирип кете турчу бул алманы алып жейт. Бирок, түкүрүгүндө кан көрөт. Бул убакка чейин мындай абалга туш келбегендиктен түкүрүгүндөгү кандын ушул жеген алмадан улам болгондугун божомолдойт. Жегенине өкүнөт. Алманын ээсин таап, кечирим сурап ыраазылыгын алуу үчүн дайраны бойлоп басат. Акыры барып жеген алмага окшогон алма бакка туш келет. Ээсин сурайт. Бул заттын абдан жоомарт, жакшылыктуу адам экендигин, жада калса, бактагы алмаларды түгөл жыйнап алып кетсе да эч нерсе дебей тургандыгын, бир алма үчүн убара тартуунун мааниси жоктугун айтышат. Буга

карабастан алманын ээсин табат, окуяны түшүндүрүп же акчасын алуусун, же акысын адал кылып, ыраазы болуусун суранат.

Алма бактын ээси бул жаш жигиттин абалын карап, такыбаалыгынын чын-жалганын билиш үчүн мындай дейт:

- Жеген алмаң үчүн эмне бересиң?

- Алтын-күмүш, эмнем болсо берейин.

- Мен алтын-күмүш каалабайм, бирок, эгер кыяматта сага доочу болуумду каалабасаң сага бир сунушум бар, аны кабыл кылышың керек.

- Сунушуң эмне?

- Орундай турган болсоң айтайын...

- Исламиятка туура келсе орундай алам.

- Сокур, дүлөй, тилсиз жана колу-буту шал болгон бир кызым бар, аны менен үйлөнүүгө макулдук берсең ошондо гана бул алманы сага адал кылам.

Сабит хазреттери акыретке кул акысы менен кетпеш үчүн бул сунушту кабыл кылат. Нике той даярдыктары көрүлөт. Сабит хазреттери биринчи түнү бөлмөгө киргени менен чыкканы бир болот. Дароо кайын атасына жүгүрүп барып: "Ата, бул жерде бир жаңылыштык бар сыяктуу, бөлмөдө сиз айткан сыпаттагы кыз эмес таптакыр башка бири отурат!" - дейт. Кайын атасы күлүмсүрөп: "Балам, ал менин кызым, сага адал болгон кыз. Мен сага аны сокур деп айткан болсом, ал эч качан арам нерсе көргөн эмес. Дүлөй деген болсом, ал эч качан арам нерсе уккан эмес. Тилсиз деген болсом, ал эч качан арам нерселерди сүйлөгөн эмес. Шал деген болсом, ал эч качан арам жерлерге барган эмес. Бар эми адал жубайыңдын жанына бар, Аллаху таала мубарек жана бактылуу кылсын."

Мына ушул үйлөнүүдөн, б.а., ушундай эне-атадан Имам Азам Абу Ханифа дүнүйөгө келген.

Эң чоң ууру

Адам табияты жакшылыктан, сый-сыпаттан күчтүү таасирленгич келет. Бардык адамдар, кимден жакшылык көрсө ошол адамды жакшы көрө баштайт.

Бир олуя адамдын үйүнө ууру кирет. Ары издейт, бери издейт, бирок, уурдай турган эч нерсе таппайт. Ууру эч нерсе таппай кайгырып, эмне кылаарын билбей турганда олуя адам уурунун артынан келип "Шашылба" деген экен. Ууру чочуп кетет. Олуя:

- "Таңерте коңшулар мага май, бал сыяктуу азык-түлүк алып келет, ошолорду бирге жейбиз. Андан кийин акча, алтын сыяктуу буюмдарды алып келишет, алардын баарын сага беремин... Бирок, бир шартым бар, таңга чейин менин айткандарымды кыласың", - дейт .

- Эмне кылуум керек?

- Даарат ал, таңга чейин бирге намаз окуйбуз.

- Мен намаз окуй албаймын, эч качан окуп көргөн эмесмин.

- Эч нерсе болбойт, сен менин кылгандарымды кайталайсың.

Ошентип таң атат. Таңда коңшулар эртең мененки тамактарын алып келет. Олуя адам "Сөз бердим го, кел, бирге тамактаналы"деп, бирге тамактанышат. Уурунун курсагы тойот. Бир аздан кийин бир атчан адам келет, атынан түшпөй алыстан "Атааа" деп чакырат да, бир баштык алтынды ыргытат, "Бул сеники" деп кетип калат. Ичинен туура 250 даана алтын чыгат. Олуя адам "Ме, ала гой, бул сеники, сага сөз бердим го, ала бер", - дейт . Ууру таң калып, ойлонуп туруп мындай дейт: "Ата, мен уурумун, бирок, сиз менден ашкан ууру экенсиз. Жада калса ааламда сизден ашкан ууру жок. Сиз менин жүрөгүмдү уурдадыңыз.

Эми мен бул жерден эч кайда кетпеймин. Сизге бул жерде кызмат кыламын", -деген экен.

Акырет табышы

Малик бин Динардын "рахметуллахи алейх" айтып бергени:

"Бир жылы нафиле ажылык кылууга ниет кылган элем. Ошол жылдын бир күнүндө ураган үйдүн жанынан өтүп бара жатып, ошол үйгө кирген бир аялды көрүп калдым. Чыгаарда бирөөлөрдөн жашырынгандай жан-жагына карап, бир өлгөн тоокту колтугуна кыстарып алып урап калган уйдөн чыгып кетти. Ал аял үйүнө келгенге чейин мен да артынан калбай жүрдүм. Эшиктен кире бергенинде бир нече бала алдынан жүгүрүп чыгышып: "Апаке! Бизге жей турган нерсе алып келдинизби?" - деп сурашат. Апасы: "Ооба, силерге бир тоок алып келдим. Азыр бышырып беремин, жейсиңер", - деди . Бул жагдайды көрүп таң калдым. Алиги аялдын эмне үчүн мындай кылганын билгим келди. Ага: "Азыр сенин артыңдан аңдып келдим. Өлгөн тоокту алганыңды көрдүм. Өлгөн тоокту жеш күнөө эмеспи. Эмнеге мындай кылдың?" - деп сурадым. Ал: "Канча күндөн бери үйдө бир дагы жей турган нерсе жок. Коңшубуз эт бышырган болчу, ошол эттин жыты балдарымды муңайтты. Ошол үчүн өлүү тоок болсо да алып келдим", - деди. Муну угуп жаным ачып кетти, ажылыкка деп жыйнап койгон болжол менен он миң дирхам акчамды ага бердим."

Ажылар ажылыктан кайткан кезде Маликти көрүп: "Сен качан келдиң? Биз сени Минада жана Арафатта көрдүк эле го", - дейт. Малик: "Бул кызык экен! Мен Куфада (Ирак) элем", - деп жооп берет. Ошол учурда бир киши Малик бин Динардын жанына келип: "Сиз Малик бин Динарсызбы?" - деп сурайт. Малик: "Ооба", - дейт. Алиги киши: "Мына

акчаларыңызды санап алыңыз, сизге берүүм керек болгон аманатыңыз. Ажылыкта Минадагы чатырда отурган кезде бир киши келип: "Сиздер Куфалыксыздарбы?" - деп сурады. Мен: "Ооба", - дегенимде: "Куфага барганыңызда бул капчыкты Малик бин Динарга берип койсоңүз?" - деп кетип калды. Малик акчаны алып санаса туура он миң дирхам чыгат. Ошол түнү түшүндө бир үн угат: "Бул сенин дүнүйөлүк табышың, жакшы ишиңдин дүнүйөдөгү кайтарымы. Андан сырткары акыреттеги тапкандарың да сакталууда".

Чыныгы махабат

Бир күнү олуялардын биринен шакирттери: ***"Махабаттын жалгыз сөзүнө гана ээ болгондор менен чыныгы махабатка жетишкендердин арасында кандай айырмачылык бар?"*** *- деп сурашат. Ошондо олуя адам:*

- Карагыла, көрсөтөйүн! - деп алгач махабатты болгону оозу менен айтып, көңүлдөрүнө орното албаган адамдарды чакырып, аларга дасторкон даярдайт. Бардыгы орундарына жайгашып болгон соң алдыларына шорпо менен сабы бир метрдей узун кашыктарды алып келип берет. Олуя адам аларга:

- Тамакты ушу кашыктын учунан гана кармап ичиңиздер! – дейт.

Дасторкон башындагылар кашыктын эң учунан кармап тамакка киришишет. Бирок, канчалык шорпону ичүүгө аракет кылышса да, узун кашыктын ыңгайсыздыгынан кашыктагы тамакты ооздоруна алып бара алышпайт. Ошентип дасторкон башынан ач боюнча туруп кетишет.

Алардан кийин чыныгы махабатка жетишкендер дасторконго чакырылат. Алар да келип жайгашкан соң, аларга да ушул нерсе айтылат. Ошондо ар бири узун

кашыктарды шорпого толтуруп, маңдайындагы досуна берет. Ушундайча барынын карды тойуп, шугур этип дастокон башынан турушат. Соңунда олуя мындай дейт:

- ***Мына, ким бул дасторкондо жалгыз өзүнүн кардын тойгузууну ойлосо, ал адам ач калат. Жана ким бир тууганын ойлоп, аны унутпагыла, дүнүйөдө алган адам эмес, берген адам олжолуу болот.***

Сөзгө кулак салган утат

Хазрети Азиз Махмуд Худайинин устазы Хазрети Уфтада бир күнү медреседе вааз айтып отуруп: "Жаңы бышкан жүзүм болсо ошону жесек..... Ким барып бакчадан жүзүм жыйнап алып келет?" - дейт. Кыш мезгили эле, сыртта кар тизеге чейин, шакирттери: "Мына мындай кыштын ызгаарында жүзүм болбойт да, устазыбызга бир нерсе болду го, истиграк абалы көрүнгөн болсо керек, эмнеси болсо да бираздан кийин өтөөр?" - деп ойлошот. (Истиграк – Аллах махабаты менен дүнүйөнү унутуп, өзүнөн кетүү деген сөз.)

Ушул кезде шакирттеринин бири Казы Махмуд: "Мунун бир хикматы бар, биз үчүн устазыбыздын сөзү маанилүү", - деп ойлойт. Уруксат сурап бакчага карай кетет. Бутактардын бирин силкет. Кар төгүлгөндөн кийин бутактан бадырайган жүзүм салкымын көрөт, "Бул устазымдын керемети" деп бир себет жүзүм жыйнап медресеге кайтып бара жатканында чуңкурга кулап түшөт. Чуңкурда тамагына чейин сууга батат, айланада эч ким жок. Жүзүм салынган себет суу болуп калбасын деп жогору кармап Аллаху таалага жалбарып жаткан кезде чуңкурдун баш жагынан үн угулат: "Эй, Махмуд! Колуңду бер, жогору тартайын!" - дейт. Башын көтөргөнүндө бир адамдын ага күлүмдөгөнүн көрөт. Колун созот. Жогору чыгар замат ал адамды көрө албай калат. Кайрадан себетин далысына асып шашкан бойдон медресеге келет.

Достору жүзүмдү кызыга карап жаткан кезде Хазрети Уфтада: "Балдарым, билемин, бул мезгилде жүзүм болбойт, максатым жүзүм эмес, менин сөзүмө же жүзүмгө маани бергендигиңерди түшүнүү эле. Жүзүмдү көздөгөндөр жоготот, эч нерседен жүзүм таба албайт, сөзүмдү жарайт деп макулдагандар тапса да утат, таппаса да утат. Ушуну унутпагыла, динге кызмат кылууда, устазына кызмат кылууда көптөгөн кыйындыктар болот. Досуңардын чуңкурга түшүп, аны Хызырдын (Кыдыр ата) куткаруусу сыяктуу..... Кыйынчылыгы көп, бирок, сообу да көп", - деди.

Ушундайча Казы Махмуд устазынын сөзүнө маани берип, Казы Махмуд болуп жүрүп Хазрети Азиз Махмуд Худайи болду.

Сырри Сакати

Улуу олуялардын бири Хазрети Сырри Сакати бир жерге бара жатканда жолдогу жандуу жансыз бардыгы, жала калса, абадагы канаттуулар да ага анык тилде салам беришчү. Кырк жолу жөө ажылыкка барган. Ушуга карабастан кээ бирөөлөр андан мындай деп сурашат:

- ***Йа, Шейх! Сиз өмүрүңүздө бир жолу болсо да каталык кылган белеңиз?***

Ошондо башын ийип мындай деп жооп берет:

- *Эң, бир боорлорум! Бир каталык кылдым, ошол каталыгымдын оту жүрөгүмдү отуз жылдан бери өрттөп келет. Ар эске алганымда жүрөгүм токтоп калат деп ойлойм....*

- ***Устаз, ал кандай каталык? – дешти.***

- *Мындан отуз жыл мурун Багдад шаарында чоң өрт чыккан эле. Менин да дүкөнүм жайгашкан базар толук күйүп кетти. Ал кезде мен башка жерде элем.... Кабарчылар бардык кошуналарымдын дүкөндөрү күйүп, менин гана дүкөнүм күйбөй калганын айтып сүйүнчүлөдү! Кубанганыман: "Алхамдулиллах!" деп Аллаху таалага шүгүр кылдым. Бирок,*

артынан башка мусулмандарды калтырып өзүмдү гана ойлогонум үчүн өтө уялдым. Дароо тообо кылып, кафарат катары дүкөнүмдөгү буюмдарды садака катары таратып жибердим, - дейт.

Бата менен эл көгөрөр....

Адамдардын ыраазылыгын, жакшы дубасын, батасын алууга аракет кылуу керек. Таарынтуудан, каргыш алуудан милдеттүү түрдө узак болуу керек. Дуба каза менен тагдырды өзгөртөт. Бир жакшы дуба менен өмүр жашы узаруусу мүмкүн. Ал эми каргыш менен, өзгөчө ата-эненин, салих туугандардын каргышы менен өмүр кыскаруусу мүмкүн. Ошондуктан, оозубуздан чыга турчу сөздөрдөн абайлообуз керек. Ата-бабаларыбыздын "Жакшы сөз жарым ырыс" деген хикматтуу сөздөрү дагы бекер айтылган эмес.

Убайдуллах Ахрар (куддиса сиррух) хазреттери өтө кичи пейил адам эле. Ким менен кезиксе да милдеттүү түрдө андан дуба кылууну сурачу. Өзүнүн айтып бергени:

"Чоң, кичи, кул, кожоюн кимди көрсөм да аны тааныбасам да: "Мага дуба кылчы!" деп жалынчумун. Эгер дуба кылса кубанганыман төбөм көккө жетчү. Бир күнү башыман мындай окуя өттү:

Апабыздын үнүмдүү эгин жери бар эле. Апам эгинден буудай оруп алган кезде менин үлүшүмдү да жиберчү.

Бир жылы адаттагыдай үлүшүмдү жиберген эле. Мен ал буудайларды кампага алып барып койдум. Кайтып келгенимде буудайды алып келген киши кетип калыптыр. "Эмне үчүн анын дубасын алыбадым?" деп абдан өкүндүм, жада калса, ыйладым. Артынан жүгүрүп жетип:

"Мага дуба кылчы! Балким Раббим сенин дубаң менен мени кечирээр жана менин абалым сенин дубаң аркылуу оңдолоор", - деп жалындым. Ал таң калып:

"Сен эмнени айтып жатасың? Мени башка бирөөгө окшотуп жаткан чыгарсың?" - деди.

“Жок, сени эч кимге окшоткон жокмун, мага дуба кылчы”, - дедим. Ал дагы таң калып:

“Мен жахил адаммын, жада калса, бетимди оңураак жууганды да билбеймин, бирок, суранып жатасың, колуңду кайтарбай сага бир дуба кылайын”, - деди. Колдорун жайып: “Йа, Раббим, бул жигиттин көңүл көзүн ач”, - деп чын көңүлү менен дуба кылды. Дубасы дароо кабыл болуп, муратыма жеттим.”

Мас кошуна

Имам Азам хазреттеринин бир кошунасы бар эле. Үйлөрү тийип турчу. Ар күнү түндө үйүнө ичип келип, таңга чейин ыр айтып, аспап чертип, ызы чуу салып Имам Азам хазреттеринин тынчын алчу. Имам Азам бул кишиге эч нерсе айтпай сабыр кылчу. Бир күнү түнү алиги жигиттин үнүн укпаган Абу Ханифа (рахметуллахи алейх) таңыркап: “Таңерте кошунасынын эшигин кагат. Эшикти ачкан кошунасынын аялына: “Күйөөңүздүн үнү чыкпаганынан “Эч нерсе болбоду бекен” деп тынчсыздандым”, - деп сурайт. Аял капалануу менен бирге уялып: “Аны түнү базардан мас абалда келе жаткан жеринен сакчылар түрмөгө камап коюшуптур”, - дейт. Муну уккан Имам Азам дароо акимдин үйүнө барат. Аким аны көрөр замат ордунан туруп урмат менен саламдашат. Кийин: “Йа, Имам! Келген себебиңизди айтасызбы? Бир каалооңуз барбы?” - деп сурайт. Имам Азам: “Аким мырза, биздин бир кошунабыз бар эле. Түнү мас болгондугу үчүн камоого алынган экен. Ошону бошотууңузду суранам”, - дейт. Мындан кийин жанагы жигитти бошотуп Имам Заамга тапшырат. Жолдо Хазрети Абу Ханифа: “Таарынба, кече бул абалдан кабарыбыз болгон жок жана бала-чакаңа нафака бере албадык, мына бул акчаларды алып алардын нафакасын касыз кыл!” - дейт. Кошуна жигит абдан өкүнүп, уялганынан кызарып кетти. Чын көңүлү менен

тообо кылды. Өлгөнгө чейин Имам Азамдан айрылган жок. Анын садык шакирттеринен болуп, көптөгөн ихсандарга жетти.

Деңизчинин назири

Саййидат Нафиса хазреттеринин доорунда Мысырда төрт кызынан башка эч кими жок карыган бир аял өмүр сүрөт. Алар жип ийирүү менен күн көрүшчү. Ар жума күнү аял ийирген жиптерин базарга чыгарып, жыйырма дирхамга сатып келчү. Он дирхамына жип жасоого керек болгон пахта, калган он дирхамына азык-түлүк сатып алчу. Ошол алган нерселерин келерки жумага чейин үнөмдөп жеткирчү. Бир жума күнү карыган аял бир апта бою ийирген жибин бир кызыл кездемеге ороп, базарды көздөй жолго чыгат. Түйүнчөгүн башына коюп кетип бара жаткан кезинде чоң бүркүт келип жиптер салынган түйүнчөктү жулуп алып учуп кетет. Аял ошол бойдон кулап, эсинен танып калат. Эсин жыйганында болгон абал эсине түшүп ыйлай баштайт. Жанына жыйналган адамдарга абалын айтып: “Эми балдарым бир жума бою нафакасын кантишет?” - деп арыз муңун айтат. Адамдар: “Баланча жерде Саййидат Нафиса деген олуя бир аял бар. Ал ахвалыңды ага айтып көр”, - дешет. Аял Саййидат Нафиса хазреттерине келип абалын айтат. Ал колдорун жайып дуба кылып болгон соң: “Эми сиз үйүңүзгө барыңыз, Аллаху таала бардык нерселерге кудуреттүү”, - дейт, аял болсо үйүнө барат. Бир канча убакыттан кийин Саййидат Нафиса хазреттерине бирөөлөр келип: “Биз деңизде элек, бир кезде кемебизге суу кире баштады. Эмне кылсак дагы суу кирип жаткан жерди жаба албадык. Сизди васила кылып (себепчи кылып), Аллаху тааладан бизди ошол кыйынчылыктан куткарууну сурадык. Ошол кезде асмандан чоң бир бүркүт көрүндү, тумшугунда бир кызыл түйүнчөгү бар эле. Кемебиздин үстүнө келгенде

түйүнчөктү таштап учуп кетти. Түйүнчөктүн ичинде көп жиптер бар экен. Ошолор менен кемеге суу кирип жаткан тешиктерди жакшылап бүтөдүк. Ушундайча аман-эсен элибизге кайтып келүүбүз насип болду. Ушул абалыбызга шүгүр кылуубуз үчүн сизге сыйлык катары беш жүз дирхам алып келдик, өтүнүч, муну кабыл алыңыз", - деп кетип калышат. Ошол кезде Саййидат Нафиса хазреттери Аллаху таалага шүгүр кылып ыйлайт. Кийин жанагы карыган аялды жанына чакыртат. Аял келгенде ага: "Бүркүт алып кеткен жиптерди канчага сатасыз?" - дейт. Аял: "Жыйырма дирхамга", - дегенде, Саййидат Нафиса хазреттери ага беш жүз дирхамды берип, болгон окуяны айтып берет жана "Аллаху таала сиздин ар бир дирхамыңызга жыйырма беш эсе артык ихсан кылды", - дейт.

Сага Аллахтын азабы келет

Бир киши өзү жалгыз жолчулукта жүргөндө шайтан адам келбетинде жанына келип, ага жолдош болот. Ал киши бешим намазын, аср намазын, шам намазын жана куптан намазын окубады. Шайтан аябай таң калып турду. Ар жолу: "Балким убактысынын аягында окуса керек, унутуп койсо керек", - деп күттү. Бирок, андай болгон жок.

Кеч болот. Баягы киши жатып уктайт. Таң атат, багымдат намазын дагы окубай тургандыгы белгилүү болуп калганда шайтан ал кишинин жанынан кетүүнү каалайт. Ал киши: "Кандай сонун жолдош элек, же сени таарынтып койдумбу? Бир нерсе кылган болсом айт", - дейт. Шайтан жооп бербеди. Ал киши: "Айтпасаң болбойт", - деп туруп алат.

Шайтан: "Сен менин ким экенимди билесиңби?", - деп сурайт. Ал киши: "Сен баланча кишимин деп айтпадың беле?" - дейт. Шайтан: "Жок, мен шайтанмын. Эки жүз миң жыл толугу менен ибадат кылдым. Ал убакыттын ичинде

бир жолу Аллахка күнөөкөр болдум жана ошондуктан куулдум. Сен болсо бир күндө беш жолу Аллахка каршы чыктың. Балким азыр сага Аллахтын азабы келип калаар. Сенин жаныңда жүрүп мен дагы азапка учуроодон коркуп турам", - деп, ал жерден кетип калат.

Жакшылыктын артынан сыноо келет

Салих бир зат бар эле. Абдан жоомарт эле. Колунда эмне болсо муктаждарга таратып берип, жардам сураган кедейлер болуп калса аларга билдирбестен өзүнүн атына башкалардан карыз алып, кедейлерге белек кылып берчү.

Бул зат бир күнү ооруп, төшөккө жатып калат. Оорусу барган сайын арта берет. Муну уккан аласасы барлар аны өлүм төшөгүндө экен деп ойлошуп, жанына келип туруп алышат.

Салих зат мындан абдан уялып, тынчсызданат. Аны кабагы бүркөлгөн, көнүл оорутуучу кишилер тегеректеп алгандыгы катуу капалантат. Бир нерселерди айтууну каалайт, бирок: "Бизге акча керек, насаат эмес", - деп сүйлөтпөй коюшат.

Ал учурда көчөдөн халва сатып жүргөн бир баланын үнү угулат. Салих зат бир кызматкерине халвалардан алып келүүсүн суранып, зыяратчыларга берүүнү каалайт. Кызматкер баланын идишиндеги халвалардын баарын алып келип, зыяратчыларга берет.

Баары томсоргон бойдон халваларды жешет. Бала келип халвалардын акчасын сурайт. Салих зат: "Балам буларды мага карызга жазып турасыңбы?" - дегенде, бала бир сөз айтпастан чыгып кетет, 50-100 метр илгеридеги бир бактын астына отуруп, үнсүз ыйлай баштайт.

Капыстан ал жерден өтүп бараткан шаардын акими аны көрүп калып, жанына келет жана башын сылап, эмнеге ыйлап жатканын сурайт. Бала болуп өткөн окуяны айтып

берет. “Ал затка адебимен улам бир нерсе айта алган жокмун, бирок: “Мен буларды ансыз деле карызга алган болчумун, акчасын кандай төлөймүн, үйүмө кандай кылып акча алып барам?” – деп ыйлап жатамын”, - дейт. Аким ооруп жаткан салих затты жакындан тааный турган. Баланын акчасын өзү төлөп берет.

Балага ичи толтура жети-сегиз кесе алтын берип, ал салих затка алып барып берүүсүн өтүнөт. Алтындар үйгө киргенде аласасы барлардын маанайы көтөрүлө түшөт. Ар ким акчасын алат. Бирок, мындай капыстан акчалардын келип калышын түшүнө албай турушту. Салих зат ушул жоопту айтат: “Мен аябай кыйналып турган элем. Силер дагы кыйналып турган элеңер. Буга андан башка баланын кыйынчылыгы да кошулду. Баланын адеби, эч нерсе дебей кетип калышы маселени чечти. Аллаху таала ал күнөөсүздүн ыкласынын, адебинин урматына кыйынчылыктарды кетирди. Сыноону жеңген ал күнөөсүз бала болду.”

Аласасы барлар ыңгайсызданышып, акчаларды кайра берүүнү каалашты. Бирок, салих зат макул болбоду. «Адам бир жакшылык кылганда чын жүрөктөн кылып жатканы белгилүү болушу үчүн бир топ сыноодон өткөрүлөт. Жада калса, жакшылык кылган адамдардан жакшылыгына кыянаттык да көрүшөт. Эгер сабыр кыла турган болсо жакшылыктарынын жообун көп эсе алат. Силер бир жакшылык кылдыңар. Бирок, сабыр кыла албадыңар. Мунун акыйкаты көрүнүп калгандан кийин өкүндүңөр”.

Намаз окуунун берекеси

Даанышман заттар айтышат:

“Ичкилик ичүү чоң күнөө, ичкилик ичкен адам намаз окубасын”, -*деп айтылууда. Бул туура эмес. Намаз бөлөк, ичкилик бөлөк. Көп чоң күнөөлөр кылынган болсо дагы намазды эч качан таштабаш керек. Аалымдарыбыз:* ***“Намаздын берекеси менен башка күнөөлөрдөн да тыйылуу оңой болот”, -*** *деп билдиришкен.*

Салих бир заттын соода менен алектенген кошунасы базардан үйүнө келгенде дайым ичкилик ичилген оюн-зоок уюштуруп, түнү бою тынчтыкты алчу. Салих зат кошунасынын ызы-чуусунан тынчсызданып, башка бир үйгө көчүп кетет. Бир канча күндөн кийин ал кошунасы каза болот. Салих зат эски үйүнө кайтып көчүп келет.

Бир күнү эшикти бирөө кагат. Эшикти ачып караса бою асманга чейин узун бир адам турат. Эмне максатта келгенин сураганда адам айтат:

- Күрөктү ал дагы, мени менен кел!

- Сен кимсиң, мени кайда алып барасың, мага эмне кыласың?

- Унчукпа! Күрөктү ал дагы мени менен кел!

Күрөктү алып, ал киши менен бирге көрүстөнгө келишет. Бир мазарды көрсөтүп, ал жерди каз дейт. Салих зат көрсөтүлгөн мазарды каза баштайт. Ал киши токто деп, бир кышты чыгар деп чыгартат. Кышты чыгарган тешиктен мазардын ичин кара дейт, караса баягы кошунасы Бейиште жүрөт жана ал тургай такта отурган болот.

Салих зат таң калып: “Бул менин каза болгон кошунам. Бул кандайча болду? Мен кандай ката кетирдим экен?” - дейт.

Ал киши айтат:

- Каза болгон кошунаң күндө күнөө кылчу, бирок, намазын такыр калтырчу эмес жана намазын артынан да ушул дубаны окучу:

"Эй, Раббим! Билемин күнөөм өтө көп. Бирок, Пайгамбарыбыз алейхиссаламды, ахл-и байтын, арасындагы согуштар эмне себеп менен болгон болсо дагы сахабаларды жана алардын жолундагыларды сүйөмүн, алардын урматына күнөөлөрүмдү кечире көр, мага Бейишиңди ихсан кыла көр", - деп дуба кылчу. Намаздарын жана ушул дубаны такыр калтырчу эмес. Бул өзгөчөлүгү анын кутулуусуна себеп болду.

Ибадаттардын баарын өзүнө камтыган жана адамды Аллаху таалага эң көп жакындаткан нерсе – намаз. Намаз окуу Аллаху тааланын хузуруна чыгуу болуп саналат. Намазда Аллаху тааланын хузурунда экенибизди билип окуубуз керек. Намаздын эмне экенин билип туруп окуубуз керек!

Эне кызматка муктаж

Эки бир тууган бар эле. Ооруп, төшөктөн тура албай калган энесин кезектешип бир түндөн карашчу. Ушундай кылууга макулдашып алышкан болчу. Бири нафил ибадатка абдан берилген болуп, таңга чейин ибадат кылчу. Ошондуктан, бир тууганына: "Бүгүн дагы энебизге сен кызмат кыла турчу, мен ибадатымды улантайын", - деп айтчу. Энесине кызмат кылуу кезеги ошентип ага такыр келчү эмес. Бир тууганы кээде ал дагы сооп тапсын деп абид (ибадат кылган) бир тууганына: "Бүгүн кезек сенде", - дечү. Жаш абид жигит дагы суранчу жана таңга чейин ибадат менен алектенчү. Дагы бир түнү таңга чейин кылган ибадатынан аябай ырахаттанып, бир тууганына ар дайым болгон сыяктуу кезекти бузуп: "Бул түнү да мага уруксат берип турчу, ибадат кылайын!" – дейт. Бир тууганы макул болуп, энесине кызмат кылууга кеткенде абид ибадатын баштайт. Бир кезде ибадат кылып жатып, уктап калат,

уйкуда түш көрөт. Түшүндө нур жүздүү бир зат ага мындай дейт:

- Бир тууганың кечирилди.

Жаш абид жигит таң калып сурайт:

- Мен эмне үчүн кечирилбедим?

- Сен дагы кечирилдиң, бирок, бир тууганыңдын урматына кечирилдиң.

- Мен Аллаху таалага ибадат кылуудамын. Бир тууганым болсо энеме кызмат кылууда. Бирок, менин анын урматына кечирилүүмдүн сыры эмнеде?

Ал зат айтат:

- Аллаху таала силерге нафил ибадатты фарз кылган эмес. Ал эми, эне-атага жакшылык кылууну, кызмат кылууну фарз кылган. Анын үстүнө, энең кызматка муктаж болуп жатат. Бир тууганың буйрукту орундагандыктан ийгиликке жетти жана көтөрүлдү. Анын урматына сен дагы кечирилдиң.

Туура болсо дагы

Динибизде Курани каримден кийин эң кадырлуу китеп ***Сахих-и Бухари*** *болуп саналат. Имам Бухари хазреттери абдан дыкат киши болчу, бир хадис сахих болсо дагы кымындай бир күмөн болсо аны китебине алчу эмес. Бир топ сахаба заттар менен көрүшкөн бир киши тууралу айтылды. Ар дайым болгону сыяктуу узун жолчулуктан кийин айтылган кишини тапты. Ал кишинин бошоп кеткен төөсүн ичи бош кап менен алдап, кармоого аракет кылып жатканына күбө болду. Ошол бойдон эч нерсе сурабай кайтып кетти. Эмне себептен хадис албаганы тууралуу сурагандарга:* ***"Туура сүйлөсө дагы төөсүн алдоого аракет кылган адамдын накыл кылган хадисин китебиме албаймын", -*** *деп жооп берди.*

Байдын байпагы

Өтө бай адам өлүмүнүн жакындаганын сезгенинде баласын жанына чакыртып эң маанилүү осуятын айтыптыр. “Балам, мени кабырга байпагым менен көмгүлө!”дептир. Баласы түшүнбөгөнү менен “макул” деп кабыл кылат. Атасы колуна дагы бир кат берет. “Мен өлгөндөн кийин биринчи кыйналган кезиңде катты ачып оку!” - дейт.

“Күндөр өтүп ажалы келген атасы көз жумат. Ал эми бул кезде баласын бир ой тынчсыздандырып жүрөт. “Мен эми атамды байпагы менен бирге кандай көмөмүн...?” Канча молдого, имамга барса да алганы бир жооп “жок, динибизде андай нерсе болбойт!”. Бала айласыз отурганында эсине атасынын “биринчи кыйналган кезиңде ачып оку” деп берген каты эсине түшөт. Дароо катты таап окуйт. Катта мындай жазылган болот:

“Балам, байкаганыңдай мен ушунчалык бай болсом да өзүм менен бирге бир байпакты да алып кете албадым. Эми калганын өзүң ойлон...”

Билет акчасы

Апам жана атам менен циркке билет алуу үчүн кезекте турган элек. Бир аздан соң кезегибиз жылып билет кассасы менен арабызда бир гана үй-бүлө калган эле. Алардын 12 жашка жетпеген 8 балдары бар эле. Барчылык ичинде өмүр сүрбөгөнү абалдарынан белгилүү болуп турду. Үстүндөгү кийимдери кымбат баалуу эмес, бирок, таптаза эле. Балдары атасынын артынан эки-экиден кол кармашып, катарда адеп менен турушту. Жүздөрүнөн кубаныч сезимдери көрүнүп турду. Пилдерди көрө тургандыгын, кызыктуу, өзгөчө нерселер боло тургандыгын бири-бирине айтып жатышты. Мурда мындай циркке барбагандары сөздөрүнөн билинип турду. Ата-энелери мактаныч менен кол кармашып эң

алдыда турушту. Кассир балдардын атасынан канча билет керек экендигин сурады. Атасы: "Эки чоңдор билетин жана сегиз балдар билетин бериңиз", - деди.

Кассир билеттердин баасын айтканда аялынын колу күйөөсүнүн колун кое берип жиберди. Башын жерге салып муңая түштү. Күйөөсүнүн эриндери титиреп кассирге жакындап: "Канча дейсиз?" - деп сурады. Кассир билеттердин баасын кайра кайталап айтты. Ал кишинин анчалык акчасы жок эле. Эми балдарына бурулуп, билет сатып алууга акчасы жок экендигин кантип айта алар эле?..

Атам муну сезип чөнтөгүнөн 20 доллар чыгарып жерге түшүрдү. Атам жерге эңкейип жатып жанагы балдардын атасын түрттү. "Кечириңиз, мына бул акча сиздин чөнтөгүңүздөн түшүп калды", - деди.

Тиги киши маселени түшүнгөн эле, атамдын көздөрүн карап туруп калды. Атам жерден алган акчаны анын колуна карматты. Эриндери титиреген абалда: "Рахмат, көп көп рахмат, бул ишиңиз мен жана үй-бүлөм үчүн мааниси өтө зор", - деди.

Цирктен кийин атам менен машинага отуруп үйгө кайтканыбызда кубанычыбыз мурункудан дагы көбөйө түштү.

Кыбыла багыты

Бир жолоочу автобус келгенче автовокзалдын коридорун аралап жүрөт. Колун жууш үчүн ажатканага барганда жумушчу кийимин кийген бир жаш адам ага: "Намаз окуйун деп жатасызбы? Даарат ала турган жерибиз да бар", - дейт.

Жолоочу колундагы тамекинин күлүн алдындагы адамдын бутунун алдына түшүрүп:

- *Сен кызматчы болосуң, бул жерде эмне кыласың? – дейт текеберленип.*

- Тазалыкчымын, кол жуугуч менен ажаткананы тазалаймын.

- Мен намазды сен сыяктуу такыр кедейлерге калтырдым, бул силерге ушундай жарашат...

Тазалык кызматчысы ал адамдын аракетине маани бербеди, бирок, намазга кылынган урматсыздык аны катуу кыйнады. Кандай жооп кайтарууну бираз ойлонгондон кийин унчукпоону ылайык көрдү.

Бираздан кийин алиги жолоочу келе жатып башынын тегеренгенин сезет. Колуна чечип алган пальтосу да ага оордук кылды. Жеген эки шишкебеги анын кан басымын көтөрүп өзүн алсыз сезди. Бир нече кадам аттагандан кийин начарлап, тизелеп отуруп калды. Колундагы пальто андан мурда жерге түшүп, кийиминин кирдөөсүнө кедерги болду. Жөлөнүп отурса да катуу айланган башын жерге сүйөп, бираз дем алды. Турган кезинде дагы да башы айланып, аракетин кайталады. Бирок, өзүн башка адамдар көрөт деп опкоолжуган эле. Ошон үчүн оңго солго караган кезинде чай ташуучу бир жаш жигит маңдайынан чыгып урмат менен амандашып: "Намазыңызды Аллах кабыл кылсын, бирок, кыбыла бираз оң жакта эле", - дейт.

Курудум, уят!

Жумушка жаңыдан кирген жаш инженер жыйналыш кезинде үстөл үстүндөгү гезитти карап отуруп, капысынан ордунан учуп туруп "Курудум, уят!" деп жүгүрүп бөлмөсүнө кирип кетет да эшигин кулпулап алат.

Бардыгы эмне болгонун билбей дабдырап калышат. Фирма башчысы жыйналышты токтотуп: "Ага бир нерсе болдубу, абайлагыла өзүн өлтүрүп жөрбөсүн", - деп тынчызданганын билдирет.

Калгандары өз пикирлерин айта баштайт:

- Билесиздер, бүгүн биржа туруксуздукка учурады, анын чоң үлүшү болгон чыгар.

- *Пайыз менен репо болушу да мүмкүн. 200 пайыздан ашты.*
- *Кече доллар алмаштыра тургандыгын айткан эле. Бүгүн доллар курчу дароо көтөрүлүп кеткендиктен миллиарддаган эсебин жоготкон болуусу керек.*
- *Сиздер каталашып жатасыздар, үч күн мурда аванс алган эле. Мындай нерселерден маселеси жок, эмнеси болсо да аял менен урушкан чыгар.*
- *Ошондой, аялын кече көрдүм, орой бирөө болчу.*

Фирма директору:

- *Сөз менен убакыт коротуп отурбайлы, бир заматта тапанчанын үнүн чыгуусу мүмкүн ичтен.*
- *Директордун сөзүнөн кийин фирманын бардык кызматчылары инженердин эшигине барышат. Директор жылуу сөз менен:*
- *Инженер мырза! – дейт, - Бир боорум, ката иш кылба, билесиң, бул дүнүйө өткүнчү, бир күнү ансыз деле өлөбүз.*

Инженердин бөлмөсүнүн эшиги болоттон жасалгандыктан эмне кылса да сынбайт. Ичтен эч кандай үн дагы чыкпайт. Өрт өчүрүүчүлөргө кабар берилет. Алтынчы кабаттагы бөлмөнүн терезелеринин астына брезент кездемелер тартылып, журналисттер түз эфир түшүрүүгө даярданып, тиги кишинин терезеден секирүүсүн күтүп турушат. Инженер 10 мүнөттөн кийин эшикти ачат. Жүзү нурданып туруп, эч нерседен кабарсыз абалда эшиктин алдындагы жыйналгандарды карап:

- *Асыр намазынын убагы өтүп кетүүсүнө аз калган экен достор. Айтор, үлгүрүп калдым, - деп жооп берди.*

Көгөргөн көчөт

Жаңыдан үйлөнгөн эки жаш алгачкы айларында эле турмуштарынын өздөрү ойлогондой болбой чыкканын түшүнө баштады.

Негизи бири-бирин жакшы көрүшчү. Экөө тең ажырашууну каалашкан жок, бирок, мындан ары да ушундай улануусун токтото турган чечим издешти.

Күйөөсү “мага бир ой келди” деди. “Бакчага бир бак отургузалы. Эгер бул дарак үч ай ичинде куурап калса ажырашалы. Куурабай өнүп кетсе андан кийин бул кепти козгобой тургандай бололу. Ал эми бул убакыт ичинде экөөбүз эки бөлөк бөлмөдө жашайлы.”

Бул пикир келинчегине да жагат. Эртеси бир жемиш көчөтүн алып бакчага бирге отургузушат. Арадан бир ай өтөт. Бир түнү бакчада кездешип калышат. Экөөнүн тең колунда суу толтурулган идиш бар эле...

Сый акысы

Бир адам жаш жигиттин чөнтөгүнө бир нерсе салып жатып “Аллах сенден ыраазы болсун балам. Бул атаңды жаңыдан туулгандай кубанттың. Мынабу кичине гана сыйымды кабыл алсаң андан да катуу кубанткан болосуң!” деди.

Жаш жигит жасаган ишинин сыйын көрө турганын башынан эле билген. Жолдун боюнда ыйлап отурган 4-5 жаштар чамасындагы баланын адашып калганын, жоголгонун түшүнүп, кайда жашаганын сурап билгенден кийин такси жалдап үйүнө алып келген эле. Бирок, жигит издеген үйүн тапканында өкүнүчтөн өңү бузулду. Жол бою кыялданып келген короосунда бассейн, кымбат баалуу машина турган чоң вилланын ордуна эски кыйрайын деп турган үй турат. Анын үстүнө эшикти атасы ачып

кубанычтан небересин кучактап, анан алкышын айтып жигиттин чөнтөгүнө бир нече гана тыйын салган эле.

Жигит сөз жүрүшүндө баланын ата-энеси жол кырсыгынан каза болгонун билип, ушул учурда карыянын ыйлап жатканын пайдаланып чөнтөгүндөгүлөрүн бир уучтап чыгарды. 3-4 даана тыйындар чөнтөгүнүн бир бурчун да толтурбаган эле. Үйдүн абалына бир караганда эле карыянын кедей тургандыгы белгилүү болчу. Бирок, эч болбогондо таксинин каражатын көтөргүдөй сүйүнчүсүн берсе да болбойт беле?!

Чоң бир сый акы менен чыга турганын көздөп келген жигиттин кыялдары талкаланып, ичинде бир от тутана баштайт. Ойунда өтө сараң, айласыз картаң чалга кезиккен эле анан ага сөзсүз түрдө сабак берүү керек деп ойлоду. Карыянын көзүнө тик караган боюнча чөнтөгүндөгү тыйындарды баланын бут алдына ыргытып жиберип: "Ме, өзүңө кичине-бир оюнчук сатып ал! Ушундайча жоомарттыктын эмне экенин түшүнөөрсүң!"- дейт.

Кичинекей бала тыйындарды жыйнап алганда жигиттин көздөрү чанагынан чыгып кетчүдөй алайып кетти. Анткени, баланын кичинекей алаканында 3-4 даана алтын тыйындар жаркырап турган эле...

Өмүрдүн жаңырыгы

*Бир адам жана баласы токойдо сейилдеп жүрүп баласы чалынып жыгылат. Ооруган жери жанына баткандыктан **"Ахх!"** деп кыйкырып жиберди. Жанындагы тоодон **"Ахх!"** деген добушту укканында бала таң калды.*

*Эч нерсени түшүнбөгөн бала:**"Сен кимсиң?"**- деп кыйкырат. Алган жообу дагы да **"сен кимсиң?"** болуп келет. Бул жоопко ачууланып **"Сен коркоксуң!"** деп кыйкырат. Тоодон келген үн **"сен коркоксуң!"** деп жооп берет.*

Бала атасынан сурайт:

- ***Эмне болуп жатат?***

Атасы:

- ***Балам ук жана үйрөн!" -*** *деп тоого карап:"Мен сага таң калдым!" - деп кыйкырат. Кайткан жооп дагы:**"Мен сага таң калдым!"**- деп келет.*

*Атасы кайрадан кыйкырат, **"Сен өтө сулуусуң!.."** Жооп дагы **"Сен өтө сулуусуң!"** болуп келет. Бала катуу таң калат, бирок, алигиче эмне болгонун түшүнбөйт.*

*Атасы ага түшүндүрүп берет. Элдер муну **жаңырык** деп атайт, бирок,чынында бул **өмүр**. Өмүр ар дайым сенин бергендериңди өзүңө кайтарат. Өмүр – кылган мамилебиздин күзгүсү. Өзүңдү жакшы көргөзгүң келсе, алгач өзүң жакшы көр! Сага жакшы мамиледе болуусун кааласаң, өзүң башкалар менен жакшы карым-катнашта бол! Адамдардан урмат көргүң келсе, адамдарды урматта! Адамдардын сабырдуу болуусун кааласаң, сен да сабырдуу болууну үйрөн!*

Бул окуя өмүрдүн бардык учурлары үчүн бирдей. Өмүр кокустук бир нерсе эмес, кылган аракеттерибиздин күзгүдөн кайра чагылуусу.

Бүткүл дүйнөнүн куралуусу

Бир апталык жумуш күнүнөн чарчаган адам жекшембинин таңында колуна гезит алып чарчаганын басып, күн бойу үйдө отурууну чечет. Дал ушуну ойлоп отурганында баласы жүгүрүп келип паркка качан бара турганын сурайт. Атасы ага дем алыш күнү паркка алып бара турганын убада кылган болчу. Бирок, таптакыр сыртка чыгууга көңүлү тартпай бир шылтоо издейт. Анан гезит бетиндеги дүйнө жүзүнүн картасы көзүнө урунат. Картаны майдалап айрып баласына "эгер картаны курасаң сени паркка алып барамын", - деди да өзү ичинен "жакшы кутулдум, эң күчтүү география профессору да кечке чейин курай албайт" деп ойлоду. Арадан он мүнөт убакыт өтпөй эле баласы жүгүрүп келип:

- *Ата картаны курадым, эми барсак болот-деди.*

Атасы алгач ишенбей барып көрөт. Көргөнүндө таң калып кандай кураганын сурайт. Ошондо мындай деп жооп берет:

- *Мага берген картанын артында бир адамдын сүрөтү бар экен. Адамды кураганымда, бүткүл дүйнө жүзү куралып калды.*

- *!...*

Жолдогу тоскоолдук

Бир заманда бир падыша сарайына кирүүчү жолго чоң таш койдуруп, өзү терезеден карап отуруптур. "Көрөлү эмне болот экен?.."

Элинин эң бай соодагерлери, кербенчилери, сарай кызматчылары жолдо келе жатып ташты айланып өтүп эч нерсе кылбай кирип кетишет. Кээ бирөөлөрү ташты көрүп үнүн катуу чыгарып падышаны сөгө башташат. "Элден канчалаган салык жыйнайт бирок, жолдорун таза кармай албайт..." дагы ушул сыяктуу.

Ушул учурда бир дыйкан сарайга жашылча-жемиш алып келе жатып жол ортосундагы ташты көргөндө, жонундагы жүгүн жерге койуп, Эки колу менен ташты оодара баштайт. Катуу кыйналып, кара терге түшөт, акыры ташты жолдун четине жолдорып койот. Жүгүн кайрадан асынып жатканында таш жаткан жерден бир баштыкча көрөт.

Алып ичин ачат... Баштыкча алтынга толо болот. Ичинен падышанын жазган катын көрөт: "Бул алтын, ташты жолдон алган адамга берген сыйлыгым. Падыша."

Ушундайча бул дыйкан бүгүнкү күндө да көпчүлүктүн анча маани бербеген маселелеринде адамдарга сабак берет. Мунун сыйлыгын дүнүйөдө артыгы менен алат.

Жаннатты сатып алуу

Акыркы сабак аяктаган эле. Окуучулар чыгууну сабырсыздык менен күтүп жатышты. Дептер, китептерин сумкаларына салып коюшкан. Коңгуроо кагылаары менен сыртка чыгууга даярданып турушту.

Жалгыз гана Али чыгууга шашпады. Буюмдарын акырын жыйнаштырып жатты. Бир жагынан көз кыйыгы менен мугалимине карап, бир жагынан досторунун чыгып кетүүсүн күтүп отурду.

Мугалим анын бул абалын байкап койду:

- *Тынччылыкпы Али, сен үйгө кайтпайсынбы?*
- *Сиз менен сүйлөшөйүн деген элем агай.*
- *Макул Али, эмне айтайын деген элең?*
- *Досум Ахметтин абалы жакшы эмес көрүнөт. Апасы сумкасына тамактануу үчүн жакшы нерселерди салбай жүрөт. Ага жардамдашкым келет. Менин көмөктөшкөнүмдү билсе капа болот. Күнүнө бир булочка акчасын жыйнап ар апта сизге берип турам, сиз ага бере аласызбы?*

Мугалим таң калды. Бул акылдуу жана сүйкүмдүү окуучусунун кандай жакшы ниети бар экендигин ойлоду.

- *Силердин да абалыңар анча жакшы эмес го Али?*
- *Ооба агай, атам жумуш таба албай жүргөнүнө көп болду. Бирок, мен да иштеп жатам.*
- *Каякта иштеп жатасың?*
- *Булочка сатып жүрөм.*
- *Мугалими жакшылыктын мындай түрүнө эмне айта алар эле? Аны бул оюнан кайтаруу үчүн бир айла табуу керек эле.*
- *Чоңойгондо ким болгуң келет Али?*
- *Адамдарга мындан да көп жардам бере алуу үчүн өтө бай ишкер болгум келет.*

- *Анда сен ашыкпа, өтө бай болгон кезиңде адамдарга көмөктөшөсүң.*
- *Болбойт агай.*
- *Эмнеге болбойт?*
- *Үч себеби бар.*

Биринчиси: *Бул акча ансыз да меники эмес. Жакшылык кылганым үчүн Аллах мени адамдарга сүйкүмдүү кылып көрсөтөт. Ошондуктан алар менден көбүрөөк булочка сатып алышат.*

Экинчиси: *Даракты жаштайынан отургузуу керек деп айтылган. Азыртан баштап жакшылык жасабасам чоңойгон соң таптакыр жасай албаймын.*

Үчүнчүсү: *Азыр жалгыз гана бир булочка акчасындай гана жакшылык кыла аламын. Аллах Жаннатты күчү жеткен өлчөмдө жакшылык жасагандарга берет. Эгер байыбай туруп өлсөм, бир нече булочка акчасынын аркасында жаннатка кире аламын. Акчаңды мындан да пайдалуу нерсеге жумшоого болбосо керек...*

Жан деген ушундай курман кылынат!

Бир дарыгердин башынан өткөн окуясы:

Бир топ жыл мурун ооруканага оор абалдагы бир кыз түштү. Өмүрүн сактап калуунун бир гана айласы болду. Ал беш жашар инисинен тез арада кан куйуу эле. Кичинекей бала мурун дал ушундай оору менен ооруп өлүмдөн калган болчу жана канында бул оорунун микропторун жок кылуучу антиденелер пайда болгон эле.

Ага ал түшүнө турган тил менен абалды түшүндүрдүм жана эжесине канын берерин, жер бербесин сурадым. Кичине бала бир аз убакыт үнсүз туруп ойлонду. Анан терең дем алып "Эгер эжем бул оорудан айыга турган болсо канымды кубана-кубана беремин" деди.

Кан куюп жатканда эжесинин көздөрүнө карап күлүмсүрөп жатты. Кыздын беттеринен кан жүгүрүп бозоргон өңү калыбына келе баштады. Ал эми кичине баланын жүзү барган сайын соолуп күлүмсүрөгөнү да азайа берди. Дирилдеген үн менен сурады:

- Дарыгер агай, эжем тура электе, анын айыкканын көрбөй өлөмүнбү мен?

Көрсө, бул бала канын бергенде эжеси тирүү калып, өзү өлө турганын билген экен.

Жакшылык жоопсуз калбайт

Илгери бир заманда үч адам жолдо жамгырда калып, бир үңкүргө кирип калкаланышат. Ошол учурда чоң бир таш кулап үңкүрдүн оозун жаап калат. Ичтеринен бирөө мындай сунуш киргизет:

“Келгиле баарыбыз эң жакшы иштерибизди айталы, Раббыбыз ошол жакшылыктарыбыздын берекети менен балким бизди бул балээден куткарар.”

Ошентип, бирөө мындай деп баштайт:

“Менин бир жеке ишим, колумда бир нече жумушчум бар эле. Бир жумушчум түшкө жакын келип башкалар иштегендей жумуш өлчөмүн жасачу. Ага да башкаларга бергендей акча бердим. Бир жумушчум буга ачууланып акчасын албай кетип калды. Мен анын акчасына бир ургаачы музоо сатып алып бактым. Бир нече жылдан кийин бир картаң адам келип мурунку айлык акысын албай кеткен жумушчу экенин айтып акчасын сурады. Мен да көбөйгөн уйлардын барын ага бердим. Йа Раббым, мен бул ишти сенин ыраазылыгың үчүн кылдым. Ошол жакшылыгым үчүн бизди бул балээден куткар!..”

Таш кичине ачылып, жарык көрүнөт. Экинчи адам мындай улайт:

“Мен өтө бай элем. Эл кыйналган кезинде менден акча сурашчу. Бир күнү бир аял келип акча сурады. “Мага берилсең

гана беремин", - дедим. Ал буга көнбөдү. Үчүнчү келгенинде көңгөнү менен катуу титиреп турду. "Эмне үчүн титиреп жатасың?" - дегенимде, "Аллахтан коркуп жатам", - деди. "Сен бул кедей абалың менен Аллахтан коркуп турасың. Мен байлыгым менен кандай Аллахтан коркпойм?" - деп бул ниетимден кайттым. Сураган акчасын бердим. Йа, Раббым, мен бул жаман иштен сенин ыраазылыгың үчүн тыйылдым. Бизди бул балээден куткар!.."

Таш дагы да ачылды. Үчүнчүсү мындай деди:

"Менин карыган апам бар эле. Ага тамагын берип, чайын ичирип кызмат кылчумун. Бир күнү үйгө кеч келдим. Сүт идиши менен жанына барганымда уктап калганын көрдүм. Таңга чейин жанында күттүм. Ойгонгондо тамагын берип, сүтүн ичирдим. Йа Раббым, мен бул ишти жалгыз гана сенин ыраазычылыгың үчүн кылдым. Ошонун урматына бизди бул балээден куткар!..."

Ушундан кийин таш толугу менен ачылып үчөө тең ал жерден кутулушту.

Азыр билип келемин

Бир күнү бир жумушчу жетекчисине келип арызданыптыр:

- *Биз эки жумушчубуз, экөөбүз бирдей жумуш иштейбиз, бирок, тигил адамдын айлыгы менин айлыгымдан үч эсе көп. Мунун себеби эмне? Бул адилетсиздик эмеспи? – деген экен.*

Ошондо жетекчиси:

- *Сен талаадагы чыгып жаткан добушту угуп жатасынбы?*
- *Ооба*
- *Ошону барып билип келчи эмне болуп жатты экен? – дейт. Барып келген жумушчусу:*
- *Түтүк жарылган экен, ошондуктан жолду казып оңдоп жатышыптыр – дейт.*
- *Канча убакыт оңдойт экен?*

- *Азыр билип келемин – деп чыгып кетет. Барып сурап келип – беш күнгө созулат экен – деп жооп берет.*
- *Жол ачык бекен, машиналар өтүп жатабы?*
- *Азыр билип келем – деп кайра чыгып барып келет.*
- *Жабык экен.*
- *Эми беш күн бойу кайсы жак менен жүрөт экенбиз?*
- *Азыр билип келемин – деп кайта барып келип – кийинки жаткан бир тараптуу көчөнү убактылуу эки тараптуу кылып ачыптыр, ошол жак менен айланып журө турат экенбиз – дейт.*

Анан экинчи жумушчусун чакырып андан да дал ушундай сурайт:

- *Талаадагы добуштарды угуп жатасынбы? Билип келчи эмне болуп жатканын. Барып билип келип:*
- *Түтүк жарылган экен ошону оңдоп жатышат. Оңдоого болжол менен беш күн кетет экен, ошого байланыштуу жол жабылып, убактылуу кийинки көчөнү эки тараптуу кылып ачышыптыр, ошол жак менен жүрүүбүзгө туура келет экен.*

Жетекчи биринчи жумушчусуна карап:

- *Эми түшүнүктүү болдубу себеби?...*

Жакшылык менен жамандык

Карыган чоң ата менен небереси үйдүн алдында ырылдап алышып жаткан эки итке карап отурушат. Иттердин бирөө ак, экинчиси кара. 12 жашар небере эс тарткандан эле ушул иттер ар дайым чоң атасынын үй алдында алышып жүрүшөт. Чоң атасы көзүн албай карай турган чоң иттер эле булар.

Небере: "Ата, иттериңиз өзгөчө чоң, үйүңүздү коргоого бирөө эле жетет эле го, эмнеге экөөнү багып жатасыз? Ал эми өңдөрүчү, эмнеге бирөө ак, экинчиси кара болгонун тандадыңыз?" -деп сурады чоң атасынан.

Жашы жетимишке чыгып калган ата небересине жылмайып карады да:

- Бул иттерим мен үчүн эки белги, балам.

- Эмненин белгиси?

- Жакшылык менен жамандыктын. Дал ушул иттер сыяктуу ичибиздеги жакшылык менен жамандык ар дайым күрөшүп жүрөт. Иттерге караган сайын ошону ойлоймун. Ошол үчүн буларды жанымда кармайм.

Кичинекей бала күрөш болсо анда жеңген менен жеңилген да болуусу керек деп:

- Кандай ойлойсуз, ушул күрөштү кайсынысы жеңип чыгат болду экен?

Чоң ата балага жылмайа карап:

- Кайсынысы дейсиңби, балам? Мен кайсынысына көп тамак берсем ошонусу!

Жашмын, сулуумун, бирок...

Туугандарыбыз менен бирге кайтыш болгон таежемдин жүзүн акыркы жолу көрүү үчүн мүрзөгө барган кезибизде имам бул каалообузду кабыл кылбады. Табытты ачты, бирок, кепендин башындагы боолорду гана чечти. Жаназа кабырга түшүрүлгөндөн кийин катар-катар тактайлар коюла баштады. Эми анын дүнүйө менен байланышы калган жок. Бир гана кылган иштери менен жалгыз калды. Ар бир тактайды коюп жатканда менин дүнүйөгө деген сүйүүм жок болуп баратка эле. Топурак ташталып жатканда бул дүнүйөнүн жалган экендигин түшүндүм. Кабырдын бети топурак менен үйүлгөн кезде ал аялдынр өмүр сүрүп сүрбөгөндүгү белгисиз болуп калган эле.

Бираздан кийин биз ал жерден кеттик. Ал жапжалгыз калды. Мына ошол кезде мен өз абалымды карап ичтен кемириле баштадым.

“Мен топурактын астында жалгыз каламын. Так ушул бирөө керек кезде жанымда эч ким болбойт.

Андай болсо дүнүйөдө ар кимдин сөзүнө ээрчип "сопу деп шылдыңдашпасын" деп эмне үчүн ибадаттарымды орундабашым керек?"

Үйгө келгенден кийин апаман "ашыкча жоолук барбы?" деп сураганымда ал таң калды. Ага: "Жалгыз жерде эсеп берүүдөн катуу коркомун апа", - дедим. Ал өтө кубанды. Ибадат кыла баштадым. Күйөөм дагы буга кубанды. Бирок, айланабыздагы адамдар мага: "Жашсың, сулуусуң, эмне болуп кеттиң, өмүр сүрүп, ойноп-күлүп калбайсыңбы?" - дей башташты.

Эмне десем дагы аларды ишендире албадым. Кийин аларга мындай дедим:

"Бул жерде мага акыл үйрөтсөңөр болот. Эгер көр ичине киргенде да мени жалгыз калтырбай тургандыгыңарга сөз берсеңер силердин айтканыңарды кылайы..."

Келин жана кайнене

Илгери өткөн заманда Кытайда Лили аттуу бир кыз турмушка чыгып, күйөөсү жана кайненеси үчөө бирге өмүр сүрө башташат. Бир нече айдан кийин бүтпөс-токтобос келин менен кайнене ортосундагы уруш-талаштардын натыйжасында жашоо өзү үчүн дагы, күйөөсү үчүн дагы чыдагыс бир абалга келген эле. Бир чара колдонуу керек деп ойлогон келин түптүз атасынын эски досу болгон табыпка барып болгон дартын айтат.

Кары адам ага чөптөрдөн бир кошулма даярдайт жана аны үч ай бою күндө аз-аздан кайненесинин тамагына кошуп турууну айтат. Ууну аз-аздап берсе аны келиндин өлтүргөнү белгилүү болмок эмес. Кары адам келинчекке эч кимдин жана күйөөсүнүн дагы андан шек санабоосу үчүн апасы менен өтө жылуу мамиледе болуусун, ал үчүн эң даамдуу тамактарды даярдоосун айтат.

Кубанган бойдон үйүнө келген келин айтылгандардын баарын кынтыксыз орундайт. Ар күн кайненесине эң

даамдуу тамактарды бышырып берип отурат. Аны менен жакшы мамиледе болуп, тамагына дагы аз-аздан ууну тамчылатып отурат. Бир топ күндөн кийин кайненеси дагы абдан өзгөрүп, келинине өз кызы сыяктуу жылуу мамиле кыла баштайт. Ошондон тарта үйдө жылуу мамиле, бири-бирине сый-урмат илеби ура баштайт. Бул убакыт бою кайненесин өз апасындай жакшы көрүп калган келин кылган иштерине катуу өкүнөт. Кечирилбес катага жол бергендигин түшүнүп, баягы табыпка кайра барат. Кары адамга кайненесине берген ууларды кайра тазалай турчу бир дары табуусу үчүн ага жалбарат. Көзүнө жаш толгон кары адам келинге мындай дейт:

"Кымбаттуу Лили, сага бергендерим болгону витаминдер гана болчу. Чыныгы уу болсо мобул сенин башыңда болчу. Сен ага жакшы мамиле кылган сайын анын дагы сага болгон жек көрүүчүлүгү урмат-сыйга айланды. Ушундайча силер чыныгы кыз менен энедей болдуңар."

"Гүл берген колдо гүлдүн жыты калат" дегендери ушул болсо керек.

Сулуулук креми

Түз эфирден репортаж жүрүп жаткан экен. Диктор колундагы микрофонду жаш бир кызга сунат.

- Сулуулук тууралуу бир изилдөө жүргүзүүдөбүз. Өзгөчө, теринин сулуулугу эмнеге байланыштуу деп ойлойсуз?

- Азырынча жеткиликтүү өлчөмдө табыш кыла албагандыктан бетиме бадыраңдын кабыктарын жабыштырам. Кээде бадыраң кремин колдоном. Ошондуктан, жылтырап турат албетте.

Диктор жаш аялга барып:

- Сизчи, мырзайым, сиз дагы бетиңизге өзгөчө мамиле кылган сыяктуудайсыз? – деп сурады.

- Мен кымбат кремдерди колдоном.

Орто жаштагы аял аралашып:

- Мурда мен дагы ошентчүмүн кызым, бирок, терим 3-4 жылдан кийин чоюлуп бошоп калды, - деп каршы чыкты.

- Бирок, териңиз жаман эмес сыяктуу.

- Пластикалык операция дегенди уккан белең? Теримди тарттыруу үчүн канча жолу бычак тийди!

Диктор маркеттин этекчелерине товар тизип жаткан бир жашы улгайып калган аялды көрөт. Өзү иштеген телеканалга көп жарнама берген косметикалык фирмаларды таарынтпоо үчүн ошол жакка барып: "Эже, терини жакшы күтүү тууралуу изилдөө жүргүзүүдөбүз. Сиз улгайган жашыңызга карабастан ушундай сулуу бойдон сакталган бетиңизге кандай крем сүртөсүз?" - деп сурады.

Аял жоолугун түздөп:

- Мен бетиме крем сүртпөймүн, балам. Мен бетимди жайнамазга сүртөмүн, - деди.

Эки сценарий

Үй-бүлөңүз менен таң эрте бирге тамактанып отурасыз. Балаңыз кофеге тийип кетип, кофе сиздин көйнөгүңүзгө төгүлдү. Аны урушасыз. Кофени төккөндүгү үчүн катуу айыптайсыз. Бала таарынып отуруп ыйлай баштайт. Эми кезек аялыңызга келип, идишти үстөлдүн четине койгондугу үчүн аны урушасыз. Мындан кийин кыска айтыш өтөт. Ачууланып башка бөлмөгө барып көйнөгүңүздү алмаштырасыз. Кайтып келгенде балаңыздын тамагын жебегенин, сабакка барууга даярданбаганын көрөсүз жана мектепке алып бара турчу автобустан кеч калган болот.

Жумушка тез жетип барууңуз керек. Шашкан бодон машинаңызга барасыз. Балаңызды мектепке алып барууңуз керек. Кечиккендиктен катуу айдап баратып жол эрежелерин сактабай жол коопсуздук кызматкерлери сизди токтотушат. Ушундан кийин мектепке кечигип барасыз. Балаңыз "рахмат" деп дагы айтпастан мектепке кирип кетет.

Жумушка бир саат кечигип барасыз. Сумкаңызды үйгө калтырып келгениңизди көрөсүз. Күнүңүз жакшы башталган жок. "Мындан да жаман болмок беле" деп ойлоносуз. Башыңыз ооруйт, кеч үйгө кайтууга шашыласыз.

Кеч үйгө барганда эртең мененки болуп өткөн окуядан кийин араңарда мамиленин салкындай түшкөнүн байкайсыз.

Мунун бардыгы эртең мененки кандай кыймылдаганыңыздан улам падда болуп отурат. Эмне үчүн күнүңүз жаман өттү?

А) Кофе себеп болду.

Б) Балаңыз себеп болду.

В) Жол полициясы себеп болду.

Г) Сиз себеп болдуңуз.

Жооп – "Г". Күнүңүздүн жаман өтүүсүнө ошол 5 секунд ичинде балаңызды урушууңуз себеп болду. Негизи мындай кылышыңыз керек эле:

Үстүңүзгө кофе төгүлдү. Балаңыз ыйлаганы турат. Акырын гана "Мейли, балам, атайын кылган жоксуң да. Мындан кийин дыкат болууга аракет кыл" десеңиз эч нерсе болмок эмес. Көйнөгүңүздү алмаштырып, сумкаңызды алган кезде терезеден балаңыздын мектеп автобусуна отуруп бара жатканын көрмөксүз. Балаңыз сизге колун көтөрүп, аялыңыз экөөңөр бири-бириңерге жакшы тилек айтып, маалында жумушуңузга барып, кесиптештериңиз менен жакшы маанайда саламдашмаксыз. Жакшы маанай менен жумушуңузду баштамаксыз.

Эки сценарий. Экөө тең бирдей башталды, бирок, акыры ар түрдүү болду. Буга кандай дейсиз?

Султан Махмуд жана Аяз

Султан Газнелик Махмуд заманында айылдан келген бир жаш жигит эмгекчилдиги жана адалдыгынын аркасында баш вазирлик даражасына чейин көтөрүлөт. Анын тез арада ушунчалык даражага көтөрүлгөнүн башка вазирлер көрө албай, султанга баш вазири Аяздын ар күнү түндө казынадан алтын уурдап сарайдын бакчасындагы бир бөлмөгө кирип каткандыгын айтат. Султан болсо муну айткандарга бир түнү ошол бөлмөгө барып текшерүүлөрүн жана натыйжасын өзүнө кабар берүүлөрүн айтат.

Көрө албоочулукка берилген вазирлер алиги бөлмөнүн эшигиндеги бекем кулпуну араң дегенде ачып ичине киришет, бирок, ойлогон бардык жаман ойлору бекерге кетет. Анткени, илгичте чокой (териден жасалган жеңил бут кийим) менен бир эски чапан илинүү турган эле. Алтын издөө үчүн топуракты да казып көрүшөт. Бирок, эч нерсе таба алышпайт. Кийин өздөрү уялып, султандын жанына барып:

- Биз жаңылыппыз. Көралбастык кылгандыгыбызга жана жалаа жапканыбызга өкүндүк. Бизге жаза берүүңүзгө ыраазыбыз, - дейт. Султан жазаны Аязга калтырат. Ал минтип жооп берет:

- Султаным! Сиздин алдыңызда жаза берүү мага жарашпайт. Алардын айыбы бар болсо да негизи айып менде. Анткени, эгер мен бөлмөнүн эшигине бекем кулпу салбаганымда жана жашырынып бул жерге кирип жүрбөгөнүмдө бул досторум менден күмөн санашмак эмес.

Султаным! Менин негизги чыккан тегим белгилүү. Сиздин аркаңызда түшүмдө да көрө албай турчу ниматтарга жеттим. Ушул ниматтарга берилип, текеберленип кетпеш үчүн, өзүмдүн чыккан тегимди унутуп койбоо үчүн айылдан келгенде кийип келген койдун терисинен жасалган чапаным менен бутумдагы жаман чокойду илгичке илип койгон элем. Ар күнү ошолорду карап өз-өзүмө:

"Эй, Аяз! Мына сенин негизги түбүң ушул. Жеткен ниматтар, дүнүйөлүктөр, мансаптарың негизги чыккан түбүңдү унуттурбасын! Бул ниматтардын себебинен өткөн өмүрүңдү, ата-энеңди жана Аллахка ибадат кылууну унутпа!" - деп айтчумун.

Сулуулук жетиштүүбү?

Француз императору 3-чү Наполеон өз мезгилинде дүнүйөнүн эң сулуу аялы деп саналган Теба графинясы Мария Евгения менен үйлөнүүгө чечим чыгаргандыгын жарыялаганында көпчүлүктаң калуу менен наразылыктарын билдиришет. Тажрыйбалуу кишилер бул чечимдин туура эмес экендигин айтышат. Ал эми Наполеон айтылган сөздөргө кулак салбай бул чечимин жүзөгө ашырат. Экөө тең бири-бирин абдан жакшы көрүшчү. Экөө тең таанымал, сулуу, көп байлыктары бар эле. Бирок, бир нерсе жетчү эмес. Аялы өтө сулуу болгону менен өтө жаман мүнөздүү эле. Евгениянын ханышаайым болуусу да, махабаттарынын күчү дагы, тактын кудурети дагы бул үй-бүлөнүн кулоосунун алдын ала албады. Евгения Наполеон үчүн анык баш ооруга айланды. Күмөн менен алпурушкан Евгения Наполеондун эң бош эмес кездеринде жанына барып, эң маанилүү кездешүүлөрүн үзүп, кыйкырып ызы-чуу чыгарчу. Оюна келгенин кылчу, эжесинин жанына каччу, күйөөсүн арызданып ыйлачу, акыры Наполеонго кайтып келип айыптоолорун жаадырчу.

Чоң салтанаттын, кооз сарайдын ээси болгон Наполеон бир заматта ойлорун жыйнаш үчүн бир бөлмө табуудан калат. Аялдын теңдешсиз сулуулугу эми анын коркунучтуу түшүнө айланды. Мурда анын жүзүнө караганында ырахаттанган Наполеон эми аны көрбөгөн кездеринде ырахаттана турган болду.

Жаман мүнөздүн уулуу таасири жана аял кыйкырыгы падышаны дагы үйдөн качырды.

20 жыл ажырашуу иштери менен алектенген таанымал адвокат мындай дейт:

"Эркек адамдардын өз үйүнө эрте баруудан качып, кыдырып кетүүлөрүнүн эч башкы себебинин үйдөгү аялдарынын ызы-чуусу болуусу экендигине күбө болдум. Көп аялдар үй-бүлөлөрүнүн көрүн ушинтип казышат..."

Жар тандаганда үй-бүлөлүк өмүрүңүздү бактылуу кылуу жана үйүңүздү тозок азабына айлантпоо үчүн бардык нерседен мурда аялда жакшы мүнөз издөө керек. Сүйүктүү Пайгамбарыбыз 1400 жыл мурда үй-бүлө бакытынын формуласын мындай деп билдирген:

"Аял байлыгы үчүн, сулуулугу үчүн же дини үчүн алынат. Сиз болсо диндар болгонун, жакшы мүнөздүү болгонун алыңыз! Байлыгы үчүн алган байлыгына жете албайт. Бир гана сулуулугу үчүн алгандар дагы сулуулугунан куру калышат."

Мойну сынган эле

Бир падышанын баласы аттан кулап, моюн сөөгүн сындырып алат. Мойну пилдин мойнуна окшоп денесине биригип калат. Башын буруу үчүн бүткүл денеси менен бурулуп карачу эле. Элиндеги бардык дарыгерлер канча аракет кылышса да айыктыра алышпайт. Башка элден келген бир дарыгер гана мойнун мурунку калыбына келтирип, тамырлары менен сөөктөрүн жөнгө сала алат. Эгер бул табып болбогондо ханзада өмүрүнүн акырына чейин ушул абалда калаар эле, балким өлүп кетүүсү дагы мүмкүн эле. Ханзаданын абалы жакшыргандан кийин аны айыктырган дарыгер ханзада менен атасын көрүүгө барат. Жок дегенде "рахмат" деген алкыш сөзүн күткөн эле. Жакшылыкты түшүнбөгөн падыша менен ханзада ага эч көңүл бөлбөй, карабай коюшат.

Дарыгер өзүнө көрсөтүлгөн бул мамилеге абдан таарынып, падыша менен баласы уяла турчу жерде дарыгер

өзү уялып, башын жерге салган абалда ал жерден кетип калат. Жолдо өзүнө өзү: "Эгер мен анын мойнун айыктырып, мурунку калыбына келтирбегенимде бүгүн менден жүзүн бура албас эле", - дейт. Ушундай абалга түшкөн дарыгер падыша менен ханзададан өч алууга чечим чыгарат.

Ага кандайдыр бир дандарды салып жиберет. Жанына мындай кат жазат: ***"Ханзада буларды бир идишке салып өрттөсүн. Шыпаалуу жана ден-соолукка өтө пайдалуу нерсе."***

Ханзада дарыгер жиберген данды өрттөгөнүндө түтүнүнөн чүчкүрүп жиберет. Чүчкүргөн кезде башы кайрадан кыйшайып калат. Падышанын буйругу менен алиги дарыгерди узак убакыт бою издегени менен эч таба албайт. Дарыгерден кечирим сурамакчы болот. Бирок, айла канча, болор иш болгон эле...

Биздин дагы эртең махшар күнү мойнубуз бүкүрөйүп турбоосу үчүн Аллаху таалага шүгүр кылуудан бет бурбашыбыз керек...

Жаш бойдон калуунун сыры

70, 80 жана 90 жаштагы үч бир тууган болгон экен. Үчөө тең сыртынан 60 жаштагы үч эгиздер сыяктуу көрүнүшчү экен. 70 жаштагысынан жаштыкты сактоонун сырын сурашат. Ал болсо: «80 жаштагы агаман сурагыла, менден он жаш улуу болсо да мен сыяктуу 60 жаштагы адамдай жаш болуп турат", - дейт. 80 жаштагы агасына барышат. Ал болсо 90 жаштагы агасын көрсөтүп: "Менден улуу болсо да 60 жаштагыдай жаш болуп турат, ошондон сурагыла", - дейт. 90 жаштагы жигит аксакалга барышат. "Анда эмесе келгиле силерге түшүндүрүп берейин. Алгач бир нерсе жеп алалы, андан кийин айтып берем", - дейт.

Тамактан кийин өзүнө окшогон тың кемпирине дасторконго дарбыз алып келүүсүн өтүнөт. Кемпири кампадан бир дарбыз тандап келет. Жигит аксакал дарбызды

чертип көрүп жактырбай, мындан да жакшыраагын алып кел дейт. Кемпири барып кайра дарбыз алып келет. Биздин жигит аксакал аны да жактырбайт, кайра башка дарбыз алып кел дейт. Кемпири дагы бир дарбыз алып келет, бирок, аны да жактырбайт.

Конокторго: "Кемпирдин тандагандарынан жакшысы чыкпады, келгиле, бирге барып жакшысын тандайлы", - дейт. Кампага барып карашса бир эле дарбыз турат. Кемпирдин бир эле дарбызды алып келип, кайра алып кетип жаткандыгын түшүнүшөт.

Жигит аксакал конокторуна: ***"Мына эми, жаш бойдон калуунун сырын түшүндүңөрбү?"*** *– деп сурайт. Алар да түшүнгөн жокпуз дешет. Аксакал:* ***"Кампада дарбыз бирөө эле эмес беле? Кемпирим мени силердин алдыңарда уялтпаш үчүн ар келген сайын башка-башка дарбыз алып келип жаткансып көрүндү. "Кампада башка дарбыз бар беле, болгону бирөө калыптыр" деген жок. Ал мени эч капалантпады, мен дагы аны эч капалантпадым. Үй-бүлө ичиндеги эч бир нерсени сыртка, б.а., өз эне-атабызга да, башкаларга да эч качан билдирген жокпуз. Бири-бирибизди башка бирөөлөрдүн алдында жаман ахвалда калтырган жокпуз, уялткан жокпуз. Ушундайча, экөөбүз тең жаштыгыбызды сактадык",*** *- деп жаштыктын сырын түшүндүргөн экен.*

Ким эмне кылса ошону көрөт

Илгери кылам дегенин кылган, каршы тараптын сөзүн укпастан, изилдебестен өкүм берген бир өкүмдар болгон эле. Бул өкүмдар бир күнү аялы менен сарайынын кенен бакчасында эс алып жүргөн эле. Сарайдын багбаны болсо ошол бакчаны карачу. Багбан өкүмдардардын аялы менен бирге өзү тарапка карай келатканын узактан көрүп, аны аялынын жанында ыңгайсыз кылбаш үчүн көздөн жашырынууну каалайт. Бирок, каерге барса да өкүмдардын көзүнө көрүнүп калмак.

Ушул убакта алды жагында турган бактын бутагына чыгуу оюна келет. Бир секирип бактын үстүнө чыгат. Жалбырактардын арасына жашынат. Өкүмдар аялы менен келип ошол бактын түбүнө отуруп алса болобу? Айланада эч ким жок болгондуктан өкүмдардын аялы ээн-эркин сүйлөп жаткан эле.

Бир маалды аялы эс алуу үчүн чалкалап жерге жатат. Өйдө караса жалбырактардын арасында отурган багбанды көрөт. Дароо туруп, ачуу кыйкырат: "Сени менен эч качан жалгыз отуруп сүйлөшө албаймынбы? Сенин кишилериң бизди дайыма эле ээрчип жүрөбү? Бул кандай деген чегин билбестик?"

Өкүмдар таң калат, эмне болуп кеткенин түшүнө албай: "Султаным, эмне болду, эмне деп жатканыңды түшүнө албадым. Бирөө сенин тынчыңды алдыбы?" Колу менен бактын үстүн көрсөтүп: "Көрбөй турасыңбы, адам төбөбүзгө чыгып алып бизди тыңшап отурат?"

Өкүмдар башын көтөрүп багбанды көрөт. Тамагы айрылгыча кыйкырат: "Тез жалатты (жазалоочуну) чакыргыла, келсин!" – деп буйрук кылат. Бул убакта бираз өзүнө келген багбан түзөлүп өйдө турат. Этегине жабышып, себебин айтып, өкүмдардан кечирим сурайт. Бирок, пайда чыкпайт. Өкүмдар адамдарына кайрадан кыйкырат:

- Кайда кетти жаллат, дагы эле келе электи, мобул адамдын оозу тынбай дагы эле сүйлөп жатат?

Багбан айтат:

- Өкүмдарым, билип турам, өмүрүмдүн акыры келди. Баары бир мени өлтүрөсүз. Өлүүдөн мурда сизге маанилүү окуяны айтып берүүнү каалап турам. Өтүнөм, мени угуңуз. Мени өлтүрө бериңиз, бирок, сөзүмдү угуп болгондон кийин өлтүрө бериңиз. Мени угуунун зыяны болбойт. Бул окуя мен үчүн маанилүү болгондой эле сиз үчүн дагы ошончолук маанилүү!... Өмүрүңүз менен байланыштуу.

Өкүмдар бираз жумшарып калган эле. Бул маанилүү окуяга кызыгат. Өз өмүрү менен кандай байланышы болушу мүмкүн эле. Баары бир багбан качып кете албайт. "Айта турчу окуясын угайын, андан кийин деле өлтүртөм, чынында эле мага да байланышы болсо керек" деп ойлонот. Багбанга бурулуп:

- Айта бер андай болсо. Бирок, мени алаксытып өлүмдөн кутулууну ойлоп турган болсоң жаңыласың, бекерге аракет кылба! – деп эскертет.

Багбан окуяны айтып баштайт: "Султаным, менин атам дагы бир өкүмдардын бакчасында мен сыяктуу багбан болгон. Гүлдөрдү, бактарды бакчу. Сарайдын бакчасында ар кандай түрдөгү бир жаңгак багы бар эле. Эмне себептен экени белгисиз, бул жаңгак багында ар жылы бир жаңгак өсчү. Бирок, эми бышып үзүп ала турчу маалы келгенде жоголуп кетчү. Өкүмдарга бул жаңгакты жеш насип болбойт. Үч жыл бою бул окуя кайталанганда өкүмдардын сабыры түгөнүп, атамды жанына чакырып мындай буйрук берет:

- Эгер бул жылы дагы жаңгакты карап, бышкан кезде мага алып келбесең башыңды жогото турганыңды билип кой. Сөзсүз!

Бечара атам ошондон тарта күнү-түнү жаңгактын түбүнөн чыкпай кайтарат. Жаңгак багынын түбүнө жатып-турат. Дайыма көзү бир гана жаңгакта болот. Жаңгак бышса үзүп өкүмдарга алып барсам, өлөмбү-каламбы деген азаптан тезирээк кутулсам деп күтөт.

Акыры жаңгакты үзө турчу мезгил келип жетет. Атамдын көзүнө уйку кирбейт. Себеби, башынан ажырап калуу коркунучу бар. Бир күнү караса жаңгактын дал үзүлө турчу убагы болот. Кубануу менен мына үзөйүн деген кезде бир карга келип жаңгакты тиштеп алып учуп жөнөйт.

Атам аркасынан жүгүрөт, кыйкырат, бирок, майнапсыз. Көзүнүн карегиндей караган жаңгактан айрылат. Эми кыла

турчу эч нерсеси калбайт. Аркасынан: "Менин өлүмүмө сен себепчи болдуң", - деп карганы каргайт.

Бир маалда караса калдайган бир бүркүт карганын артына түшкөн экен, тырмагын бир шилтеп каргыны өлтүрөт. Атам алды жактан бүркүткө кыйкырат:

- Эй, бүркүт, эч кимдин кылганы жерде калбайт. Сенин дагы өлүмүң жакын. Кезекке сен да кирдиң!

Дегиче болбой караса асманда каалгып учкан бүркүттү мээлеп жаткан мергенчини көрөт. Окту бүркүттү көздөй атат. Ошол замат ок тийип калдайган бүркүт жерге түшөт. Атам мергенчиге кыйкырат:

- Сенин кылганың эмне, эми кезекке сен да кирдиң!

Мергенчи атамдын сөзүн түшүнбөй калат. Атам мергенчинин жанына жакындап баратканда мен анын аркасынан илгерилеп бараткан элем. Атам күтүлбөгөн жерден мергенчиге кыйкырат:

- Абайла, абайла! Жылан!...

Бирок, мергенчи түшүнө электе эле бутуна оролгон жылан уусун мергенчинин бутуна киргизет. Кийин сойлоп алыстап баштайт. Атам жыландын аркасынан кыйкырат.

- Эй, жылан, кезекке сен да кирдиң! Сенин дагы өлүмүң жакын!

Мен эмне болуп жатканын анча түшүнө алган эмес элем. Менин жаныман өтүп качып бараткан жыланды көргөндө колума алган чоң таяк менен жыландын артына түштүм. Атамдын:

- Кой балам, антпе балам! дегенине карабастан таякты жыландын башына чаап калдым, ошол жерде өлдү.

Муну көргөн атам айласы түгөнүп, кайгырып менин жаныма жакындайт.

- Балам, эми сен дагы кезекке кирдиң. Эмне үчүн мени укпадың? – деп капасын айтат. Бирок, болор иш болгон эле. Кыла турчу эч нерсе калган эмес эле!

Акыры барып иштин каерге такала турганын кызыгып күтүп турган өкүмдар багбанды өлтүрө турган болсо кезектин өзүнө келе тургандыгын түшүнгөн эле.

Коркконунан:

- Көзүмө көрүнбө, жогол бул жерден! – деп багбанга кыйкырат.

Ушундайча багбан жанын куткарган экен. Албетте, өкүмдар дагы...

Чымчыктын насааты

Ач көз бир адам чымчык кармап алат. Чымчык андан сурайт:

- Мени эмне кыласың?

- Союп жейм.

- Менин бир ууч этим курсагыңды тойгузбайт дагы, дартыңа да пайда боло албайт. Мени коё берсең үч маанилүү насаат айтам.

- Насааттарды айтсаң коё берем.

- Бирөөнү сенин колуңда турганда, экинчисин мына бул бакка конгондо, үчүнчүсүн болсо каршы тарапта турган дөбөгө конгондо айтам.

- Макул, биринчисин айт!

- Колуңан чыккан нерсеге кайгырба!

- Экинчиси эмне?

Чымчык бакка конуп айтат:

- Болбогон нерсеге ишенбе!

- Үчүнчү насаатты айт! Чымчык каршы тараптагы дөбөгө конуп айтат:

- Сен кандай акылсыз акмак адамсың, менин курсагымда элүү граммдан эки даана бермет бар болчу. Мени сойгондо бул эки берметке ээ болмоксуң.

Бермет деген сөздү угар замат ач көз адам дароо эстен танып жыгылат. «Аттиң ай!" – деп өзүн өзү жемелейт. Кийин айтат:

- Үчүнчүсүн айт!

- Сен эки насаатты дароо унутуп койдуң. Үчүнчүсүн айтсам эмне пайда?

- Айт, балким унутпайм.

- "Колдон чыккан нерсеге кайгырба", - дедим, мени коё бергениңе кайгырдың.

"Болбогон нерсеге ишенбе", - дедим. Этим, сөөгүм биригип 100 грамм да чыкпайт, а сен болсо курсагымда элүү граммдык эки бермет бар дегениме ишенип калдың.

- Үчүнчү насаатыңды айтпайсыңбы?

- Акылы жок акмак адамга насаат пайда бербейт. Ач көздүк адамды сокур жана дүлөй кылат. Чындыкты көрүүгө кедерги болот.

Кадыр билүү

Сууда жашаган бир балык суунун кадырын билбейт, суудан чыгарып койсоң кайра сууга жетиш үчүн жан алакетке түшөт. Адамдар дагы ушундай. Колунда турган жакшылыктардын шүгүрүн анык биле албайт, бетердин бетерин, жамандын жаманын көрмөйүнчө, башынан өтмөйүнчө анча түшүнө бербейт.

Бир падыша кулу менен бирге кемеге түшөт. Кул эч качан деңиз көрбөгөн жана кеме машакатын тартпаган эле. Онтоп ыйлап баштайт. Калтырап титирейт. Сооротуш үчүн канча аракет кылышса да басылбайт. Пайдышанын тынчы кетет.

Кемедегилер эмне кылууну билбей турган кезде карыя бир адам падышанын алдына чыгап: "Уруксат берсеңиз, мен анын үнүн басайын", - дейт. Падыша мунун сунушун жактыруу менен кабылдайт.

Карыянын буйругу менен кулду деңизге ыргытышат. Кул бир нече жолу сууга чөгүп, кайра чыгат. Кийин чачынан кармап, кеме тарапка тартышат. Кул кемеге жакындаганда

эки колу менен жипке бекем карманат, ошентип кемеге чыгып, бир бурчка кадалып энтигип отуруп калат.

Карыянын кылган жоругу падышаны таң калтырат. "Бул ишиңдин сыры эмне", - деп сурайт.

Карыя адам жооп берет: "Кул алгач сууга чөгүү, тумчугуп өлүү коркунучун башынан өткөргөн эмес. Кемедеги жан саламатынын кадырын билбеди. Мына, тынчтык жана бакыт ушундай болот, бир жамандык көрбөгөн адам көңүл тынчтыгынын кадырын биле албайт."

Тарбия жаратылышка байланыштуу

Өкүмдарлардын бири вазирине уулунун устазы тууралуу даттанат:

- Уулумдун илим үйрөнүүсү, менин ордума жакшы өкүмдар болуусу менин тилегим. Ал болсо дайыма ыр-музыка менен алектенип жүрөт. Демек, устазы ага жакшы багыт бере албай жатат.

Вазир айтат:

- Өкүмдарым, устаздын колунда эч нерсе жок. Баланын зээни, кабылдоо күчү эмнеге карата болсо бир гана ошол нерседе өнүгүүсүнө, жетилүүсүнө жардам бере алат. Адамдын табиятын өзгөртүүгө болбойт. Тарбия жаратылышка байланыштуу.

Өкүмдар болсо тарбия менен жаратылышты башкарып багыт берүүгө боло тургандыгын тастыктап жаткан эле. Муну далилдеш үчүн бир кеч сарайында оюн-зоок уюштурат. Оюн-зоокто үйрөтүлгөн мышыктардын көргөзмөлөрү дагы орун алат. Мышыктар жондоруна коюлган бир табактын ичинде жагылган шамды түшүрбөстөн басышат. Өкүмдар бул вазирге мышыктарды көрсөтүп айтат:

- Көрүп турасыз, тарбиянын күчү эмнеге гана жетпейт.

Вазир жооп айтпайт. Дагы бир күнү боло турчу оюн-зоок кечесин күтөт. Күткөн маал келип, бул сапар вазир

өзү менен бирге бир канча чычканды жашырып ала келет. Мышыктар көргөзмөгө чыккан кезде бул чычкандарды мышыктардын ортосуна коё берет. Мышыктар жонундагы табактарды унутуп, шамдары менен туш тарапка тоголотуп, чычкандардын аркасынан жүгүрүшөт. Жанып турган шамдардан жердеги килемдер тутанып өрттөнөт. Бир заматта баш-аламанга айланат. Дал ошол учурда вазир падышага жакындап:

- Көрдүңүзбү падышам, тарбия жаратылышка байланыштуу – деп айтат.

Салиха жубайлуу болгум келет

Үй-бүлө кура турчу 25 жаштан өткөн элем...

Дегенче болбой апам үй-бүлө куруу маселесинин учун чыгарып калды. Салиха бир кыз болсо калганы болот деген ойдо жүрдүм. Жакын туугандарыбыздын биринен кабар келди. Кошуналары абдан диндар экен, кызынын алардан да өз динине бекем экендигин укканда өтө кубандым. “Барып бир көрүшөлү”, - дедим. Алгач үй-бүлөсү менен сүйлөштүм. Мен сүйлөгөнгө да үлгүртпөй өздөрү эле сүйлөй беришти, буга таң калдым. Эч нерсе айталган жокмун... Сөйкө салуу кечеси эң жакшы музыканттар болуш керек экен. Тойдо да ушундай болуш керек. Үйдүн ичи оокат толо төшөлүш керек экен, болгондо да кымбатынан. Эң акыркы модельдеги машине болуш керек экен, себеби, кошунанын күйөө баласы жапжаңы машине алыптыр. “Апа, кете берели” деп айтайын дедим, бирок, уялдым. Кыз менен көрүштүргүлөрү келди. “Исламиятка ылайык көрүштүк”, он беш билерик,эң жакшы көйнөк (2000 доллар), эң чоң тойкана... Эмне айтаарымды билбедим. Мен биргана салиха жубайлуу болгум келген. Койгон талаптарын айтып бүтүрө албай жатты. Ошол учурда каптал жакта турган күзгүгө көзүмдүн кыйыгы менен өзүмдү өзүм карадым. Көрүнүшүмдө

бизнесмен адамдын деле кебетеси жок болчу. Жыйырма беш мүнөт сүйлөдү, талаптары бүткөндө кезек мага келди. "Сенин талабың кандай?" - деди. Дароо туруп кетип калгым келди, ичиме батпай кеткен элем, келгениме бир саат болсо да дүнүйөгө малынып кеткен адамдар менен бирге отуруп ичимди карартып жиберген эле. Кайта сурады, "сенин талабың кандай?" - деп. "Буюрганы болор", - деп өйдө турдум. Кичи пейилдик менен үйдөн чыгып кеттик.

Жолдо кетип баратканда телефон чалынды... Байкем чалып жаткан экен...

Жанындагы кошунасы Серхат аганын кызы бар экен... Серхат ага өтө жакшы адам... Бала кезден тааныйчу элем ала кишини. "Жарайт, барабыз", - деп айттым... Серхат аганын үйүнө барыш үчүн даярданып, апам менен бирге жолго чыктык, он беш мүнөттө алардын үйүнө бардык. Кеп-сөз башталып, менин балалык кезимди айтып мактап жатты. Бетим кызарып, уялганымдан эч нерсе айталбай отурдум. Акыры сөз негизги маселеге келип жетти. "Балам, мен сени жакшы көрөм, максатыбыз – Аллаху тааланын насип буйругу менен жаштарды бактылуу кылуу", - деп, ал дагы талаптарын санап баштады. Ушунчалык көп нерсени санады, акыры уйкум келип баштады. Эң акырында: "Менин уулумдун кумарканадан калган карызы бар, аны төлөбөсөк ансыз деле той болуусу мүмкүн эмес", - деди. Дароо көздөрүм ачылды, чынын айтсам таң калдым. Көзүмдү жерден ала алган жокмун көпкө чейин. Серхат ага: "Жаштарды бири-бири менен көрүштүрөлү", - деп айтып калды. Бир бөлмөдө көрүштүк, кыз сүйлөй баштады. Мындан мурдагы көргөн кыз эмнен сураса бул да ошолорду санап баштады. Колундагы телефон чырылдап, сөзүн бөлдү, сүйлөшкөн соң телефонун жапты. Кайта чырылдады, сүйлөшүп кайта жапты. Кайра чалды. Чыдамым кетип: "Сага чалган ким?" - деп сурадым. Мурдагы куда түшкөн жигити экен, достошпой

калганына он күн болуптур. Эмнеге айрылып кетишкенин сурадым. Чайканада башка бир эркек менен отурганын көрүптүр, ошону менен талаш сөздөн улам айрылууга туура келиптир. "А чайканада кайсы киши менен отурган элең?" - десем,"Иштеген жериндеги кардарларыбыздын бири", - деди. "Демек,мурда эле иштеп жүргөн экенсиз да?" "Ооба, мен массажчы болуп иштейм", - деди. Шоктон шокко кирип кетипмин. Беш мүнөттүн ичинде мен билбеген толгон-токой нерселерди уктум. Үйлөнүүдөгү максатын сурадым. Кудалашкан жигити тынчтык бербей жатыптыр, башкача бир жашоо, башка адамдардын чөйрөсүндө болууну каалап жүрүптүр. Сөздүн ачыгын айтканда, атмосферасын өзгөртүүгө муктаж экен. Андан ары чыдамым кетип, туруп кете берүүгө уруксат сурадым. Мен бир гана салиха жубайлуу болгум келген эле. Кичи пейилдик менен апам экөөбүз үйдөн чыгып кеттик. Кийин укканыма караганда Серхат ага артыман көп сөз чыгарып жибериптир.

Күлүмсүрөп: "Бүгүн мактаган адамың эртең сөгөт", - деп койдум ичимен. Мындан ары үйлөнүү деген ойдон баш тарта турган болгом. Апталар боюнча тышка чыккан эмесмин. Кеч киргенде таза аба жутуу үчүн балкондо отуруп китеп окуп жаткам. Каршы тараптагы кошунабыз түнү иштеген үчүн кеч тогуздарда үйүнөн чыга турган. Он жаштагы баласы да атасынын аркасынан ыйлап кала турган. Эжеси аны алаксытыш үчүн балконго чыгарып, бир ыгын таап менин менен сүйлөшүүгө аракет кылчу.

Бул тез-тез кайталана бергендиктен мындан тажап кеткен элем. Бир күнү кеч Имам Газалинин "Кыямат жана акырет" деген китебин колума алып ошол саатта балконго чыктым. Мени көрүп ал да балконго чыкты, бир сөз таап кайра сүйлөп баштады.

"Ар түнү китеп окуйсуң, ал кандай китеп?" - деп сурады. Мен күткөн мүмкүндүк колума тийип: "Берейин, оку", -

дедим, "Макул", - деди. Бисмиллах деп эки-үч метр узакта турган кызга китепти ыргыттым. "Бар эми кирип, үйдө оку", - дедим. Китепти окуганбы, айтор, балконго чыкпай турган болду.

Үйлөнүүдөн баш тарткан элем, жубай табуу мага узак көрүндү. Арадан айлар өттү. Бул убакыт ичинде апам менен дагы бир нече кызды көрүүгө бардык. Бирок, натыйжа баягындай эле, өзгөргөн эч нерсе болгон жок.

Бир күнү Шейшемби кечи эле, ичим кысылып, демим кыстыгып кеткен сыяктуу сезимге кирдим. Ошол түнү эки рекет намаз окуп жаттым. Бир кызык түш көрдүм. Бирөөнө айткым келди бул түшүмдү.

Ошол түнү балкондо толгон айды карап турсам, телефонуп чырылдап калды. Толгон айдан көзүмдү албастан, чалып жаткан адам ким экендигин да карабастан чөнтөгүмөн телефонду чыгарып кулагыма такадым. Чалып турган адамдын үнү тааныш угулду. Бирок, ошол күндөн тартып турмушумдун өзгөрө тургандыгын кайдан билдим. Мага чалган адам - эң жакын досум Али болчу.

Ал дагы эригип отурган экен, мени чакырды. Даарат алып, үйдүн жанындагы чай бакчасына бардым. Сөз балалык кезибизден ачылып, акыры көргөн түшүмдү айтып бергим келди. Чаң сапырылган айыл көчөлөрүндө бара жатыптырмын, колумда бир кылыч бар, айланамдын баары жыланга толгон. Жыландар бир метр көтөрүлүп, баштарын өйдө көтөрүшкөн.Алардын баары башыма секирүү үчүн шымаланып турушкан эле. Кылыч менен өзүмдү коргоп жаткан элем. Мага жакындагандарды кылыч менен өлтүрүп, алга карай бара жаткан элем. Алды жакта уктап жаткан бирөө бар болчу, бир добуш уктум, бирок, айланада эч ким жок эле. Уктаган кишини карадым. Чыккан добуш: "Ал жаткан адам - Мусаб бин Умейр", - деп айтты.

Кийин алдыда бараткан эки кишини көрдүм, бири - Пайгамбарыбыз эле, экинчисинин ким экендигин көрө алган жокмун. Досум Али түшүмдү жоруп баштады. "Душмандарыңды жеңип, жакшы натыйжага жетесиң", - деди.

Сөз кайра үйлөнүү маселесине келди. Башыман өткөндөрдү айттым. Бул маселеде дартым бар эле.

Менин жубайым дүнүйөгө берилген адам болбошу керек эле, бир гана дүнүйө деп жашабашы керек эле.

Кыйынчылыктарымды узак убакытка чейин угуп отурду Али. Эми ал сүйлөп баштады.

- Мен үйдөн чыгып баратканда апам мага айтты:"Биздин райондо бир кыз бар, ошону менен сени көрүштүрсөк", - дешти.

- Жок Али, мындан кийин бирөө менен көрүшөйүн деген ниетим жок. Кыз деле үйлөнгүсү келип турган кыз эмес экен.

- Эмне үчүн, - дедим.

- Ал дагы бир канча киши менен көрүшүптүр, андан кийин үйлөнүүдөн абдан сууп калыптыр. Алинин апасы көрүшсүн деп койбогондуктан макулдугун беришиптир.

- Макул анда, эртең баралы деп макулдаштык.

Көргөн түшүм чындык болот бекен. Бул убакка чейин сабыр кылдым. Алдыма чыккан тоскоолдуктарды Аллаху тааланын уруксаты менен ашкан элем. Али менен коштошуп үйгө келдим. Маселени апама айтып бердим. Эртеси көрүүгө бармакчы элек. Өтө толкунданып турдум эмнегедир. Эртең менен эрте туруп кийиндим. Толкундануум кетпей, үйдүн ичинде ары-бери басып жүрдүм. Биринчи жолу ушундай толкунданышым. Бешим намазын окугандан кийин апам экөөбүз жолго чыктык. Али бизди кыздын үйүнө чейин алып барды. Эшигин кактым. Эшикти атасы ачып, "Кириңиздер", - деди. Бираз сүйлөшкөндөн кийин кеп негизги маселеге келди. Кыздын атасы сүйлөдү:

- Балам, сага айта турган эч нерсем жок, сен буларды кызым менен сүйлөш, - деди.

Чынын айтсам, абдан таң калдым, себеби, биринчи жолу ушундай жагдайды көрдүм. Биринчи жолу дүнүйөлүк эч бир сөз ачылбаган эле. Бир бөлмөдө кыз менен сүйлөшө турган болдум. Отургучка отурдум, колдорум столдун үстүндө тердеген алаканымды сүртүш үчүн жүзаарчы кармап турган элем. Бөлмөгө нур жүздүү кыз кирди. Төмөн карап сүйлөп баштады. Сөздү тиги кыздар сыяктуу билерик, келин көйнөк менен баштаган жок.

Биринчи суроосу намаз тууралуу болду. Мага "намаз окуйсуңбу" деп сураган жок, "намазды канча мүнөттө окуп бүтүрөсүң", - деди. "Мисалы, бешим намазың канча мүнөттө бүтөт?" - деди. "Он беш мүнөттүн айланасында", - дедим. Ыраазы болду. Кийин: "Жыйнаган канча акчаң бар?" - дегенде "мурдагы кыздар сыяктуу сөздү баштайт окшойт", - дедим ичимен:

- 45 миң акчам бар.

- Акчанын зекетин берип турасыңбы? – дегенде, туура эмес ойдо болгондугума өкүндүм.

- Ооба, берип турам, - дедим.Сөзүн салмак менен улантты.

- Сизден мурда үч киши менен көрүштүм. Баары бай адамдар экен, ишенген нерселери бир гана акчалары эле. Сүйлөгөн сөздөрүнүн баары акчага, байлыкка таянып турганын көрдүм.Динге байланыштуу эч нерселери жок эле, намаздарын дагы окушпайт экен. Сизден биринчи болуп сураган нерсем намаз болду, себеби, намазын туура жана хушу менен окуган адамдан зыян келбейт. Үй-бүлөсүнүн акысын тебелебейт, адилетсиздик кыла албайт. Бардык адамдарга эң жакшы нерсени гана тилейт. Эч кимди кордобойт жана көңүлүн оорутпайт. Мындай адамды бардык макулуктар

жакшы көрөт, макулуктар жакшы көргөн адамды Аллаху таала дагы жакшы көрөт.

Сөзүн ары карай улантты.

- Кийин зекетти сурадым, себеби, ал акчада кедейлердин акысы бар. Кедейлердин акысын карабаган адам жубайынын да акысын карабайт. Аллаху таала андан кантип ыраазы болсун?

Кандай гана туура сөздөрдү айтып жаткан эле. Анын бул сөздөрүн укканымда ушунчалык бактылуудай сездим өзүмдү. "Дүнүйөлүк эч бир нерсе каалабаймын", - деди. Жан тарапта турган китеп текчелериндеги өзү окуган китептерди ткөрсөттү. Көргөндө өтө кубандым, себеби, ал дагы мен окуган Ахли сүннөт китептерин окуйт экен. Мен кызарып, эмнегедир тердеп жаттым, колумдагы жүзаарчым да суу болуп калган эле. Менин ал кыздан сурай турган эч нерсем калбаган эле, мен сурай электе эле баарын айтып койду мага. Акыры апам менен сүйлөшкүсү келди, сыртка чыгайын деп өйдө турганда колумдагы жүзаарчы жерге түштү. Жерди карадым, бирок, жерден көрө албадым, сыртка чыгып кеттим. Апам менен дагы ичкериде он мүнөттөй сүйлөшүп отурушту. Апам чыккандан кийин үй ээсинен уруксат алып жолго чыктык. Эки тарап тең бири-биринен ыраазы болушту. Апаман ичте эмне тууралуу сүйлөшкөндүгүн сурадым. Апама жана бир туугандарыма болгон мамилем тууралуу сураптыр. Себеби, эне-ата ыраазы болбогон баладан Аллаху таала да ыраазы болбойт эмеспи. Үйгө барганда бул маселени атама айтып бердик, ал абдан кубанды. Даарат алып, эки рекет намаз окудум.

Бөлмөмдө бир нече мурун көргөн түшүмдү эстедим. Колумдагы сабыр кылычы менен бардык кыйынчылыктардан өтүү насип болуптур, мунун натыйжасына да жеттим. Бул күндөн баштап тойго даярдыктар башталмак эле.

Сөз айтылып, үй-бүлөлөр арасында шакек тагылды.Той

маселеси бираз кыйын болду. Бир тууган тарабы музыкалуу той болот деп болушпайт, мен болсо динибизге ылайык болсун деп түшүндүрүүгө аракет кылып жаттым. Мүнөзүм жумшак болгондуктан алар барган сайын менин үстүмө да чыгып алышкан эле. Алардын ою боюнча той музыка менен болуш керек экен. Жаназа үйү сыяктуу дуба, мавлют окутууга болбойт экен. Эмне кылышты билбей, дагы да сыгылып кеттим. Канча жолу мунун харам экендигин айтсам дагы кабыл кылдыра албадым. Бир кечте бир туугандар менен үйдө жыйналып бул маселе тууралуу сүйлөшүп жаткан элек. "Бир шарт менен силердикин кабыл кылам", - дедим. Баары эмне деп айтар экен деп таң калып карап турушту. "Мен өлгөндө мени менен бирге мазарга кире турган бирөө болсо жана менин ордума эсебимди бергиси келген бириңер чыксаңар муну кабыл кылам", - дедим. Уялгандыктарынан эч ким менин бетиме карай алган жок. Ушинтип бул маселе да жабылды.

Бир Бейшемби күнү кыз тарап менен сүйлөшүп, тойго деп аны-муну сатып алууга бардык.

Шакек салган кызыбыз жанымда менин кулум сыяктуу турду. Мен эмнени көрсөтсөм: "Болот, мен да жактырдым", - деп жатты. Адам деген ушунчалык жөнөкөй, ушунчалык да назик болобу. Анын бул жагдайын көргөнүмдө мен дагы эң жакшы сапаттагы нерселерди алып жаттым. Аны бактылуу кылыш үчүн колуман эмне келсе ошонун баарым кылгым келип турду. Үйүбүздү жабдуулап, антип-минткенче үйлөнүү тою да келип жетти. Колум-бутума тийбей бир чети толкундангандан жаным чыгып кетчүдөй сезилди.

Тоюм дал менин оюмдагыдай болду. Үй-бүлөлүк алгачкы жылдарында кээ бирөөлөрдүкү сыяктуу уруш-талыш болгон жок. Биз Исламдын сызыганда жолугуп, бирлешкен элек. Эч бир кыйынчылыгыбыз болгон жок. Жубайымдын акылына, жакшы мүнөзүнө, күлүмдөгөн жылуу жүзүнө айран-таң калып жүрдүм. Ансыз убакыт өтчү эмес эле. Жумушта

жүргөндө мүмкүнчүлүк тапсам телефон чалып үнүн угуп, өзүмдү бактылуу сезип жүрдүм. Анын сүйлөөсүндө ичимди жылыта турган башкача бир таасир бар эле. Муну кантип кылып жатат деп түшүнө алчу эмес элем. Үйгө барсам дайыма күлүмсүрөгөн жарык жүзү менен тосуп алаар эле, ошол замат үстүмдөгү чарчоо сезимимдин бардыгы кете турган. Тамак жасаган кезинде жардам берер элем. "Сен чарчаган чыгарсың, кирип отур", - дечү, мен да кирип отурчумун. Себеби, аны таарынтып алууну эч каалачу эмес элем. Эмне кааласа ошону аткарайын деп турар элем. Менден дагы бир нерсе сурасын деп көздөрүнүн ичине карачу элем. Анда-санда машина менен ары-бери кыдырчу элек, буга да абдан кубанчу. Бир күнү да сейилдеп келиш үчүн машинага отурдук. Кайрылып мага карады. "Сабыр деген кандай жакшы, сабыр адамды бул машина сыяктуу баргысы келген жерге жеткирет", - деди. Муну эмне үчүн айткандыгын түшүнгөн эмес элем. Бираз кыдырып, кайраүйгө келдик. Бир нече күн мурда бөлмөбүздүн ачкыч менен ачып-жаба турган жери бузулуп, кыйынчылык менен ачылып-жабылчу. Өткөндө биздин райондо уурулук болгондугу үчүн үйүбүздү кулпулачубуз. Бир жумадан бери жубайымдын журөгү айланып, ошол үчүн түн ичинде тез-тез тура турган. Менин уйкум өтө жеңил болгондугу үчүн дароо ойгоно калчу элем. Ошол түнү да кайра жүрөгү айланганбы дейм, турду, турганын сезип көздөрүмдү ачтым. Бирок, ал менин ойгонгонумду байкабады. Акырын эшикти көздөй бет алды. Бирок, ошол кезде көздөрүмө ишенбей турчу бир окуя болду. Менин тынчымды албайын деп бекилип турган эшиктин ачкычына да тийген жок. Эшик жабылып турган, жубайым "бисмиллахиррахманиррахим" деп эшикти ачпастан сыртка чыкты. Муну көрүп жүрөгүм дүкүлдөп, терден баштадым, төшөктөн туруп көздөрүм эшикке кадалып калган эле. Бөлмөнүн терезесинен жууна турган жердин чырагы көрүнүп турчу. Бети-колун жууп чыракты өчүрдү.

Мен дароо төшөккө жатып, уктамыш болуп калдым. Бирок, жубайым эшикти ачпай туруп бөлмөгө кирди. Жүрөгүмдүн дүкүлдөгөнү күчөгөн сайын чыдай албай ойгонгон сыяктуу болдум да, төшөктө түзөлүп отурдум. Жубайымдын жүзүн карасам ушунчалык нур чачырап турду. Ойгонгонумду көргөндө күлүмсүрөп мага карады. Эмне кылаарымды, эмне айтаарымды билбедим. "Тынчыңды алдым го", - деп сурады. "Жок, кирип-чыкканыңды сезген да жокмун", - десем, мени карап күлүмсүрөдү дагы, кайра жатты. Жумушка барганда ошону эле ойлоп жүрдүм. Кантип ушундай кыла алды? Кеч үйгө барганда эшиктин коңгуроосун баспай, эшикти дароо ачкычым менен ачтым. Эшикти ачканымда жубайым маңдайымда туруптур, жумуштан келгенимде эшикти ачыш үчүн даярданып туруптур. Салам берип кирдим, бети-колумду жууп, дастаркон даярдап тамактандык. "Бүгүн башкачасың, эч нерсе болгон жокпу", - деп сурады. Жооп бере албыдым. Кече түнкү окуяны кантип сурай алмакмын. "Сага бир нерсе айтайын" деп колуман кармап өйдө тургузду. Көздөрүнүн ичин карап турдум. "Айт", - дедим.

"Боюмда бар", - деди. Андан кийинкиси эсимде да жок. Буттарым шалдырап, жерге жыгылып калыптырмын. Жарым сааттан кийин өзүмө келгенде жубайым жанымда отурган экен. Жаткан жеримен ага карасам уялып жерди карады. Бул кабарга кандай сүйүнүп кетикенимди түшүндүрө албайм.

Кеч жумуштан келатканда төрөлө турчу балага деп ар кандай буюмдарды ала келе турган болдум. Кеч жатканда жубайым экөөбүз кыялдарга батар элек. Балабыз белгилүү жашка келгенде биринчи болуп кайсы китепти окутсак экен? Алгач намаз китебиндеги маалыматтарды үйрөнүшү керек эле. Андан кийин кайсынынсын окутсак, Ислам Ахлагынбы? Ыйман китебинби?Жок, жок, алгач халифалар тууралуу аңгемелерди окусун. Менин балам Ахли сүннөттү коргогон, Ахли сүннөттү жайыш үчүн аракет кылган кул

болушу керек эле. Аны мына ушундайча чоңойтушубуз керек эле. Ар күнү кеч жубайым менен белгилүү бир убакыт бөлүп жубайым менен Имам Раббининин “Мектубат”китебин окучу элек. Бир күнү кечинде окуп отуруп көздөрүм чарчагандыктан жубайыма үнүн чыгарып окуусун сурадым да көздөрүмдү эсалдырыш үчүн жумдум. 212-чи катын окуп жаткан эле. Бир кезде көздөрүмдү ачып карасам колунда турган китеп жабык экен. Көздөрүмдү ачканымда көрүп дароо китепти карап калды. Китепти ошончо жаттап алганын жана жатка окуп жатканын ошондо түшүндүм. Окуп жаткан кат бүткөндө токтоду. “Мектубатты ушуга чейин канча жолу окудуң?” - деп сурасам:“Билбейм”, - деди.“А канча убакытта китепти окуп бутүрөсүн?” - дедим. “Бир аптада”, - деп жооп берди. Жубайымдын руханий дажаларга жогорулаганын түшүндүм. Менин тынчымды албайын деп эшикти ачпастан чыгып кетүүсү эле бир керемет болчу. Ошол күндөн тарта жубайыма болгон урмат-сыйым дагы да көбөйдү. Жубайым олуя болчу. Илмихалды окуганда тушүнбөй калган жерлерин жубайыман сурачумун. Ушунчалык жакшы түшүндүргөнүнө таң калбай койчу эмесмин. Хикматын түшүнбөгөн кичинекей кыймыл аракетин да сурап үйрөнчү элем. Ал дагы дароо илмихалдын баланча бетинде жазылган деп түшүндүрүп берер эле. Ар абалына сабыр кылчу жана ар абалына шүгүр кылгандыгы билинчү. Маңдайымда Исламият чегинде жашоо кандай экендигин көрсөткөн жалгызым бар эле, ошондуктан, Аллаху таалага канча шүгүр кылсам да аз эле. Жубайымдын бир нече кереметтерин көргөндө чыдай албай, эмнеси болсо да бул тууралуу өзү менен сүйлөшөйүн деп жүрдүм.

Адаттагыдай жумуштан келип, тамактанган соң жубайымды маңдайыма отургузудум. Барган сайын күчөгөн толкундоо менен акырын сүйлөй баштадым. “Исламияттын эң кичине маселелерине да эң жакшы көңүл бөлөсүң. Мындан ары айтып отуруунун деле кажети жок”, - десем жубайым

сүйлөй баштады: “Сабыр кандай жакшы. Сабыр кылып жатып шүгүр кылуу дагы да жакшы. Адам ар абалына сабыр кылып жана шүгүр кылса Аллаху таала ага дагы жакшыларын берет.” Мындан кийин оозуман бир да сөз чыкпады, жубайым да сөзүн бүтүргөн болчу. Ошол күндөн кийин ага болгон мамилелериме дагы да катуу көңүл бура баштадым. Аны таарынтып ала турчу бардык нерседен узак турдум. Бир күнү кеч апам телефон чалды, эки күндөн кийин кошунанын кызынын үйлөнүү тою болот экен, ошол жерге мени да чакырышыптыр. Жубайым менен бирге тоюна бардык, бардыгы Исламга ылайык тартип менен уюштурулган экен. Эркектер менен аялдар отура турган жер башка- башка бөлмөлөрдө эле. Тойдогу Исламга маани берип даярдалганына абдан кубандым. Бир түнү балкондо турганда берген “Кыямат жана Акырет”китеби оюма келди. Он мүнөттөн кийин кичинекей бала келди, бул бала үйлөнүп жаткан кыздын иниси экен. Атасы жумушка кетип баратканда аркасынан ыйлап калган бала ошол бала эле. “Байке, эңкейсеңиз”, - деди. Ылдый ийилдим, кулагыма эжесинин мага чоң ырахмат айткандыгын айтты. Анын бул абалга келүүсүнө мен себепчи болгон экенмин. Муну укканда өтө кубандым. Жубайымдын боюнда бар болгон үчүн көпкө чейин отура албай үйгө кайтып кеттик.

Арадан айлар өтүп, жубайым да төрөп, бир уулдуу болдум. Жашообузга абдан ыраазы элек. Жубайым менен ар түнү китеп окууну улантып жаттык. Жубайымды “устазым” деп чакырчу элем. Ал менин устазым болчу. Дүнүйө жана акырет саадатым үчүн эң чоң себепчим эле. Түнү бала ойгонуп ыйлаганда тынчы кетпесин деп уулубузду алып башка бөлмөгө чыгып кетер элем. Арадан эки жыл өтүп, уулубуз чоңойгон эле. Жубайым кандай гана абал болбосун шүгүр кылуумду айтчу эле. Бир мезгил өткөндөн кийин жубайым ооруп калды. Убактыбыздын көбү ооруканада өтө турган. Жубайымдын оорусу күчөп, менин болсо колуман эч

нерсе келбеди. Бир түнү жумуштан үйгө келгенде эшикти такылдаттым, бирок, ачпады. Ичке кирсем ушунчалык атыр жыт келди. Ичке кирсем жубайым жаткан экен, башында уктап жаткан чыгар деп ойлодум. Көпкө чейин ойгонбогондуктан барып ойготоюн дедим, бирок, акыретке көз жумганын түшүндүм. Көпкө чейин ойгонбогон соң барып ойготууга аракет кылганымда кайтыш болгондугун түшүндүм. Ошол жерге жыгылдым. Ичим өрттөндү. Көздөрүмөн жаш агып баштады. Апама чалып, келүүсүн өтүндүм. Эртеси жубайымды жерге бердик.

Үйгө киргенде жыттаган баягы атыр жыт кабырдан келип баштады. Ар барганымда ошол жытты сезем, үй кире албай турамын. Бир гана аны сагынып жүрдүм. Жаным жубайым, устазым көз жумган эле. Ал айтканын кылайын деп, бирок, баары бир сабыр кылуудан башка чара табалбадым. Ар качан аны ойлой берем. Айлар өткөндө барып үйгө кирүүгө батындым. Көздөрүмө жаш толуп, ыйлай баштадым. Балконго чыгып, стулга отурдум. Толгон ай чыгып турган. Али телефон чалган ошол түн эсиме келди.Ошол түнү да дал ошол толгон ай бар эле. Көздөрүмөн жаш төгүлүп, сыртка чыктым. Түптүз устазымдын, жубайымдын мазарына бардым. Сааттар бою ыйладым. Кайрадан ошол жыпар жытты сезип баштадым. Аркаман бир кол ийинимди кармады. Артымды карасам жубайым нурга чөмүлгөн абалда турган экен. Толкунданганыман эч нерсе айталбай турдум. Башым айланып, акыры жыгылып калыпмын. Ойгонгонумда таңкы азан окулуп жаткан экен. Туруп туш-тарабымды карадым.

Жубайымды көргөн кезде "Сабыр кыл" дегенин эсиме түшүрдүм. Мечитке барып багымдат намазын окуп бүтүп, тышка чыгып баратканда чөнтөгүмдө бир нерсе салынганын байкадым. Колумду чөнтөгүмө салсам бир жүзаарчы бар экен. Жубайымдын үйүндө алгачкы көрүшкөнүбүздө столдон туруп баратып жерге түшүрүп алып табалбай калган элем.

Демек, жубайым таап алып сактап койгон экен. Жүзарчыда мен билбеген ушунчалык жыпар жыт бар эле.

Бул окуя – чыныгы болгон окуя. Муну жазган адамдын аңгеменин акырына тиркеген сөздөрү мына булар:

(Бул окуяны атамдын күндөлүк дептеринен алып, жөнөкөйлөштүрүп жаздым. Аңгемедеги кишилер – атам жана апам. Төрөлгөн бала мен болчумун. Сабыр менен шүгүр адамды эң жогорку даражаларга чыгара турчу эки канат.)

Аллаху таала баарына ушундай жубай насип кылсын.

Рамазанга урмат кылуунун натыйжасы

Бир Рамазан күнү эле. Мусулман кварталында жашаган бир мажусинин кичине баласы орозолуу мусулмандардын арасында нан жеп жаткан эле. Атасы баласынын бул кылыгын көргөндө: "Балам, мусулмандардын арасында нан жегениң кандай? Алар бул күндөрдө орозо кармашат, бул күндөр алар үчүн мубарек күндөр, урмат көрсөтүү керек", - деп эскертип: "Бар үйдө же", - деп, баланы үйүнө жөнөтөт.

Бул окуядан бир нече жылдан кийин бул мажуси өлөт. Анын өлүмүнөн кийин ошол шаардагы бир мусулман муну Жаннатта экенин көрөт. Мажусиге: "Кандайча бул ниматка ээ болдуң! Биз сени мажуси деп билчү элек. Жада калса, өлгөнүңдө жаназа намазыңды да окубаган элек", - деди.

Ал болсо мына бул жоопту берет:

"Ооба! Туура айтасың. Мен мажуси болчумун. Бирок, бир күнү кичине балам мусулмандардын арасында алар орозолуу кезде нан жеп жаткан эле. Мен болсо баламдын алардын алдында нан жегенине уруксат бербедим. Мусулмандар урмат кылган нерсеге мен дагы урмат көрсөткөндүгүмөн Жанабы Аллах оору төшөгүмдө жатканда мени мусулман болуу сыймыгына ээ кылды. Мусулман болуп өлгөндүгүм үчүн бул жакшылыкка ээ болдум."

Дубанын кабыл болуусу үчүн

1. Мусулман болуу.

2. Ахли сүннөт ишениминде болуу. Бул үчүн төрт мазхабдын бирин кармануу керек.

3. Фарздарды аткаруу. Казага калган намаздарды түнүчүндө жана сүннөт намаздарында окуп, колдон келишинче эртерээк окуп бүтүрүү.

Фарз намазы казага калган адамдын сүннөт жана нафил намаздары, дубалары кабыл болбойт. Сахих болсо да сооп берилбейт. Шайтан мусулмандарды алдоо үчүн фарздарды маанисиз көрсөтүп, сүннөт менен нафилдер менен алектенүүгө түртөт. Намазды маалы киргенин билип жана маалдын башында окуу зарыл.

4. Харамдан сактануу керек. Адал оокат жеген адамдын дубасы кабыл болот.

5. Олуялардын бирөөнү васила (себепчи) кылып дуба кылуу керек.

Индиялык аалымдардын бири Мухаммед бин Ахмед Захид ***"Таргиб-ус-салат"****аттуу китебинин элүү төртүнчү бетинде парсча мындай деп жазат: "Хадиси шарифте:* ***Дубанын кабыл болуусу үчүн эки нерсе керек: Биринчиси, дубаны ыкылас менен кылуу. Экичиси, жегени менен кийгени адал болуш керек. Момундун бөлмөсүндө харам болгон бир жип бар болсо да, ал бөлмөдө отуруп кылган дубасы кабыл болбойт",*** *-деп айтылат. Ыкылас - Аллаху тааладан башка эч нерсени ойлобой, Аллаху тааладан гана тилөө. Ошондуктан, ахли сүннөт аалымдары билдиргендей ыйман келтирип, Ислам өкүмдөрүнө баш ийүү, өз мойнунда башка адамдын акысы болбоо жана беш маал намазын окуу керек.*